

Προεδρείο: Κ. Τζανακούλης - Ι. Κοκάρας - Λ. Μεταξιώτης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Παρακαλώ όσοι είναι έξω και επιθυμούν να παρακολουθήσουν το δεύτερο μέρος του συνεδρίου να περάσουν μέσα. Σε τελευταία ανάλυση αν είναι έξω να μείνουν, να μη μιλάνε. Λοιπόν, στη συνέχεια του συνεδρίου, στην απογευματινή μας αυτή συγκέντρωση, όπως θα είδατε στα προγράμματα τα οποία έχουνε διανεμηθεί υπάρχουν εξίσου ενδιαφέρουσες εισηγήσεις με τις πρωινές. Εισηγήσεις οι οποίες θα μας δώσουν τη δυνατότητα να έχουμε μιιά εποικοδομητική συζήτηση στο τέλος της συνεδρίασης.

Ετσι λοιπόν για να μην χρονοτριβούμε θα παρακαλέσω τον Δόκτορα Τσίπιρα, τον πολιτικό μηχανικό, τον Δόκτορα Χωροταξίας, Διευθυντή σύνταξης περιοδικού Φύση και Οικολογία να έρθει στο βήμα για να μας παρουσιάσει την εισήγησή του.

Θα παρακαλέσω εκ των προτέρων βέβαια, το λέω άπαξ για τους εισηγητές να τηρήσουν αφ' ενός μόν το χρόνο, αφ' ετέρου όλους εσάς που παρακολουθούν τις εισηγήσεις, εφόσον θέλουν να κάνουν ερωτήσεις, παρακαλώ να μας τις μεταφέρουν εδώ γραπτώς. Να κάνουν γραπτές τις ερωτήσεις, ούτως ώστε να έχουμε τη δυνατότητα στη συνέχεια, να τις συζητάμε με τους εισηγητές.

ΔΟΚΤΩΡ ΤΣΙΠΗΡΑΣ: Γειά σας φίλες και φίλοι που θα έχετε την καλωσύνη και την υπομονή ν' ακούσετε αυτά που θέλω να σας πώ. Γειά σας επίσης κύριε Νομάρχα που είστε απών από την αίθουσα, παρ' ότι το συνέδριο αυτό αφορά το νομό σας, γειά σας επίσης κύριε Περιφερειάρχη που είστε επίσης απών και που νομίσατε ότι οι ανειλημμένες υποχρεώσεις σας αποτελούν μιιά όμορφη δικαιολογία, γειά σας και όλοι εσείς Βουλευτές και επίσημοι που κάνατε το πρωί την εμφάνισή σας σ' αυτή την αίθουσα, για να εξαφανιστείτε μόλις έσβησαν τα φώτα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, τότε δηλαδή ακριβώς, που κάποιοι ευαίσθητοι για τη φύση και το περιβάλλον συμπολίτες σας, θα σας έκαναν ν' ακούσετε έναν διαφορετικό εναλλακτικό λόγο για την υπόθεση του Ολύμπου.

(κενό κασέτας)

ΔΟΚΤΩΡ ΤΣΙΠΗΡΑΣ: ..του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Οικολογικής Οργάνωσης για την Προστασία των Βουνών, Mountain Wilderness, ή της Φυσιολατρικής Αντικυνηγητικής πρωτοβουλίας, δύο δηλαδή οργανώσεων που εδώ και 12 περίπου χρόνια συντονίζουν στην Ελλάδα και σε ολόκληρη την Ευρώπη, τον αγώνα για την σωτηρία του Ολύμπου, αυτού του μνημείου του παγκόσμιου πολιτισμού.

Ήρθα να σας μιλήσω, όμως με την ιδιότητα του "μπουρδολόγου", όπως μας αποκάλεσε το πρωί ένας βουλευτής του Νομού σας, που δυστυχώς δεν είχε ούτε την κουλτούρα, ούτε το ήθος να έρθει και σήμερα το απόγευμα για ν' ακούσει τις "μπούρδες", όπως τις αποκάλεσε, που ήρθαμε να σας πούμε και να συζητήσει μαζί μας ελεύθερα και δημοκρατικά τις απόψεις μας.

Φίλες και φίλοι, στην έννοια της διατήρησης της αγριότητας της φύσης, βρίσκεται η έννοια της διατήρησης της ανθρωπότητας, έλεγε πριν από 90 περίπου χρόνια, ο Φιλόσοφος και επαναστάτης Henry David Thoreau. Και ζούμε δυστυχώς σήμερα, στο πιό κρίσιμο σημείο των τρεισήμισι δισεκατομμυρίων ετών της ιστορίας της γής πάνω στη γή.

Στο χρονικό αυτό διάστημα των τρεισήμισι δισεκατομμυρίων ετών η ζωή πάνω στον πλανήτη μας αναπτύχθηκε, διαφοροποιήθηκε και εκδηλώθηκε, με άπειρους και ποικίλους τρόπους και κάλυψε κάθε τετραγωνικό εκατομμυριοστό του χιλιοστού του. Όμως δυστυχώς σήμερα, κύρια εξ' αιτίας, της χωρίς όρια

ανάπτυξης του ανθρώπινου είδους, η βιολογική ποικιλότητα και επιβίωση 30 εκατομμυρίων διαφορετικών ειδών, έχει ήδη τεθεί σε κίνδυνο.

Ποτέ πριν, ούτε καν την εποχή της μαζικής εξαφάνισης των δεινοσαύρων, πριν από εξήμισι εκατομμύρια χρόνια, δεν είχε παρατηρηθεί ένας τόσο υψηλός δείκτης εξαφάνισης ειδών, πουλιών, ζώων, φυτών και τα λοιπά. Και αυτό γιατί εδώ και 200 περίπου χρόνια, το είδος του θηλαστικού που ονομάζετε Homo Sapiens έχει κηρύξει έναν πόλεμο, ο οποίος είναι πολύ πιο βάρβαρος, πολύ πιο ανήθικος από τον πόλεμο που γίνεται αυτή τη στιγμή στη Bosnaί Hercegovina, ή τον Πόλεμο που έγινε στον Περσικό, ή τους δύο Παγκοσμίους πολέμους.

Γιατί εκεί είχαμε να κάνουμε με ανθρώπους που σκοτώναν ανθρώπους, Homo Sapiens που σκοτώναν Homo Sapiens, στο πόλεμο όμως των ειδών, γιατί περί αυτού πρόκειται, ο Homo Sapiens σκοτώνει και μάλιστα μαζικά, δέντρα, ζώα, πουλιά, ποτάμια, βουνά.

Γιατί τι άλλο παρά πόλεμος των ειδών δεν είναι οι πυρκαγιές στα δάση, το κυνήγι, η μόλυνση των θαλασσών, τέλος ακόμη και η επαπειλούμενη καταστροφή του Ολύμπου.

Αν η κατάσταση φίλες και φίλοι συνεχιστεί, κι εγώ προσωπικά δεν βλέπω κανέναν λόγο γιατί δεν θα συνεχιστεί, σε 30 περίπου χρόνια από σήμερα, όπως εκτιμούν διάφοροι έγκυροι μελετητές και επιστήμονες, θα έχουν επιβιώσει σε 30 χρόνια από σήμερα μόνο τόσα είδη, όσα ο ίδιος ο άνθρωπος θα θελήσει να έχουν επιβιώσει.

Και ειλικρινά, στην εποχή του πολέμου των ειδών, η προσπάθεια για την διατήρηση της αγριότητας της φύσης, δεν μπορεί φυσικά να έχει την έννοια της συνετής διαχείρισης, ούτε είναι καν θέμα ορθολογικού management, ή θέμα αισθητικής, όπως προσπαθούν κάποιοι να μας πείσουν. Είναι καθαρά θέμα ενός δύσκολου και καθημερινού αγώνα, που γίνεται ενάντια σε μια μεγαμηχανή που καταστρέφει στο διάβα της τα πάντα και που μετακινεί μετά από κάθε καταστροφή τη θέση της.

Χθές ήταν η Βάλια Κάλντα, σήμερα είναι ο Ολυμπος, αύριο ποιός ξέρει τι. Μιά μεγαμηχανή, εκείνη του ανθρωποκεντρικού μας πολιτισμού, που δυστυχώς αν θα ήθελε κάποιος να ψάξει, να βρεί ένα κοινό σημείο αναφοράς, ενός κατοίκου του Λιτοχώρου και ενός κατοίκου της Νέας Υόρκης, ενός βοσκού στα Μιντάτα του Κατσιβέλη στη Κρήτη και ενός Μαρξιστή Αντάρτη στην Αγκόλα, ενός νοσταλγού του Γ' Ράϊχ κι ενός Ισλαμιστή Μουεζαχεντίν στο Αφγκανιστάν, είναι ότι στο μοναδικό σημείο, που όλοι αυτοί που σας είπα προηγουμένως ότι θα συμφωνούσαν, είναι ότι όλα τα πλάσματα, τα ανθρώπινα πλάσματα, είναι τα ανώτερα πλάσματα πάνω στη γή.

Κι αυτή είναι δυστυχώς η εικόνα, που έχει η κοινή γνώμη, που καθοδηγείται από τους επιστήμονες, είτε απλά αδιαφορεί, στα πλαίσια μιας κοινωνίας ραγιαδικού ωχαδερφισμού και υπερκαταναλωτισμού, γιατί οι περισσότεροι άνθρωποι, φίλες και φίλοι, στην Ελλάδα νομίζουν ότι ο φυσικός κόσμος, η φύση δηλαδή, μοιάζει μ' ένα μαγικό τραπέζι, που έχουμε το δικαίωμα να το αδειάζουμε χωρίς όρια, γιατί πίσω του, έτσι νομίζουν κάποιοι, υπάρχει επίσης ένα άλλο μαγικό μέρος, μία μαγική κουζίνα, που κάθε δεδομένη στιγμή, μπορεί να γεμίζει αυτό το μαγικό τραπέζι. Ευτυχώς που υπάρχουν φυσικά άνθρωποι που αντιτίθενται σ' αυτήν την λογική και αγωνίζονται για το ξεπέραςμα της οικολογικής κρίσης.

Είμαι ένας από τους ανθρώπους εκείνους που πιστεύουν ότι μια λύκαινα που περιφέρει τα δύο μικρά της, τα δύο λυκάκια της στον Ολυμπο, έχει το ίδιο δικαίωμα στη ζωή μ' έναν υπάλληλο του Υπουργείου Γεωργίας που υπέγραψε την απόφαση για την επικλήρυξη της σαν επιβλαβή.

Αλλά το ίδιο δικαίωμα έχει και ο Ολυμπος, κι αυτό όχι γιατί η αγριότητά

του, θα μας έδινε όμορφα καρτ-ποστάλ και ωραία βιβλία, όχι γιατί η προστασία των εδαφών του θα ήταν χρήσιμη μόνο για τη γεωργία και των δέντρων χρήσιμη για την βιομηχανία της ξυλείας, ή η χρησιμοποίηση των τοπίων του για την μελλοντική τουριστική βιομηχανία, αλλά απλά γιατί έχει αυταξία, έχει εσωτερική αξία, την ίδια αξία που έχει κάθε είδος ζωής και κάθε οικοσύστημα που υπάρχει στον πλανήτη γή.

Και ένα πράγμα είναι σωστό, έλεγε ο μεγάλος φιλόσοφος και δασολόγος Αλντο Λέοπολν πριν από 50 χρόνια, "Ένα πράγμα είναι σωστό, όταν τείνει να διατηρήσει την ενότητα, τη σταθερότητα, αλλά και την ομορφιά της βιοτικής κοινότητας και δεν είναι σωστό όταν τείνει σε κάτι διαφορετικό.", και ειδικά για τον Ολυμπο φίλες και φίλοι, μόνο σωστά πράγματα δεν έχουνε γίνει και μόνο σωστά πράγματα δεν πρόκειται να γίνουν, ειδικά απ' όσους ετοιμάζονται να ξεκκοκαλίσουν το δεύτερο πακέτο Delors, με το πρόσχημα της ανάπτυξης του Ολύμπου ουσιαστικά απεργάζονται την καταστροφή του μέσα από δύο συγκεκριμένα σχέδια.

Το πρώτο προέρχεται από το ίδιο το κράτος, μέσα από τον ΕΟΤ και τις κατά τόπους Νομαρχίες και προβλέπει ούτε λίγο, ούτε πολύ την κατασκευή χιονοδρομικών κέντρων και τελεφερίκ προς τις ψηλότερες κορυφές του Ολύμπου με την παράλληλη κατασκευή πολυτελών χιονοδρομικών κέντρων.

Το πόσο βέβαια ενδεικνύεται η ανάπτυξη της χιονοδρομίας στην Ελλάδα σαν εναλλακτική λύση στο πραγματικό αναπτυξιακό αδιέξοδο πολλών ορεινών κοινοτήτων είναι κάτι το οποίο μπορεί να μας απασχολήσει στα πλαίσια ενός ηθικού συνεδρίου, εγώ προσωπικά έχω εκφραστεί επανειλημμένως, τόσο μέσα από το περιοδικό μας "ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ", όσο κι από τις στήλες της εφημερίδας "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ" για το θέμα αυτό.

Εκείνο όμως που πρέπει τώρα να σας τονίσω, είναι ότι πιστεύω ότι η χώρα μας δεν διαθέτει ούτε την τεχνολογία, ούτε τον εξοπλισμό, για την κατασκευή χιονοδρομικών κέντρων, που έτσι κι αλλιώς θα απαιτήσουν τεράστιες δημόσιες επενδύσεις, οι οποίες ποτέ δεν πρόκειται να αποσβεσθούν και τη στιγμή που υπάρχουν ανταγωνιστικά κέντρα, ανεπτυγμένα σε όλη την ορεινή ραχοκοκκαλιά της Ελλάδας, ορεινά κέντρα που κατασκευάστηκαν, ή εξακολουθούν και κατασκευάζονται από τους πλασιέ του βουνού, που πλησιάζουν διάφορους χιονοδρομικούς συλλόγους, ή που πλησιάζουνε διάφορους Προέδρους ορεινών κοινοτήτων και προσπαθούν να τους πείσουν.

Γιατί έχει γίνει κι αυτό, ότι το αναπτυξιακό αδιέξοδο της Οθρυς, ενός βουνού που είναι πολύ κοντά στα όρια του νομού της περιφέρειας Θεσσαλίας με την Στερεά Ελλάδα, ενός χαμηλού βουνού, είναι η κατασκευή χιονοδρομικού κέντρου και που έφτασαν δηλαδή στο σημείο να πείσουν τη Νομαρχία Μαγνησίας να ξεκινήσει τη μελέτη και την κατασκευή χιονοδρομικού κέντρου στην Ορθυ.

Τα ίδια ακριβώς, αυτά συμφέροντα προωθούν σήμερα το μοντέλο χιονοδρομικής ανάπτυξης στον Ολυμπο και δεν είναι μόνον αυτό. Υπάρχει και ένα σχέδιο, δεύτερο σχέδιο που προέρχεται από την ιδιωτική πρωτοβουλία και που κατά καιρούς κάνει την εμφάνισή του στον τύπο και είναι η κατασκευή ενός είδους Disneyland στις παρυφές του Ενιπέα, στα όρια με τον Εθνικό Δρυμό του Ολύμπου, υποτίθεται για την καλλιέργεια του Αρχαίου Ελληνικού πνεύματος.

Κερδοσκοπικές επιχειρήσεις από ανθρώπους με καμία ευαισθησία για τη φύση και το περιβάλλον. Φυσικά, φίλες και φίλοι καμία από τις δύο προτάσεις δεν θα λύσουν το πρόβλημα της ξεχασμένης και της ορεινής Ελλάδας. Γιατί ακόμη κι αν φτιαχτούν χιονοδρομικά κέντρα η υποανάπτυξη θα εξακολουθήσει να επικρατεί στην περιοχή του Ολύμπου εξωραϊσμένη με κάποια τουριστικά καταστήματα και κάποιες εγκαταστάσεις.

Πέρα από την καταστροφή της φύσης που είναι δεδομένη, γιατί η

δημιουργία ενός χιονοδρομικού κέντρου απαιτεί δρόμους, εγκαταστάσεις, τελεφερίκ που γίνονται σε βάρος της φύσης, απαιτούν διανοίξεις, αποψιλώσεις. Πέρα από το γεγονός της εγκατάστασης και λειτουργίας αναβατήρων με χρήση πυλώνων που βαρύνουν και αισθητικά το τοπίο, πέρα από την δεδομένη μόλυνση του υπόγειου Υδροφόρου Οριζοντα των κατόντι των ευρυσκομένων χιονοδρομικών κέντρων κοινοτήτων, που ήδη έχει γίνει στην Ευρώπη.

Και πέραν από το γεγονός ότι εδώ και 10 περίπου χρόνια, όλη η Ευρώπη των Αλπεων, έχει σταματήσει να φτιάχνει χιονοδρομικά κέντρα πάνω στα βουνά και προωθεί μοντέλα ανάπτυξης, που βασίζονται στη συμμετοχή των κατοίκων μέσα στις ορεινές κοινότητες και όχι το μοντέλο που προσπαθούν αυτή τη στιγμή να μας πείσουν στο να φτιάξουν στο Παρνασό και μεθαύριο στον Ολυμπο με κατασκευή μεγαθηρίων, χιονοδρομικών κέντρων πάνω στα βουνά.

Αφήστε που η αλλαγή του κλίματος, έχει πείσει τις Κυβερνήσεις των Ευρωπαϊκών Ορεινών χωριών όπως είναι η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία, να μην κατασκευάζουν χιονοδρομικά κέντρα νότια του Ορεινού τόξου των Αλπεων, γιατί οι προβλέψεις των μετεωρολόγων μιλούν, για ολοένα και αυξανόμενη μεταβολή των καιρικών φαινομένων, όπου το θέμα της χιονόπτωσης θα παίξει σημαντικό ρόλο.

Πιστεύω επίσης, ότι η εκμετάλλευση της φύσης, σε περίπτωση που θα κατασκευαστούν αυτά τα χιονοδρομικά κέντρα στον Ολυμπο θα αυξηθεί, το περιβάλλον θα υποβαθμιστεί και μιά περιοχή που θα έπρεπε να παραμείνει ανέπαφη και να προστατευθεί, θα γίνει θυσία στο βωμό μιάς αλόγιστης τουριστικής εκμετάλλευσης.

Πιστεύω επίσης και είναι και θέσεις της Διεθνούς Οικολογικής Οργάνωσης "Mountain Wilderness" και της Φυσιολατρικής Κυνηγητικής πρωτοβουλίας, ότι υπάρχουν προτάσεις για την ισόρροπη ανάπτυξη του Ολύμπου με σεβασμό απέναντι στον άνθρωπο, τις παραδόσεις του και το περιβάλλον.

- Και μιά πρώτη πρόταση. Θα ήτανε άμεση επέκταση του σημερινού Εθνικού Δρυμού του Ολύμπου προς βορά και προς ανατολάς, ούτως ώστε να περιλάβει τα μοναδικά δάση της Βροντούς, τη περιοχή Ξερολάκοι και ολόκληρη τη χαράδρα του Ενιπέα. Παράλληλα θα έπρεπε να κηρυχθούν όλο το σύμπλεγμα των υψηλών κορυφών του Ολύμπου πάνω από τα 2.000 μέτρα μνημεία της φύσης και να απαγορευθεί κάθε είδους κατασκευή που θα αλλοίωνε τη φυσιογνωμία τους.
- Δεύτερη πρόταση. Ν' αναστηλωθούν και να μετατραπούν σε μουσεία τα τρία σημαντικά μοναστήρια του Ολύμπου τα οποία σήμερα είναι ερειπωμένα και αφύλακτα, όπως είναι οι μονές Αγίου Διονυσίου, Κανάλων και Σπαρμού.
- Τρίτον, ν' αναπτυχθεί η φυσιολατρεία και η ορειβασία σαν την εναλλακτική λύση του σύγχρονου ανθρώπου των πόλεων απέναντι στη φύση και τη ζωή και να κατασκευαστούν τρία νέα ορειβατικά καταφύγια στις περιοχές Καλόγηρου, Βροντούς και Ξερολακίου. Επίσης να επιδιορθωθεί ο εγκαταλελειμμένος μετεωρολογικός σταθμός στον Αγιο Αντώνιο και να αποτελέσει ερευνητικό κέντρο και καταφύγιο.
- Τέταρτο. Να αναπτυχθεί η γεωργία και η κτηνοτροφία στη δυτική και νότια πλευρά του βουνού με τη δημιουργία πρότυπων συνεταιρισμών και την παράλληλη αξιοποίηση του ονόματος του Ολύμπου, για την παραγωγή με βάση τις ήπιες καλλιέργειες, τις βιοκαλλιέργειες προϊόντων, που θα μπορούσαν γρήγορα να απορροφηθούν στην Ελληνική και στις Διεθνείς αγορές, όπως τυρί ή κρασί, ή άλλα προϊόντα με την επωνυμία Ολυμπος.
- Πέμπτον, να ολοκληρωθεί το οδικό δύκτιο του περιφερειακού δρόμου Λιτόχωρου - Καρυά - Κοκκινόπηλός - Λιτόχωρο που θα εξυπηρετήσει τις

υπανάπτυκτες σημερινές βορειοδυτικές και νοτιοδυτικές περιοχές του Ολύμπου.

- Εκτη πρόταση είναι να δημιουργηθεί Πανεπιστήμιο του Ολύμπου με έδρα το δίπολο των πόλεων Λάρισα και Κατερίνη με κατεύθυνση τις ανθρωπιστικές σπουδές και τις επιστήμες της γής. Παράλληλα να δημιουργηθεί ένα κέντρο μελετών του Ολύμπου και ένα διανομαρχιακό όργανο μεταξύ των Νομαρχιών Λάρισας και Πιερίας, που θα επιφορτιστεί με την προστασία, τη διαχείριση και την ήπια ανάπτυξη της περιοχής.
- Και τέλος, έβδομο να απομακρυνθούν οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις από την τοποθεσία Βρυσοπούλες και αφού κατεδαφιστούν οι αυθαίρετες παραθεριστικές κατοικίες των αξιωματικών που προσβάλλουν βάνουσα το περιβάλλον, να δημιουργηθεί ένα πρότυπο αλпинιστικό κέντρο που θα προβάλλει τη χώρα μας διεθνώς.

Φίλες και φίλοι, πολλές από τις προτάσεις και τους προβληματισμούς που περιέχει η σημερινή μου παρέμβαση, μπορεί να ενοχλούν μερικούς και να κουράζουν κάποιους άλλους. Όμως ειλικρινά πιστεύω ότι κάτι επιτέλους πρέπει να γίνει για την υπόθεση του Ολύμπου πριν να είναι πάρα πολύ αργά, άμεσα, γιατί αυτή η καταστροφική μεγαμηχανή της χωρίς όρια ανάπτυξης, σε λίγα χρόνια δεν θα έχει αφήσει τίποτα που να θυμίζει μιιά χώρα την πατρίδα μας της Ελλάδα, άλλωτε πλούσια σε τοπία, χλωρίδα και πανίδα, δεν θα έχει αφήσει τίποτα από μιιά γή άλλωτε πλούσια σε παραδόσεις, σε ανθρώπους και σε είδη.

Φίλες και φίλοι που είστε παρόντες σ' αυτήν την αίθουσα. Φίλε Λάζαρε Παμπέρη που τιμάς την πόλη μας, την πόλη σας μάλλον, τη Λάρισα. Φίλε Κώστα Ζολώτα, που είσαι ο πρωτοπόρος οδηγός του Ολύμπου, που ήρθες από το Λιτόχωρο να παρακολουθήσεις τη σημερινή διημερίδα, τη στιγμή που κάποιοι βουλευτές και μεγαλοσχήμονες παράγοντες των δύο νομών απουσιάζουν. Φίλοι Δήμαρχοι του Βελβενδού και του Λιτόχωρου, που πραγματικά με συγκινήσατε με τις παρεμβάσεις που κάνατε σήμερα το πρωί. Φίλοι του Συλλόγου Ελλήνων Ορειβατών Λάρισας. Φίλε Ζήση Αργυρόπουλε. Φίλοι της Υπαιθρίου ζωής, φίλοι της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβατικών Συλλόγων, φίλοι της Φυσιολατρικής Αντικυνηγητικής πρωτοβουλίας, που πουθενά δεν αναφερθήκατε προηγουμένως.

Ξεκίνησα την σημερινή μου παρέμβαση, με τα λόγια του φιλόσοφου του 19ου αιώνα Henry David Thoreau, ότι στην έννοια της διατήρησης της αγριότητας της φύσης, βρίσκεται η έννοια της διατήρησης της ανθρωπότητας και θα ήθελα να την κλείσω με τα λόγια του επαναστάτη μαχητή της γής του 20ου αιώνα του Edward Embay, λόγια που με εκφράζουν απόλυτα και που αποτελούν ένα κάλεσμα για αυτοοργάνωση, κάθε συνειδητοποιημένου και ευαίσθητου πολίτη και ανθρώπου, που ανησυχεί για την καταστροφή της Ελληνικής φύσης, που ανησυχεί για την καταστροφή του Ολύμπου.

Εάν η απλή αντίθεση στη καταστροφή της φύσης, έλεγε πριν από 60 χρόνια ο Edward Embay, αν η απλή αντίθεση στην καταστροφή της φύσης και εγώ θα ήθελα να προσθέσω και στην καταστροφή του Ολύμπου, στην εποχή του πολέμου των ειδών, δεν είναι αρκετή, τότε πολίτες αντισταθείτε. Και εάν η αντίσταση δεν είναι αρκετή, τότε πολίτες εξεγερθείτε. Σας ευχαριστώ που με ακούσατε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε τον Δοκτωρα Τσίπηρα αφ' ενός μεν γι' αυτό που είπαμε από την αρχή ότι τήρησε το χρόνο και περισσότερο, διότι πέραν των γενικών καλών λόγων που είπε, το ότι προχώρησε και στο δια ταύτα, που έχει πολύ μεγάλη σημασία για συνέδρια αυτού του τύπου και πιστεύω ότι αυτά είναι που βοηθάνε περισσότερο.

Θα παρακαλέσω χωρίς να χρονοτριβούμε τον κύριο Παπαγγελή, εκπρόσωπο του Συλλόγου Ορειβατών Λάρισας να κάνει τη δική του εισήγηση.

ΠΑΠΑΓΓΕΛΗΣ: Φίλες και φίλοι γειά σας. Ως Ορειβατικός Σύλλογος

αποδεχθήκαμε την πρόταση και συμμετέχουμε στις εργασίες του συνεδρίου προσπαθώντας ν' αναπτύξουμε τις απόψεις και τις προτάσεις μας.

Στις μέρες μας οι όροι ανάπτυξη, αξιοποίηση, ακούγονται ολοένα και περισσότερο για πάρα πολλές ορεινές περιοχές της Ελλάδας και οπωσδήποτε πολλές προσδοκίες για οικονομικά οφέλη που βρίσκονται πίσω απ' αυτές. Είναι όμως κοινώς παραδεκτό ότι υπάρχει μία πολύ λεπτή ισορροπία που θα πρέπει να διατηρηθεί έτσι ώστε να μην υπάρξει αλλοίωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του φυσικού περιβάλλοντος μίας περιοχής.

Στη προκειμένη περίπτωση η ανάγκη διατήρησης της λεπτής αυτής ισορροπίας είναι ακόμη επιτακτικότερη. Ηδη πολλά από τα φυτά και τα ζώα του Ολύμπου έχουν χαρακτηριστεί σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση και έχουν περιληφθεί στον κατάλογο των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της Διεθνούς Ένωσης για την προστασία της φύσης. Παράλληλα η UNESCO με απόφασή της από 15/12/81 έχει κηρύξει τον Ολυμπο απόθεμα της βιόσφαιρας και τον έχει εντάξει στο πρόγραμμα "Ανθρωπος και Βιόσφαιρα", αυτό σημαίνει ότι ο Δρυμός του Ολύμπου αποτελεί χώρο για επιστημονική έρευνα και περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Επίσης το Υπουργείο Πολιτισμού με απόφαση από 18/6/87 έχει χαρακτηρίσει όλη την περιοχή του Ολύμπου, Ολυμπος και Κάτω Ολυμπος ως αρχαιολογικό χώρο και ιστορικό τόπο που συνδέεται άμεσα με τις ιστορικές μνήμες του Ελληνισμού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, που σημαίνει ότι απαγορεύεται χωρίς άδεια του αρμόδιου Υπουργείου βέβαια, η λατομεία, οποιοδήποτε έργο που μπορεί να προκαλέσει άμεση ή έμμεση ζημιά και οποιαδήποτε εργασία κι αν ακόμη δεν επιφέρει κάποια ζημιά.

Εδώ μου γεννάται το ερώτημα, αν αυτοί που ανοίξαν τους δρόμους στον Άνω Ολυμπο, στην Αλπική Ζώνη έχουν πάρει την άδεια αυτή από το Υπουργείο Πολιτισμού. Από 9/6/1938 μία έκταση 40 χιλιάδων στρεμμάτων περίπου χαρακτηρίστηκε Εθνικός Δρυμός με βάση διοικητικά κριτήρια, χωρίς να ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά και οικολογικά στοιχεία που συνθέτουν τον Ολυμπο.

Ο θεσμός των Εθνικών Δρυμών έχει θεσπιστεί, για να προστατευθεί το φυσικό περιβάλλον και κατ' επέκταση η χλωρίδα και η πανίδα, που είναι αναπόσπαστο στοιχείο του. Στη σύγχρονη Ελλάδα, όπου το φυσικό περιβάλλον μέρα με τη μέρα υποβαθμίζεται, οποιαδήποτε άλλη λογική αξιοποίηση, θα πρέπει να υποσκελίζεται από την άμεση ανάγκη της διατήρησης και επέκτασης των Εθνικών Δρυμών, στα όρια των οποίων θα πρέπει να γίνονται ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες, ώστε να βρεθεί ο πιο ανώδυνος για το περιβάλλον τρόπος τουριστικής προσέγγισης.

Σήμερα πολλά από τα φυτά και τα ζώα του Ολύμπου έχουν χαρακτηριστεί σπάνια ή απειλούμενα μ' εξαφάνιση. Υπάρχει μόνο ένα μικρό κοπάδι από αγριοκάτσικα που κινείται στις απόκρυμνες κορφές του Πάνω Ολύμπου. Στον Κάτω Ολυμπο υπάρχουν λίγα ζαρκάδια, αγριογούρουνα, πολλά πτερωτά και λαγοί που νόμιμα και παράνομα λιγοστεύουν συνέχεια. Οι αρκούδες και τα ελάφια που αναφέρεται ότι υπήρχαν έχουν τελείως εξαφανισθεί. Πριν από λίγα χρόνια βρέθηκε κέρατο ελαφιού με τέσσερις διακλαδώσεις στην κοιλάδα του Σπαρμού. Αυτό σημαίνει ότι υπήρχαν ελάφια.

Το γεγονός της λαθροθηρίας είναι κοινό μυστικό για όλους μας. Κατά καιρούς, πολλά γεγονότα έχουν δει το φώς της δημοσιότητας, τραυματισμένα σπάνια πουλιά με αποκορύφωμα την ανεύρεση από ορειβάτες τεσσάρων σφαγμένων αγριοκάτσικων στη περιοχή Ξερολάκκοι.

(αλλαγή κασέτας)

(κασέτα Νο 4)

ΠΑΠΑΓΓΕΛΗΣ: Ανοίχτηκαν δρόμοι χωρίς να προηγηθεί κάποια περιβαλλοντική μελέτη με ολέθρια και ανεπανόρθωτη συνέπεια την καταστροφή του περιβάλλοντος και την άμεση απειλή για εξαφάνιση του οικοσυστήματος, εκτός κι αν οι αρμόδιοι κρίνουν ότι η εκτροπή κάποιων αγελάδων, που θα μπορούσε να γίνει κι αλλού είναι σημαντικότερη κι από την προστασία της σπάνιας και απειλούμενης πανίδας, χλωρίδας, καθώς και της αισθητικής του ιερού αυτού βουνού.

Τι πιο τραγικό από το γεγονός ότι φέτος διανοίχθηκε δρόμος που φτάνει σχεδόν στη βάση της κορυφής Σκολειό, σε υψόμετρο 2.400 μέτρα. Καταγγέλουμε την άσκοπη διάνοιξη του συγκεκριμένου δρόμου και ζητούμε να μάθουμε από τους αρμόδιους την αιτία και το σκεπτικό αυτής της εγκληματικής επέμβασης. Ακόμη έχει αρχίσει δρόμος που ξεκινάει από την Καρυά, ανεβαίνει ψηλά στις νοτιοδυτικές πλαγιές του Πάνω Ολύμπου και σταματάει τελείως αψυχολόγητα λίγο πριν το Λυκόρεμα καταστρέφοντας παντελώς την αισθητική της πλευράς αυτής του βουνού με όλα τα γνωστά επακόλουθα.

Εγκυρες πληροφορίες κι απ' ότι μου είπε ο κύριος Ζολώτας πριν ήδη το μεγαλύτερο κομμάτι του δρόμου που θα αναφέρω παρακάτω έχει κατασκευαστεί, αναφέρονται ότι προγραμματίζονται κι άλλες παρομοίου είδους ενέργειες όπως η διάνοιξη δρόμου στη βορειοανατολική πλευρά του Ολύμπου διαμέσου ενός από τα σπουδαιότερα και παρθένα δάση του που θα οδηγεί στην τοποθεσία Πετρόστρουγκα, σε υψόμετρο 2.000 μέτρων περίπου.

Θέλουμε λοιπόν να πιστεύουμε ότι τέτοιες πράξεις έχουν την κατακραυγή κάθε ευαισθητοποιημένου Έλληνα πολίτη και ιδιαίτερα όταν σχετίζονται μ' αυτό το ιστορικό και φυσικό μνημείο της χώρας μας. Γεννάται λοιπόν εύλογο από μέρους μας το ερώτημα. Πως είναι δυνατόν να μιλάμε για ανάληψη και τουριστική αξιοποίηση του Ολύμπου όταν δεν είμαστε σε θέση σαν κράτος ν' αντιμετωπίσουμε τα ήδη υπάρχοντα σοβαρά προβλήματα του τα οποία ενώ έχουνε εντοπιστεί και προταχθεί σχετικά μ' αυτά στους αρμοδίους φορείς λύσεις παραμένουν στάσιμα και όσο δεν αντιμετωπίζουμε επιδινώνονται δραματικά.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της αδιαφορίας για δραστηριοποίηση των υπευθύνων αποτελεί περίπτωση του διαχειριστικού σχεδίου για το Δρυμό του Ολύμπου, ενώ με Υπουργική απόφαση το '85 συγκροτήθηκε πενταμελής ομάδα εργασίας ειδικών επιστημόνων και επεξεργάστηκε στοιχεία με σκοπό να προστατέψει το βιότοπο του εθνικού δρυμού και να δώσει την ευκαιρία στους επισκέπτες του για χαλαρή αναψυχή και περιβαλλοντική εκπαίδευση, δεν υπήρξε καμία απολύτως υλοποίηση των προτάσεων της από το Υπουργείο.

Η μελέτη η οποία ήταν η πρώτη στο είδος της για τον Ολυμπο, πρότεινε μεταξύ άλλων την τροποποίηση των ορίων του Εθνικού Δρυμού του Ολύμπου και υιοθέτηση νέων με βάση οικολογικά κριτήρια. Θα έπρεπε κατά πως αναφέρει να διαμορφωθεί νέος πυρήνας έκτασης 71.000 στρεμμάτων αντί των 40 που ήταν μέχρι τώρα και έτσι η συνολική έκταση πυρήνα και περιφερειακής ζώνης να φτάσει τα 174.000 στρέμματα. Σαν Σύλλογος που εδώ και χρόνια έχουμε συνεχή επαφή με το βουνό σας παραθέτουμε ορισμένα στοιχεία από προσωπικές μας εμπειρίες.

Αυτή τη στιγμή λειτουργούν στον Ολυμπο 5 ορειβατικά καταφύγια από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο και προσφέρουν ικανοποιητικές υπηρεσίες σε χιλιάδες επισκέπτες. Είναι αξιομνημόνευτο το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των επισκεπτών αυτών ανήκουν σε διάφορες εθνικότητες οι οποίοι ερχόμενοι στην Ελλάδα για τουρισμό έχουν σαν ένα από τους σκοπούς τους να ανέβουν και να γνωρίσουν τον Ολυμπο, το μυθικό βουνό των αρχαίων Ελλήνων, έτσι όπως το

έμαθαν μέσα από την Αρχαία Ελληνική Ιστορία, αναλλοίωτο από τα χρόνια που βαραίνουν πάνω του.

Οι επισκέπτες αυτοί είναι άνθρωποι κάθε ηλικίας, ακόμα και άτομα με ειδικές ανάγκες. Απλοί επισκέπτες χωρίς ιδιαίτερες ικανότητες ορειβασίας, ερευνητικές ομάδες, διακεκριμένοι παγκόσμιοι ορειβάτες, οικολόγοι, μαθητές, αντιπροσωπείες ξένων πανεπιστημίων και άλλοι. Σ' αυτό το σημείο παραθέτουμε τις απόψεις διεθνούς φήμης ορειβατών οικολόγων οι οποίοι συμμετείχαν σε εκδηλώσεις ενάντια στη τουριστική αξιοποίηση του Ολύμπου τον Ιούνιο του 1989.

Ειδικά για τον Ολυμπο ο Ρέινολντ Μέσνερ παγκοσμίου φήμης αλπινιστής και συγγραφέας, ένας από τους ορειβάτες από τους δύο ορειβάτες οι οποίοι κατακτήσαν όλες τις κορυφές των Ιμαλαίων πάνω από 8.000 μέτρα, αναφέρει ότι είναι έγκλημα όχι μόνο να καταστραφεί η φύση του, αλλά να αλλοιωθεί η μορφή του. Πρόκειται για ένα βουνό σύμβολο υψίστης σημασίας γεμάτο μύθους και παραδόσεις και είναι σαν να κλέβουν ένα κομμάτι από τον παγκόσμιο πολιτισμό αυτοί που θέλουν να κατασκευάσουν στις πλαγιές τους τελεφερίκ και χιονοδρομικά κέντρα.

Ο Κάρολο Αλμπέρτο Πινέλι υποψήφιος Ευρωβουλευτής με το ψηφοδέλτιο των πρασίνων και ένας από τους πλέον δραστήριους ανθρώπους στην Ευρώπη για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος τονίζει ότι οι εγκαταστάσεις που ορισμένοι τίτλοι θέλουν να κάνουν στον Ολυμπο είναι εντελώς παράλογες. Ο Ολυμπος είναι ένα βουνό παρθένο και ευτυχώς ανέπαφο από τον ανθρώπινο παράγοντα και η δημιουργία τουριστικών χιονοδρομικών εγκαταστάσεων στη περιοχή αυτή δεν είναι τίποτα άλλο από ένα ξενομανή μιμητισμό με καθαρά κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Επίσης ο Αλεξάντρο Γκόνα δεινός ορειβάτης και ένα από τα ιδρυτικά μέλη της "Mountain Wilderness", διεθνής οργάνωση για την προστασία της άγριας φύσης των βουνών του πλανήτη μας υπογραμμίζει ότι το πρόβλημα για τον Ολυμπο εκτός των άλλων είναι κυρίως πρόβλημα που αγγίζει τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Όλοι μας μεγαλώσαμε στην Ευρώπη με το μύθο των 12 Θεών του Ολύμπου και στη μυθική μας φαντασία υπήρχε πάντοτε ένας θυμωμένος Δίας. Θα ήταν κάτι σαν ιεροσουλία να δούμε στημένη στο χώρο αυτό μια Disneyland και τελεφερίκ να ανεβοκατεβαίνουν αφήνοντας στο σωρό των σκουπιδιών, που δυστυχώς υπάρχουν σε πολλά χιονοδρομικά κέντρα της Ευρώπης.

Υιοθετώντας τις παραπάνω απόψεις θεωρούμε απαραίτητο να προσθέσουμε και τις δικές μας φωνές με όλους αυτούς που αντιτίθεται στην αμφίβολης αποτελεσματικότητας τουριστική αξιοποίηση του Ανω Ολύμπου. Στις προτάσεις μας που ακολουθούν θα διευκρινίσουμε τι είδους τουριστική προσέγγιση θεωρούμε θεμιτή για το ιερό βουνό και με ποιόν τρόπο μπορεί να επιτευχθεί. Κατ' αρχήν είμαστε κατηγορηματικά αντίθετοι στη δημιουργία χιονοδρομικών κέντρων στον Ολυμπο για τους παρακάτω λόγους:

1. Απαράδεκτη επέμβαση στον ιερό χώρο του βουνού, κάτι στο οποίο ήδη αναφερθήκαμε εκτενώς.
2. Λαμβάνοντας υπόψιν την θέση του βουνού που βρίσκεται δίπλα στη θάλασσα, σε συνδυασμό με το μεγάλο υψόμετρο, πράγμα σπάνιο αν όχι μοναδικό, για τους ίδιους παράλληλους, συνθέτουν ένα ιδιαίτερο μικροκλίμα με άστατα καιρικά φαινόμενα καθ' όλο το έτος και ιδιαίτερα το χειμώνα. Αυτό καθιστά τη λειτουργία ενός χιονοδρομικού κέντρου προβληματική, σε συνδυασμό με την ούτως ή άλλως μικρής χρονικής διάρκειας χιονοδρομική περίοδο των Ελληνικών βουνών.

Παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι η υποτυπώδης χιονοδρομική

εγκατάσταση του στρατού στις Βρυσσοπούλες τα δύο τελευταία χρόνια, λειτούργησε συνολικά 20 μέρες. Ογκώδης παρέμβαση λοιπόν, χωρίς κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Οι προτάσεις τους φίλου μας κυρίου Τσίπηρα, οι δικές μας προτάσεις μάλλον, συμπίπτουν με τις προτάσεις του φίλου μας του κυρίου Τσίπηρα και είναι οι παρακάτω:

1. Αμεση επέκταση του υπάρχοντος Εθνικού Δρυμού προς βορρά και προς ανατολάς, ώστε να περιλάβει την περιοχή με τα δάση της Βροντούς, την περιοχή Ξερολάκκοι και τη χαράδρα του Ενιπέα.
2. Να κηρυχθούν οι υψηλότερες κορυφές βουνού μνημεία της φύσης.
3. Ως την ηπιότερη μορφή τουριστικής προσέγγισης που αρμόζει σ' έναν Εθνικό Δρυμό και στη περιοχή που βρίσκεται γύρω απ' αυτόν προτείνουμε την ανάπτυξη της ορειβασίας και της ορεινής πεζοπορίας καθώς και τις ειδικότερες δραστηριότητες που περιλαμβάνουν την αναρίχηση και τον αλπινισμό. Αυτό προϋποθέτει τη σωστή σηματοδότηση μονοπατιών, διατήρηση των ήδη υπάρχοντων και διάνοιξη νέων.
4. Να ολοκληρωθεί το οδικό δίκτυο της περιφέρειας, Λιτόχωρο - Καρυά - Κοκκινοπηλός - Λιτόχωρο, που θα εξυπηρετήσει τις υπανάπτυκτες νοτιοδυτικές και βορειοδυτικές περιοχές και όχι του καθ' αυτού όγκου που θα πρέπει να μείνει όσον το δυνατόν ανέπαφος. Ταυτόχρονα να κλείσουν οι ήδη διανοιχθέντες δρόμοι στον Ανω Ολυμπο και ιδιαίτερα αυτοί της Αλπικής Ζώνης ώστε να αφομοιωθούν από το περιβάλλον με την πάροδο του χρόνου.
5. Να αναστηλωθούν τα μοναστήρια του Ολύμπου και να μετατραπούν σε ιστορικά μουσεία.
6. Να επιδιορθωθεί ο Μετεωρολογικός Σταθμός στον Αγιο Αντώνιο ώστε να λειτουργήσει σαν καταφύγιο και ερευνητικό κέντρο. Εδώ έχω να πώ και κάτι άλλο, στο κύριο Καθηγητή το πρωί της Μετεωρολογίας του Πανεπιστημίου, ότι φαίνεται ότι θα έχει πολλά χρόνια ν' ανέβει στο Μετεωρολογικό Σταθμό που μας είπε ότι λειτουργεί και φέτος μάλιστα, δεν θυμάμαι καλά και πέρσι πήγαν και κάναν μετρήσεις. Ο Μετεωρολογικός Σταθμός δεν ξέρω εάν λειτούργησε καν, αν λειτούργησε τα πρώτα χρόνια, εγώ πάντως που πήγα πέρσι είχε ένας τσοπάνος μπάλες με άχυρα μέσα, δεν είχε τίποτα άλλο.
7. Η κτηνοτροφία και η ελεύθερη βοσκή αποτελούν οικονομικό πόρο για τους κατοίκους της περιοχής, αλλά και σημαντικό κίνδυνο για την χλωρίδα. Γι' αυτό προτείνουμε να ενσωματωθούν στον Εθνικό Δρυμό τα βοσκοτόπια των δυτικών και νοτίων πλαγιών και να μετατραπούν τα κοπάδια σε οικόσιτα επιδοτούμενα από το κράτος, έτσι ώστε να πληρούν τους όρους της σύγχρονης κτηνοτροφίας μας. Επίσης οι οικονομικοί πόροι των κατοίκων της περιοχής μπορούν να διευρυνθούν με την ανάπτυξη της γεωργίας στη δυτική και τη νότια πλευρά του βουνού Κάτω Ολυμπος.
8. Να δημιουργηθεί κέντρο μελετών του Ολύμπου καθώς και όργανο των νομών Λάρισας και Πιερίας που να επιφορτιστεί με την διαχείριση και την προστασία της περιοχής.
9. Να δημιουργηθεί με Κρατική παρέμβαση μια ομάδα ειδικών που σκοπό θα έχει τη συλλογή στοιχείων για τη δημιουργία εντύπων, για την πληροφόρηση και προβολή του Ολύμπου, τα οποία θα διανέμονται από τις παρολύμπιες κοινότητες και τους αρμόδιους φορείς.

Θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε όλοι μας ότι ο Ολυμπος καθώς και όλα τα άλλα φυσικά και ιστορικά μνημεία της χώρας μας είναι μια υπόθεση που ξεπερνά τα τοπικά όρια μιας κοινότητας ή μιας πόλης και ότι χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, ευαισθησία και οργάνωση που να στηρίζεται πάνω σε μοντέρνα επιστημονικά και οικολογικά δεδομένα για οποιαδήποτε αναπτυξιακή πρωτοβουλία.

Εδώ θα ήθελα να προτείνω κάτι σαν Σύλλογος. Πιστεύω ότι πολλοί από εσάς και πολλοί περισσότεροι από το πρωινό ακροατήριο δεν έχουν καν περπατήσει στα μονοπάτια του Ολύμπου. Τον γνωρίζουν είτε από χάρτες, είτε περνώντας από την Εθνική πηγαίνοντας Θεσ/νίκη.

Θα πρότεινα λοιπόν, όλοι εμείς που συμμετέχουμε στο συνέδριο αυτό, το καλοκαίρι που ενδείκνυται και ο καιρός, να κάνουμε μία κοινή ανάβαση στο βουνό Ολυμπο, για να γνωρίσουν κι αυτοί που δεν έχουν γνωρίσει τον Ολυμπο όπως είναι μέχρι τώρα, γιατί πολύ φοβάμαι ότι για λίγα χρόνια θα είναι έτσι. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Παπαγγελή για την εισήγησή του. Θα προχωρήσουμε με τον καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης τον κύριο Κωτούλα.

Εδώ θα πρέπει να σας πώ, ότι μας παρεκάλεσε ο κύριος Καθηγητής για το εξής. Επειδή έχει λόγους να αναχωρήσει αμέσως μετά την εισήγησή του, εάν υπάρχουν ερωτήσεις πάνω στην εισήγησή του, αυτές να γίνουν αμέσως.

Θα του διαθέσουμε λοιπόν λίγο περισσότερο χρόνο από το εικοσάλεπτο, για να δώσουμε την ευκαιρία σε όσους θέλουν να ρωτήσουν κάτι, να το κάνουν και να πάρουν την απάντηση από τον κύριο Καθηγητή, γιατί δεν θα έχει την ευχέρεια μετά ν' απαντήσει. Κύριε Καθηγητά.

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Κυρίες και Κύριοι, η εισήγησή μου αποτελεί μια σύντομη σύνοψη ενός μέρους από τα σπουδαιότερα συμπεράσματα, από μία πρώτη έρευνα που έχω διεξάγει στη περιοχή την οποία ξεκίνησα το 1986 την οποία όμως και αναγκάστηκα στο εν τω μεταξύ να διακόψω ελλείψει χρηματοδότησης.

Κατά την πραγμάτευση του θέματός μου θα αποφύγω και τις αποδείξεις και τις αναλύσεις. Θα περιοριστώ μόνον στην ουσία και θα φροντίσω να τα πώ όσο γίνεται πιό απλά.

Ο Ολυμπος, ο Ολύμπιος χώρος για την ακρίβεια διαχωρίζεται σε δύο φυσικά τμήματα. Στο Κάτω Ολυμπο προς νότο με τα χαμηλά υψόμετρα 1.200, 1.500 μέτρων και με μία ήπια γενικά διαμόρφωση και προπαντός στον γνωστό, στον Ανω, στον κυρίως Ολυμπο προς βορρά με μεγάλα υψόμετρα και με ισχυρές κλίσεις.

Οι βασικοί παράγοντες αυτοί που διαμορφώνουν το φυσικό περιβάλλον του Ολύμπου είναι το ανάγλυφο, το κλίμα και το γεωυπόθεμα. Θα εξετάσω με κάθε συντομία τους τρεις αυτούς παράγοντες. Θα παρακαλέσω να μου σβήσετε το φώς.

Από άποψη αναγλύφου, ο Ολυμπος χαρακτηρίζεται όπως βλέπετε, ή μάλλον όπως θα δείτε και στη διαφάνεια, η οποία προβάλλεται και σας δείχνει το γενικό χάρτη της περιοχής, χαρακτηρίζεται ως εξής:

1. Είναι το υψηλότερο βουνό της πατρίδος μας. Προκύπτει κι από την ακόλουθη σειρά. Ολυμπος 2.918, Σμόλικας 2.637, Βόρρας 2.524, Γράμμος 2.520 κ.ο.κ.
2. Είναι πολύκορφος. Η υψηλότερη κορυφή ο Μύτικας ή Πάνθεον, η οποία πιάνει τα 2.918 μέτρα περιβάλλεται από ένα πλήθος άλλων κορυφών, ήδη φαίνεται και στο προβαλλόμενο σχήμα, το Σκολειό, το Στεφάνι, το Παλαιομονάστερο, την Τούμπα, τον Αγιο Ηλία, τον Πάγο, τον Καλόγηρο και πλήθος άλλων.

3. Προβάλλει επιβλητικά στο χώρο κι αυτό, επειδή περιβάλλεται από σαφώς χαμηλότερους ορεινούς όγκους, κατά 1000 και πλέον μέτρα, όπως είναι τα Πιέρια που είναι τα 2.000 μέτρα, τα Χάσια με τα 1.839, ο Κάτω Ολυμπος 1.587 και η Οσσα 1.978 μέτρα.
4. Είναι υψιτενής και μεγαλοπρεπής. Σας το δείχνει και η τομή, είναι λίγο αχνή η διαφάνεια, η τομή στο κέντρο του Ολύμπου την οποία βλέπετε από πάνω μέχρι κάτω. Ο όγκος του Ολύμπου ανέρχεται σε 850 περίπου κυβικά χιλιόμετρα. Συγκεντρώνεται όμως, σε μια μικρή επιφάνεια κι έτσι το βουνό δίνει την εικόνα, ότι ανυψώνεται απότομα προς τον ουρανό, πράγμα το οποίο του προσδίδει μια ιδιαίτερη μεγαλοπρέπεια, ιδίως από την πλευρά της θάλασσας.

Από πλευράς γεωλογικού υποθέματος και βλέπετε ήδη τον γεωλογικό χάρτη της περιοχής, ο Ολυμπος συγκροτείται ιδίως από ασβεστολιθικά πετρώματα διαφόρων βέβαια γεωλογικών εποχών. Τα βλέπετε, είναι μάλιστα και σκληρά. Και το μπλέ και το μώβ και το πράσινο, αποτελούν τέτοια ήδη πετρωμάτων. Είναι πετρώματα λοιπόν σκληρά, είναι όμως ευαποσάρθρωτα και γι' αυτό δημιουργούν γεωκαταγκριμνήσεις, οδηγούν σε απότομες σάρες, οι οποίες εκτραχύνουν έντονα το τοπίο.

Ένα μικρό πάντως μέρος του Ολύμπου ιδίως ο Κάτω Ολυμπος αποτελείται από γνευσίους, από μαρμαριακούς σχιστολίθους, από αμφιβολτικούς σχιστολίθους καθώς επίσης και από οφιολιθικά πετρώματα.

Από την άποψη του κλίματος, ο Ολυμπος εμφανίζεται πολυποικίλος όπως σας δείχνει, προκύπτει κι από το χάρτη βροχών της Ελλάδος, βλέπετε στο κέντρο τον Ολυμπο να περιβάλλεται από διάφορα χρώματα που δείχνει τα διάφορα ύψη βροχής τα οποία και δέχεται. Λόγω λοιπόν του μεγάλου υψομετρικού χώρου που εκτείνεται εμφανίζει αυτή την πολυποικιλότητα.

Μέχρι το υψόμετρο των 500 μέτρων ως πω μέχρι τους πρόποδες το ετήσιο ύψος βροχής κυμαίνεται περί τα 700 χιλιοστά. Στο υψόμετρο όμως των 1.500 - 1.600 μέτρων περίπου ήδη το ύψος βροχής πιάνει τα 1.800 έως 2.000 χιλιοστά. Εξ' ίσου σημαντικές είναι και οι χιονοπτώσεις στον Ολυμπο, οι οποίες αυξάνονται με το υπερθαλάσσιο ύψος.

Βέβαια δεν υπάρχουν προς το παρόν μετρήσεις χιονιού, με βάση όμως τα συμπεράσματα από έρευνές μας προκύπτει ότι ως προς το ύψος της βροχής το ποσοστό του χιονιού, αν θέλετε η ποσότητα της βροχής με μορφή χιονιού που πέφτει στη περιοχή ανέρχεται σ' ένα υψόμετρο χιλίων μέτρων στο 15% στα 1.800 35% και στα 2.200 στο 60%

Ένα στοιχείο ενδεικτικό του πάχους των χιονοστρωμάτων που σχηματίζονται στον Ολυμπο αποτελεί και το γεγονός ότι στο κτίριο του Μετεωρολογικού Σταθμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου στον Άγιο Αντώνιο, αναφέρθηκε και προηγουμένως ο Σταθμός, βλέπετε το κτίριο στην άνω εικόνα καλύπτεται κατά το χειμώνα το κτίριο αυτό συχνά από χιονοστρώματα που δημιουργούνται στην περιοχή και το βλέπετε κάτω πλήρως καλυμμένο από το πάχος των χιονοστρωμάτων.

Η μεγάλη παραμονή του χιονοστρώματος, ιδίως στο ανώτερο και το γυμνό δάσος, τμήμα του βουνού εννών πάνω από τα 1.600 μέτρα, είναι ορατό από παντού. Κάνει τον Ολυμπο ιδιαίτερα λαμπερό, τον κάνει δηλαδή ολόλαμπρο, δικαιολογώντας έτσι την ετοιμολογία του ονόματός του από τη ρίζα λάμπ, καθώς επίσης δικαιολογώντας και τον χαρακτηρισμό του από τους αρχαίους ποιητές ως αιγλήαντα.

Τα παχιά χιονοστρώματα και οι ισχυρές κλίσεις στον Ολυμπο προκαλούν εκτός των άλλων και πολυπληθείς καταστρεπτικές χιονολισθήσεις γνωστές ως ρουγκάδες. Αυτές παράγουν ισχυρούς αλληπάλληλους κρότους οι οποίοι

ακούγονται μέχρι και τον κάμπο, ιδιαίτερα όμως ακούγονται στο Λιτόχωρο. Και βλέπετε ζημιές που έχουν προκληθεί στον Ολυμπο από την κίνηση τέτοιων χιονολισθήσεων.

Ο Ολυμπος πέραν αυτών χαρακτηρίζεται και από αιφνίδιες αλλά και έντονες μετεωρολογικές μεταβολές. Αυτές είναι κυρίως οι συχνές έντονες καταιγίδες που συνοδεύονται από βροντές, αστραπές και κεραυνούς και επίσης οι αιφνίδιες χιονοθύελλες με άφθονες χιονοπτώσεις πτώσεις χιονιού. Αυτές οι έντονες μετεωρολογικές μεταβολές επιτείνουν την ιδιαιτερότητα του Ολύμπου και του δίνουν ζωή. Οι δε βροντές από καταιγίδες και χιονολισθήσεις που συχνά πολλαπλασιάζονται από την ευνοϊκή ακουστική του χώρου, οι αστραπές και οι κεραυνοί τον κάνουν πολύκροτο, τον κάνουν αστραποβόλο, του προσδίδουν τελικά Θεϊκές διαστάσεις.

Αν λοιπόν θα θέλαμε να χαρακτηρίσουμε τον Ολυμπο με τα 2.918 μέτρα του και με βάση όσα γνωρίσματα ανέφερα πιο μπροστά, τότε θα λέγαμε ότι ο Ολυμπος χαρακτηρίζεται ως εξής: Είναι αυτοτελής, πολύκορφος, υψιτενής, επιβλητικός, μεγαλοπρεπής, τραχύς, χιονοβρυθής, λαμπερός, πολύκροτος, αστραποβόλος και πανοραμικός.

Η έρευνα έδειξε ότι κανένα από τα λοιπά βουνά της Ελληνικής χερσονήσου δεν παρουσιάζει ταυτόχρονα όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά γνωρίσματα και μάλιστα συγκεντρωμένα, αν δε σ' αυτά προστεθεί και το γεγονός ότι ο Ολυμπος ήταν κατά την αρχαιότητα εύκολα προσιτός τόσο από την Ξηρά, όσο και από τη θάλασσα, να λοιπόν γιατί η φαντασία των προγόνων μας τοποθέτησε στη κορυφή του την κατοικία του Νεφεληγερέτη Δία και των λοιπών Θεών.

Ας δούμε τώρα το υδρογραφικό δίκτυο του Ολύμπου το οποίο σας δείχνει η διαφάνεια. Ζητώ συγγνώμη διότι ο φωτισμός και το αχνό της διαφάνειας, δεν επιτρέπουν να διακρίνετε καλά τις λεκάνες απορροής.

Βλέπετε λοιπόν, τις λεκάνες απορροής των 18 ρευμάτων του Ολύμπου. Η θάλασσα είναι εδώ κάτω, προς το κάτω μέρος και η οπίσθια πλευρά του Ολύμπου είναι αυτό το τμήμα εδώ διαρρέεται από τα ρεύματα Ελασσωνίτικος, Ασπροπόταμος και Σταλαματιά. Και τα τρία αποτελούν συμβάλλοντες του Τιταρήσιου ποταμού, παραπόταμο του Πηνειού και συνεπώς τα νερά τους αφού διανύσουν την πεδιάδα της Λάρισας και περιρρεύσουν τον Κάτω Ολυμπο εκχύνονται μαζί με τα λοιπά νερά του Πηνειού στο Αιγαίο Πέλαγος, δηλαδή κοντά στο Στόμιο, το γνωστό Τσαγιεζη.

Η πρόσθια, εννοώ την κάτω πλευρά. Η κάτω, δηλαδή η ανατολική πλευρά του Ολύμπου, διαρρέεται από ένα πλήθος ρευμάτων, που καταλήγουν απ' ευθείας στο Αιγαίο Πέλαγος. Κατά σειρά τα ρέματα αυτά από βορρά προς νότο είναι: Ο Μαυρονέρης, η ομάδα των ρευμάτων της περιοχής του Δίου, Ξηρολάκκοι, Αγίας Κόρης, Αράπαχθος, Ωρλιάς, Ξυλές, Παλιοκάλυβα, Κόρακας και Καλντρινός, είναι τα ρεύματα της περιοχής του Δίου, καθώς και τα ρεύματα της περιοχής Λιτοχώρου Λεπτοκαρυάς, ο Ενιπέας, η Τοπόγιαννη, ο Άγιος Μηνάς, η Μάλτας, το Ανώνυμο και η Ζηλιάνα.

Συνοψίζοντας όλα αυτά, έχετε ένα χειμαρροπόταμο, έναν μεγάλο χειμαρρο, τρεις μέτριους και 13 μικρούς χειμάρρους. Σύνολο των χειμάρρων, των ρευμάτων της περιοχής του Ολύμπου.

Τα περισσότερα από τα ρεύματα, παρουσιάζουν υψομετρική διαφορά μεγαλύτερη των 2.000 μέτρων, συνεπώς ανήκουν στους χειμάρρους των πολύ ορεινών περιοχών και η διαδρομή τους επειδή είναι σύντομη, γι' αυτό και αποκτούν έντονες κλίσεις τόσο στη κοίτη, όσο και στη λεκάνη απορροής, κλίσεις που υπερβαίνουν κατά κανόνα το 35%

Ο Ενιπέας λόγω χάριν, έχει 53% ενδεικτική για την αποτομότητά τους,

είναι η μηκοτομή του Ενιπέα. Η κατά μήκος τομή στη κοιτή του Ενιπέα. Την βλέπετε στο σχήμα, αριστερά η πρώτη, φτάνει μέχρι τα 3.000 μέτρα.

Παρακείμενα ρέματα επάνω ο Μπογδάνας, ξεκινάει από τα υψόμετρα του Λαχανά, του ιστορικού Λαχανά και εκχύνεται στο Λαγκαδά, δίπλα από τη Θεσ/νίκη, με λεκάνη απορροής 1.000 μέτρα και από κάτω είναι ο Πορταϊκός, ρεύμα στην περιοχή των Τρικάλων, στην Πύλη, του οποίου το μέγιστο υψόμετρο πιάνει τα 2.000 μέτρα. Βλέπετε αμέσως με τη σύγκριση που έχετε την αποτομότητα της μηκοτομής των Ολύμπιων ρευμάτων.

Συνεπώς, κατά τις έντονες βροχοπτώσεις, τα νερά των χειμάρρων ρέουν πλέον με πολύ μεγάλη ταχύτητα προς τα πεδινά, λόγω και των ισχυρών αυτών κλίσεων που σας ανέφερα προηγουμένως. Έτσι, η παροχή τους αποκτά εξαιρετική συρτική δύναμη, γι' αυτό και μπορούν να μεταφέρουν άφθονα και ογκώδη υλικά προς τα κατάντι.

Το βλέπετε στη διαφάνεια, βλέπετε τους όγκους των υλικών που κινούνται μέσα στις κοίτες και διά του λόγου τους αληθές ας δούμε το επόμενο. Ακόμη μια σειρά από τέτοιους ογκολίθους και μπορούμε να δούμε επίσης το επόμενο, το οποίο έχει και τη γραφικότητα να βλέπετε τον πλάτανο πως έχει δέσει αυτά τα υλικά, απαγορεύοντάς τους την περαιτέρω κίνηση προς τα κατάνια.

Ανακύπτει λοιπόν το ερώτημα, υπάρχουν συνέπειες από την χειμαρρικότητα των Ολύμπιων ρευμάτων και από την υποβάθμιση του χώρου που αυτά προκαλούν;

Η απάντηση είναι ναι, οι εξής δύο: Οι πλημμυρικές καταστροφές και οι προσχώσεις. Ας δούμε και τις δύο.

1. Οι πλημμυρικές καταστροφές:

Οι αρμόδιες υπηρεσίες, αυτές που έχουν την ευθύνη του ελέγχου των πλημμυρών και της χειμαρρικότητας των ρευμάτων ανέκαθεν υποτιμούσαν την χειμαρρικότητα των Ολύμπιων ρευμάτων γενικά και ιδίως των ρευμάτων της περιοχής του Δίου λόγω του μικρού μεγέθους τους. Πιθανώς λόγω της καλής δάσωσης των λεκανών απορροής και της σποραδικότητας κατά κάποιον τρόπο των πλημμυρών τους.

Γι' αυτό η μεν δασική υπηρεσία δεν εκτέλεσε έργα διευθετήσεως χειμάρρων στις ορεινές περιοχές, οι δε τεχνικές υπηρεσίες πίστευαν και εξακολουθούν να πιστεύουν ότι μπορούσαν ν' αποτρέψουν την πλημμυρογέννηση στα πεδινά κατασκευάζοντας διάφορες περιφερειακές αντιπλημμυρικές τάφρους, οι οποίες όμως προσφέρονται κυρίως για ρεύματα τα οποία δεν μεταφέρουν φερτά υλικά. Απόδειξη της λανθασμένης αυτής εκτίμησης αποτελεί η μεγάλη πλημμύρα στις 18, 19/11/79. Ας δούμε τι έγινε τότε.

Η ραγδιότητα της βροχής κατά τη μέρα εκείνη υπήρξε πολύ μεγάλη με αποτέλεσμα να πλημμυρίσει όλος ο κάμπος της Θεσ/νίκης και με αποτέλεσμα να βλέπετε εσείς στη παρούσα διαφάνεια πλημμυρισμένο ιδιαίτερα τον κάμπο της περιοχής του Δίου. Μέσα λοιπόν σε 8 με 10 ώρες έπεσαν στη περιοχή του Δίου μεγάλα ύψη βροχής, όπως στο λόφο 236 χιλιοστά, στη Βροντού 258,8 χιλιοστά. Δημιουργήθηκαν έτσι ογκώδεις υδατοπαροχές που κινήθηκαν με μεγάλη ταχύτητα προς τα χαμηλά.

Βλέπετε λόγου χάριν τον Μαυρονέρη πλημμυρισμένο κατά την ημέρα εκείνη, επίσης στην επόμενη διαφάνεια βλέπετε ένα άλλο ρεύμα με τα πλημμυρικά ύδατα να κινούνται προς τα κάτω. Αυτά τα νερά, τα πλημμυρικά νερά μετέφεραν και μεγάλες ποσότητες φερτών υλικών, έτσι πρόσχωσαν τις αντιπλημμυρικές τάφρους, το βλέπετε στη διαφάνεια, τις υπερχείλισαν και τις κατέστρεψαν. Τα νερά ξεχύθηκαν στα πεδινά, κατέκλεισαν τα πάντα όπως σας δείχνει η διαφάνεια της μέρας εκείνης, το βλέπετε άλλωστε.

Και άλλη μια εικόνα για να πιστέψετε δια του λόγου του αληθές και εδώ θα πρέπει να προσθέσω ότι η Εθνική Οδός, οι σιδηροδρομικές γραμμές, υπέστησαν μεγάλες ζημιές, πλημμύρισαν οικοδομήματα όπως λόγου χάριν το εργοστάσιο αυτό που το βλέπετε επί της Εθνικής Οδού, καταστράφηκαν τα αρδευτικά δίκτυα, το αντλιοστάσιο και το επαρχιακό Οδικό Δίκτυο και προπαντός κατακλίστηκε ο αρχαιολογικός χώρος του Δίου.

Εκτοτε, πλημμύρες δημιουργούνται πολύ συχνά, σχεδόν κάθε χρόνο και θα συνεχίσουν με εντονότερο ρυθμό να γίνονται, αυτή είναι η δική μου προφητεία, όσο η πολιτεία δεν αποφασίζει να διευθετήσει σωστά τα Ολύμπια ρεύματα.

Ενας γνωστός άλλος Ολύμπιος χειμαρρος ιδιαίτερα γνωστός από την πλημμυρογένεσή του είναι η Ζηλιάνα, ο αρχαίος Σύς, ο οποίος σημαίνει ο αρχαίος αγριόχοιρος. Αυτός λοιπόν ο χειμαρρος το 1972 υπέσκαψε και κατέστρεψε τη σιδηροδρομική γέφυρα της γραμμής Αθηνas-Θεσ/νίκης, βλέπετε το ατύχημα...

(αλλαγή κασέτας)

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: ...στο βέλος είναι η θέση Λείβηθρα με τα κόκκινα γράμματα, εδώ ακριβώς είναι το Λιτόχωρο, δηλαδή κατάντη του Λιτόχωρου.

2. Η προσχωτική δράση των Ολύμπιων ρευμάτων:

Ως παράδειγμα αυτής της προσχωτικής δράσης θα χρησιμοποιήσω κυρίως την πρόσχωση της πεδιάδας του Δίου, δηλαδή κατάντη της πόλεως, της αρχαίας πόλεως του Δίου, η οποία περικλείεται μεταξύ της Κονταριώτισσας και του Λιτόχωρου. Τα ρεύματα της περιοχής τα ανέφερα πιο μπροστά Ξηρολάκκοι, Αγίας Κόρης, Αράπαχθος, Ωρλιάς, Ξυλές, Παλιοκάλυβα, Κόρακας. Όλα αυτά μεταφέρουν σημαντικές ποσότητες φερτών υλικών και εμφανίζουν γενικά ενωμένους κώνους πρόσχωσης. Οτι βρίσκεται στα κατάντη των κώνων αυτών, θα έλεγα από το ύψος του Δίου και κατάντη και μέχρι τη σημερινή θάλασσα αποτελεί νεώτερες αποθέσεις που δημιουργήθηκαν από τα παραπάνω Ολύμπια υδατορεύματα.

Στηριζόμενος λοιπόν στο χειμαρρικό χαρακτήρα των ρευμάτων αυτών και εφαρμόζοντας τις γενικές αρχές της μορφολογικής εξέλιξης στη συγκεκριμένη περιοχή επιχείρησα να αναπαραστήσω τη γενική πορεία των προσχώσεων από το 500 π.Χ. περίπου μέχρι σήμερα, δηλαδή σ' ένα διάστημα περίπου διόμισι χιλιάδων ετών. Λυπούμαι που δεν υπάρχει χρόνος για λεπτομέρειες, περιορίζομαι μόνο στα διαγράμματα.

Έχετε λοιπόν την παράλληλη πορεία των προσχώσεων του κάμπου της Θεσ/νίκης και των προσχώσεων της πεδιάδος του Δίου. Επάνω είμαστε στο 500 π.Χ., βλέπετε τον κόλπο της Θεσ/νίκης να φθάνει μέχρι την αρχαία Πέλλα, την πρωτεύουσα του Μ. Αλέξανδρου, απ' όπου ο Νέαρχος ξεκίνησε με το στόλο του να βοηθήσει στο κατόρθωμα το βασιλιά του. Και δίπλα βλέπετε την μορφή της παραλίας, η οποία υπάρχει στην περιοχή, βλέπετε το ακρωτήριο που δημιουργείται στη Νέα Εφεσσο, δημιουργείται ένας κόλπος εκεί.

Ευθύς κατάντη έχουμε το 50 - 100, με συγχωρείτε ένα λεπτό, θα παρακαλέσω να κατέβει η διαφάνεια προς τα κάτω. Τώρα βλέπετε το 500 καθαρά π.Χ., το 50 - 100 είναι η δεύτερη εικόνα, έχει στενέψει πρό της Πέλλας ο κόλπος διηγούνται οι Ρωμαίοι συγγραφείς ότι τα πλοία της εποχής εκείνης δεν περνούσαν προς το εσωτερικό προς την Πέλλα, παρά μόνον εφόσον είχαν ριχή καρίνα και βλέπετε αντίστοιχα να τείνει στην Νέα

Εφессο το ακρωτήριο να εξαφανιστεί, το Δίον όμως εξακολουθεί να είναι παραθαλάσσιο.

Το 500 μ.Χ. έχει διαμορφωθεί η παλιά λίμνη των Γιαννιτσών, βλέπετε ότι στη περιοχή του Δίου έχει πλέον το Δίον προσχωθεί, έχει χαθεί από λιμάνι, έχει επεκταθεί η παραλία προς τα κάτω και τέλος, θα παρακαλέσω η διαφάνεια να ανασηκωθεί λίγο πλέον για να φανεί το σήμερα, να δείτε τη σημερινή κατάσταση το Δίον να απέχει 15 χιλιόμετρα από την παραλία λόγω των προσχώσεων των χειμάρρων αυτών.

Για να γίνει σαφής όλη η παρουσίαση αυτή, ας δούμε την επόμενη διαφάνεια, η οποία σας δείχνει ειδικά για την περιοχή την εξέλιξη της πορείας της παραλίας από το 500 π.Χ. με τα χρονικά όρια που έβαλα, μέχρι τα σήμερα.

Σας ανέπτυξα τα σπουδαιότερα από τα συμπεράσματα της έρευνάς μου. Υπάρχουν βέβαια και πολλά άλλα, θα τα παραλείψω όμως, ελλείψει χρόνου. Θα περιοριστώ λοιπόν μόνον σε κάποια συμπεράσματα τα οποία θεωρώ αναγκαία ότι θα πρέπει να τονίσω. Έχει διαπιστωθεί φαντάζομαι και από τα πρωινά και απ' όσα έχουν ειπωθεί ότι ο Ολυμπος αποτελεί μνημείο. Μνημείο για μας τους Έλληνες, μνημείο φυσικό, μνημείο ιστορικό, μνημείο πολιτιστικό. Θα πρέπει λοιπόν:

1. Να ληφθούν από την πολιτεία όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την ανάδειξη του μνημείου αυτού και επίσης τα μέτρα που απαιτούνται για ν' αποτελέσει ο Ολυμπος πλέον πόλον έλξεως με βάση τους τρεις παράγοντες που ανέφερα προηγουμένως.
2. Οι πεδινές περιοχές του Ολύμπου επιβάλλεται να προστατευθούν από τις πλημμυρικές καταστροφές, επιβάλλεται λοιπόν να ληφθούν μέτρα, όχι αυτά που παίρνονται, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα στα ορεινά για την αποτροπή της παραγωγής φερτών υλικών, θα πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα ελέγχου φερτών υλικών, απαιτούνται ειδικά συστήματα, εν πάση περιπτώσει θα πρέπει το δόγμα ότι ο Ολυμπος δεν παράγει φερτά υλικά να εγκαταληφθεί δοθέντος ότι 15 χιλιόμετρα πεδινή πρόσχωση δεν δημιουργείται χωρίς απόθεση φερτών υλικών.
3. Τα πλούσια χιονοκαλύμματα του Ολύμπου με την διάρκειά τους, με την ποιότητά τους και ιδίως με το πάχος τους βεβαίως προσφέρονται κατ' αρχήν για την ανάπτυξη χιονοδρομίας. Θα πρέπει όμως σ' αυτό το σημείο να είμαστε πολύ προσεκτικοί, διότι η χιονοδρομία μπορεί να οδηγήσει πράγματι τελικά στην καταστροφή του Ολύμπου, βεβαίως θα μπορούσαμε ίσως και τούτο ποιείν κι εκείνο μή αφιέναι, να δούμε που μπορεί να γίνει αυτό χωρίς να καταστραφεί ο Ολυμπος. Αυτό όμως απαιτεί ειδική μελέτη και χιονοβολίας, χιονοβρυθίας και πάχους χιονοστρωμάτων, αλλά από την άλλη την μεριά και ιστορικής αξίας του ευρύτερου χώρου. Και τέλος η συστηματική διερεύνηση των προσχωτικών εξελίξεων στη γύρω περιοχή μπορεί να βοηθήσει όχι μόνο στην κατανόηση της εξελίξεως του ευρύτερου χώρου, αλλά ιδίως να βοηθήσει σημαντικά την αρχαιολογική έρευνα, χρειάζεται όμως κάποια χρηματοδότηση γι' αυτό. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Καθηγητή τόσο για την ανάλυση της ανατομίας του Ολύμπου που περιείχε η εισήγησή του, όσο και για την παραστατικότητα με την οποίαν μας παρουσίασε τα αποτελέσματα των υδατορευμάτων και θα παρακαλέσω αυτό που είπα, εάν υπάρχουνε ερωτήσεις για τον κύριο Καθηγητή να γίνουν προφορικές αμέσως τώρα για να δώσει απαντήσεις. Λοιπόν, ο κύριος Χατζηλάκος.

ΧΑΤΖΗΛΑΚΟΣ: Ναι. Ηθελα να ρωτήσω το Προεδρείο, αν αυτά τα οποία είπε ο κύριος Καθηγητής στην ενδιαφέρουσα εισήγησή του θα την έχουμε στα πρακτικά;

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Αν μου επιτρέπετε, κατεγράφη, είναι μαγνητοφωνημένη, συνεπώς

την έχετε.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Θα έχουμε και τους χάρτες και τα σχέδια;

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Όσο για τους χάρτες και τα σχέδια, μελέτη μη περατωθείσα δεν παραδίδετε..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Άλλη ερώτηση για τον κύριο Καθηγητή;

.....: Θέλω να ρωτήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μπορείτε να σηκωθείτε για ν' ακούγεστε;

.....: Θέλω να ρωτήσω αναφέρεται το ποσοστό των ... νερού..

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Όχι, ανέφερα το νερό, μάλλον το ποσοστό βροχοπτώσεων..

.....: Είπατε όμως ότι δεν υπάρχουν στοιχεία.

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Έχω ενδείξεις.....και μπορώ αυτο να το ισχυρισθώ ότι αποτελεί την αντιπροσωπευτική..

.....:

ΚΩΤΟΥΛΑΣ:

.....:

ΚΩΤΟΥΛΑΣ:

.....:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Έχει και μικρόφωνο. Κύριε Καθηγητά δουλεύει εκείνο, για να δίνετε τις απαντήσεις από το μικρόφωνο τουλάχιστον ν' ακούγεται καλύτερα. Ναι. Πριν από τον κύριο Χατζήνα ο κύριος Καθηγητής συγνώμη. Ναι.: Ίσως θα έπρεπε πάλι να παρέμβω και να πώ το εξής. Ο Μετεωρολογικός Σταθμός του Ολύμπου, ο οποίος λειτουργεί κατά τους θερινούς μήνες συνεχώς, λειτουργεί και κατά τους χειμερινούς μήνες, ίσως ο κύριος Καθηγητής να μην το ήξερε, αλλά μετράμε το ύψος του χιονιού, αφήνοντας και ένα ειδικό χιονόμετρο, το οποίο μετράει το ύψος του χιονιού, δηλαδή μετράει το νερό το οποίο συλλέγεται από την τήξη του χιονιού και την επόμενη.

Την άλλη χρονιά που ανεβαίνουμε επάνω, βρίσκουμε το συνολικό νερό που συγκεντρώθηκε από τα τέλη Σεπτεμβρίου, που εγκαταλείφθηκε ο σταθμός, μέχρι αρχές Ιουλίου που ξαναλειτούργησε. Επομένως αν θέλετε, μπορείτε να έρθετε στο εργαστήριο να πάρετε αυτές τις τιμές του χιονιού κατά τους χειμερινούς μήνες.

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Ευχαριστώ πολύ. Το εγνώριζα. Υπήρξε κάποια αμφισβήτηση κατά πόσον λειτουργεί ο Σταθμός, το άφησα σε σας κύριε Συνάδελφε να το επιβεβαιώσετε, εν πάση όμως περιπτώσει θα ήθελα να πώ έχετε τις μετρήσεις πράγματι, είναι όμως μιάς θέσεως και ένας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη, χρειάζεται πληθώρα μετρήσεων, διότι ενδιαφερόμαστε για το πάχος του χιονοστρώματος σε ευρείες εκτάσεις του Ολύμπου.

.....: Για να μην μακρηγορήσουμε κύριε Καθηγητά θα πρέπει να ξέρετε ότι τα κονδύλια που φέραμε το 1935 επί εποχής του μακαρίτη του Κυριαζόπουλου....

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Είναι γνωστό, είναι γνωστό.

.....: ..είναι τα ίδια με του 1993.

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Είναι γνωστό, ναι, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Να μην μακρηγορήσουμε πράγματι γι' αυτόν τον Σταθμό γιατί μου φαίνεται ότι και στο τέλος πάλι θα ξανασυζητηθεί, γιατί συζητήθηκε κι όταν δεν ήσασταν εδώ. Κάτι ειπώθηκε, ας το αφήσουμε αυτό. Ο κύριος Χατζήνας.

ΧΑΤΖΗΝΑΣ: Εγώ θα ήθελα να ρωτήσω εάν η έρευνά σας περιλαμβάνει καθόλου τη δυτική πλευρά και σε τι συμπεράσματα έχετε καταλήξει για τις απορροές προς τη δυτική πλευρά...

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Δεν μίλησα για απορροές, δεν σας έδωσα. Είχαμε κάποιες ενδείξεις. Σε είκοσι λεπτά δεν μπορεί κανείς να τα πει όλα.

ΧΑΤΖΗΝΑΣ: Ναι, αλλά λέω εάν η έρευνά σας...

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Περιλαμβάνει απ' ότι είδατε τόσο την ανατολική πλευρά με όψη προς το Αιγαίο, όσο και τη δυτική με όψη προς το ηπειρωτικό μέρος της Ελλάδος κι αυτό διότι σας εμνημόνευσα και τον Ελασσονίτικο ο οποίος είναι η δυτική πλευρά που είναι παραπόταμος του Τιταρήσιου.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Αναφέρατε ότι η έρευνά σας σταμάτησε γιατί δεν είχατε χρηματοδοτήσεις. Ποιό είναι το κόστος που υπολογίζετε ότι χρειάζεται να σας δοθεί, μάλλον πιά είναι το ποσόν που χρειάζεστε για να τελειώνουμε πλέον;

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Με συγχωρείτε. Δεν νομίζω ότι αποτελεί αντικείμενο του συνεδρίου.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Αποτελεί ερμηνεία κάποιων άλλων καταστάσεων. Αλλωστε θα πρέπει...

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Δεν θα ήθελα να απαντήσω σ' αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Κατ' ιδίαν αυτή η συζήτηση που αφορά το οικονομικό. Άλλη ερώτηση προς τον κύριο Καθηγητή; Λοιπόν, σας ευχαριστούμε κύριε Καθηγητά. Προχωράμε λοιπόν, ο συνάδελφος ο κύριος Καλιαμπός, ο δασολόγος του Δασαρχείου Ελασσόνος θα μας παρουσιάσει τώρα την δική του εισήγηση.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Κυρίες και Κύριοι, το 1938 ένα μεγάλο κομμάτι του Ολύμπου κηρύχθηκε ως Εθνικός Δρυμός και το οποίον περιελάμβανε 40.000 στρέματα. Είναι αυτή η περιοχή, λίγο πιά πάνω από το Λιτόχωρο μέχρι τον Μύτικα.

Το 1987 μια πενταμελής ομάδα έχει συντάξει ένα γενικό διαχειριστικό σχέδιο όπου έχει επεκτείνει τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου από 40.000 στρέμματα στα 71.000 στρέμματα και συμπεριέλαβε μια έκταση εδώ επάνω που λέγεται Ξερολάκκοι. Εδώ είναι ο Κοκκινοπηλός, το Ξηρολάκκοι είναι εδώ πάνω και επομένως περίπου θα λέγαμε ότι διπλασιάστηκε η έκταση του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Το 1974 η κοιλάδα των Τεμπών, η οποία βρίσκεται ακριβώς στα όρια μεταξύ Ολύμπου και Κισσάβου, έχει κηρυχθεί ως αισθητικό δάσος. Για την περιγραφή της χλωρίδας και της πανίδας έχω στηριχθεί σε δικές μου μελέτες τις οποίες έχω κάνει τη δεκαετία του 1980. Οι μελέτες αυτές είναι δασοπονικές και περιλαμβάνουν τα δάση του Κοκκινοπηλού, τα δημόσια δάση του Κοκκινοπηλού, τα δημόσια δάση της Καρυάς, της Καλλιπεύκης, της Ραψάνης και της Κρανιάς.

Πριν ακόμη αρχίσουμε για την βλάστηση, θα πω κι εγώ λίγα λόγια για το κλίμα. Η ανατολική πλευρά του Ολύμπου φυσικά τα χαμηλά σημεία είναι μεσογειακά, είναι κλίμα μιάς μεσογειακής χώρας, ενώ η δυτική πλευρά του Ολύμπου έχει καθαρό ηπειρωτικό κλίμα. Αυτές οι δύο μορφές είναι αυτές που επηρεάζουν σημαντικά τη βλάστηση του Ολύμπου, γι' αυτό θα δούμε τα εξής χαρακτηριστικά:

Ένα βουνό μέσα σε μιά μεσογειακή χώρα, έχει κοινωνικές διαπλάσεις, δηλαδή ζώνες βλάστησης οι οποίες αν αρχίσουμε από τη θάλασσα προς τα επάνω περιγράφονται ως εξής:

Στα χαμηλά σημεία έχουμε τη ζώνη αειφύλλων - πλατυφύλλων. Εδώ συγκεκριμένα στον Ολυμπο έχουμε τη ζώνη αυτή. Εδώ θα δείτε μια, δεν φαίνεται από μακριά, είναι μια μαύρη γραμμή η οποία δείχνει χωροσταθμικά τα 500 μέτρα πάνω από τη θάλασσα. Δηλαδή σε γενικές γραμμές η ζώνη αυτή των αειφύλλων - πλατυφύλλων δεν είναι τίποτα άλλο παρά θάμνοι από πουρνάρια, από κουμαριά, γλυστροκουμαριά και λοιπά.

Αυτή, ενώ θα έπρεπε στον Ολυμπο να είναι εκτεταμένη ζώνη, δηλαδή κανονικά, θα έπρεπε αυτή η ζώνη να περιτριγυρίζει τον Ολυμπο, αλλά λόγω των πολλών βοσκών, κυρίως από τα αιγοποιμνία, λόγω των πολλών πυρκαγιών, αυτή η ζώνη των αειφύλλων - πλατυφύλλων έχει κατακερματιστεί, με αποτέλεσμα να έχουμε σε λίγα σημεία μόνο, καθαρή ζώνη αειφύλλων - πλατυφύλλων.

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Περιλαμβάνει απ' ότι είδατε τόσο την ανατολική πλευρά με όψη προς το Αιγαίο, όσο και τη δυτική με όψη προς το ηπειρωτικό μέρος της Ελλάδος κι αυτό διότι σας εμνημόνευσα και τον Ελασσονίτικο ο οποίος είναι η δυτική πλευρά που είναι παραπόταμος του Τιταρήσιου.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Αναφέρατε ότι η έρευνά σας σταμάτησε γιατί δεν είχατε χρηματοδοτήσεις. Ποιό είναι το κόστος που υπολογίζετε ότι χρειάζεται να σας δοθεί, μάλλον πιά είναι το ποσόν που χρειάζεστε για να τελειώνουμε πλέον;

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Με συγχωρείτε. Δεν νομίζω ότι αποτελεί αντικείμενο του συνεδρίου.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Αποτελεί ερμηνεία κάποιων άλλων καταστάσεων. Αλλωστε θα πρέπει...

ΚΩΤΟΥΛΑΣ: Δεν θα ήθελα να απαντήσω σ' αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Κατ' ιδίαν αυτή η συζήτηση που αφορά το οικονομικό. Άλλη ερώτηση προς τον κύριο Καθηγητή; Λοιπόν, σας ευχαριστούμε κύριε Καθηγητά. Προχωράμε λοιπόν, ο συνάδελφος ο κύριος Καλιαμπός, ο δασολόγος του Δασαρχείου Ελασσόνος θα μας παρουσιάσει τώρα την δική του εισήγηση.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Κυρίες και Κύριοι, το 1938 ένα μεγάλο κομμάτι του Ολύμπου κηρύχθηκε ως Εθνικός Δρυμός και το οποίον περιελάμβανε 40.000 στρέματα. Είναι αυτή η περιοχή, λίγο πιά πάνω από το Λιτόχωρο μέχρι τον Μύτικα.

Το 1987 μια πενταμελής ομάδα έχει συντάξει ένα γενικό διαχειριστικό σχέδιο όπου έχει επεκτείνει τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου από 40.000 στρέματα στα 71.000 στρέματα και συμπεριέλαβε μια έκταση εδώ επάνω που λέγεται Ξερολάκκοι. Εδώ είναι ο Κοκκινοπηλός, το Ξηρολάκκοι είναι εδώ πάνω και επομένως περίπου θα λέγαμε ότι διπλασιάστηκε η έκταση του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Το 1974 η κοιλάδα των Τεμπών, η οποία βρίσκεται ακριβώς στα όρια μεταξύ Ολύμπου και Κισσάβου, έχει κηρυχθεί ως αισθητικό δάσος. Για την περιγραφή της χλωρίδας και της πανίδας έχω στηριχθεί σε δικές μου μελέτες τις οποίες έχω κάνει τη δεκαετία του 1980. Οι μελέτες αυτές είναι δασοπονικές και περιλαμβάνουν τα δάση του Κοκκινοπηλού, τα δημόσια δάση του Κοκκινοπηλού, τα δημόσια δάση της Καρυάς, της Καλλιπεύκης, της Ραψάνης και της Κρανιάς.

Πριν ακόμη αρχίσουμε για την βλάστηση, θα πω κι εγώ λίγα λόγια για το κλίμα. Η ανατολική πλευρά του Ολύμπου φυσικά τα χαμηλά σημεία είναι μεσογειακά, είναι κλίμα μιάς μεσογειακής χώρας, ενώ η δυτική πλευρά του Ολύμπου έχει καθαρό ηπειρωτικό κλίμα. Αυτές οι δύο μορφές είναι αυτές που επηρεάζουν σημαντικά τη βλάστηση του Ολύμπου, γι' αυτό θα δούμε τα εξής χαρακτηριστικά:

Ένα βουνό μέσα σε μιά μεσογειακή χώρα, έχει κοινωνικές διαπλάσεις, δηλαδή ζώνες βλάστησης οι οποίες αν αρχίσουμε από τη θάλασσα προς τα επάνω περιγράφονται ως εξής:

Στα χαμηλά σημεία έχουμε τη ζώνη αειφύλλων - πλατυφύλλων. Εδώ συγκεκριμένα στον Ολυμπο έχουμε τη ζώνη αυτή. Εδώ θα δείτε μια, δεν φαίνεται από μακριά, είναι μια μαύρη γραμμή η οποία δείχνει χωροσταθμικά τα 500 μέτρα πάνω από τη θάλασσα. Δηλαδή σε γενικές γραμμές η ζώνη αυτή των αειφύλλων - πλατυφύλλων δεν είναι τίποτα άλλο παρά θάμνοι από πουρνάρια, από κουμαριά, γλυστροκουμαριά και λοιπά.

Αυτή, ενώ θα έπρεπε στον Ολυμπο να είναι εκτεταμένη ζώνη, δηλαδή κανονικά, θα έπρεπε αυτή η ζώνη να περιτριγυρίζει τον Ολυμπο, αλλά λόγω των πολλών βοσκών, κυρίως από τα αιγοποιμνία, λόγω των πολλών πυρκαγιών, αυτή η ζώνη των αειφύλλων - πλατυφύλλων έχει κατακερματιστεί, με αποτέλεσμα να έχουμε σε λίγα σημεία μόνο, καθαρή ζώνη αειφύλλων - πλατυφύλλων.

Αυτό θα το δείτε καθώς ταξιδεύετε από τη Λάρισα προς τη Θεσ/νίκη όταν βλέπετε ότι φτάνετε, μόλις φτάσετε στα Τέμπη, εκεί θα παρατηρήσετε ότι όλοι οι θάμνοι είναι σκέτα πουρνάρια. Δηλαδή δεν έχουμε την ποικιλία βλάστησης, που θα είχαμε σε μια ζώνη αειφύλλων - πλατυφύλλων.

Καθώς όμως προχωράμε μέσα στη κοιλάδα των Τεμπών και βγαίνουμε στην απέναντι άκρη τότε βλέπουμε ότι κάποια αειφυλλα - πλατύφυλλα προς την πλευρά της Κρανιας, της Ραψάνης, του Πυργετού, της Αιγάνης, είναι αυτά τα αειφυλλα - πλατύφυλλα, τα οποία έχουν την ποικιλία αυτής της βλάστησης.

Επίσης, εάν προχωρώντας από την Κατερίνη προς τα Φωτεινά κι από εκεί πηγαίνοντας προς τον Κοκκινοπηλό κι εκεί επίσης θα συναντήσουμε αυτά τα αειφυλλα - πλατύφυλλα. Εάν τώρα πάμε από την δυτική πλευρά του Ολύμπου εκεί θα δούμε ότι τα εδάφη είναι ή σκέτοι πουρνάροι ή καθαροί λειμώνες, δηλαδή σκέτα χορτάρια.

Αυτά φυσικά οφείλονται, οπωσδήποτε φυσικά το κλίμα είναι εκείνο το οποίο δεν είναι τόσο ευνοϊκό, αλλά όταν γίνονται εκχερσώσεις ή βοσκές, δύσκολα η φύση αναπληρώνει αυτό το οποίο έχασε.

Εάν ανέβουμε παραπάνω απ' αυτήν τη ζώνη, θα έπρεπε να συναντήσουμε τη ζώνη της Δρυός. Εάν πάμε στον Κίσαβο, πραγματικά αυτή η ζώνη της Δρυός είναι εντυπωσιακή. Βλέπουμε ότι πάνω από τα αειφυλλα - πλατύφυλλα, εκτείνεται μια απέραντη ζώνη από δρυοδάση. Εδώ στον Ολυμπο δυστυχώς λείπει κι αυτή η ζώνη. Τα μόνα που έμειναν είναι κάποιες νησίδες, οι οποίες υπάρχουν σε κάποια σημεία του Ολύμπου και μάλιστα σε περιοχές, οι οποίες έχουν εκκλησίες. Αυτό σημαίνει ότι οι άνθρωποι, από τα πολύ παλιά χρόνια, κατέστρεφαν τα αγριοδάση και από θρησκευτικούς λόγους άφηναν τα δρυοδάση γύρω από τις εκκλησίες.

Τέτοια δάση τα οποία αποτελούν νησίδες είναι στη Ραψάνη, στους Αγίους Θεοδώρους, ένα άλλο μικρό δάσος είναι πάνω από την Κρανια στον Προφήτη Ηλία, θα δούμε επίσης κάποιο δάσος δρυός λίγο μεγάλο στα Κανάλια, μεταξύ της Λεπτοκαρυάς και Καρυάς. Λίγα αγριοδάση θα δούμε στη Σκαμιά, σε μία ανήλια πλευρά της Σκαμιάς. Ένα μικρό δασύλλιο θα δούμε στον Άγιο Διονύσιο Λιτοχώρου και κάποια δάση δρυός θα δούμε πηγαίνοντας από την Κατερίνη προς Κοκκινοπηλό, προς το Καρακόλι, ένα σημείο που λέγεται Καρακόλι.

Ενώ θα έπρεπε εάν δεν υπήρχαν αυτές οι ανθρωπογενείς επιδράσεις να είχαμε εκτεταμένα δάση δρυός. Αυτά τα δάση δρυός θα έπρεπε να πιάνουν όλο αυτό το λευκό χρώμα που βλέπετε. Από εδώ και πέρα, που βλέπετε πράσινο χρώμα και κίτρινο χρώμα είναι από τα 800 μέτρα και πάνω, το πράσινο χρώμα ξεκινάει από τα 800 και το κίτρινο καταλήγει στα 1.500. Η Ζώνη από τα 800 - 1.500 είναι αυτή η οποία θα έπρεπε να έχει οξιές, έλατα και πεύκα. Πεύκα όχι του κάμπου, πεύκα του βουνού που εμείς τα λέμε "Μαύροι Πεύκοι". Επομένως έπρεπε αυτή η ζώνη να έχει οξιά, έλατο και Μαύρη πεύκη.

Όπως βλέπετε εδώ το χάρτη, αυτός ο χάρτης δεν έχει μέσα βλάστηση, είναι χάρτης ο οποίος έχει πάρει χρώμα σύμφωνα με τις χωροσταθμικές καμπύλες. Όπως βλέπετε αυτό το πράσινο και το κίτρινο χρώμα, θα έπρεπε σ' αυτό το χρώμα ακριβώς να υπάρχει η οξιά, η ελάτη και η πεύκη. Δυστυχώς σ' αυτά τα σημεία εδώ, όλη αυτή η δυτική πλευρά, παρ' ότι την βλέπουμε πράσινη και κίτρινη, δεν έχει πουθενά έλατα, πεύκα και οξιές.

Οι οξιές, τα πεύκα και τα έλατα, περιορίζονται στις ανατολικές πλευρές του Ολύμπου, έχουμε βέβαια και στις νότιες, αλλά εκεί περιορίζονται πάλι στις βόρειες πλαγιές κάποιων βουνών. Παραδειγματος χάριν, οξιά θα βρούμε στην Καλλιπέυκη, θα βρούμε στην Καρυά, σε κάποια σημεία της Καρυάς, θα βρούμε στο Λιτόχωρο. Που θα βρούμε όμως; Θα βρούμε μόνο μέσα στις ανήλιες πλαγιές και κυρίως μέσα στα ρέματα. Επίσης, ο οξιά θα βρούμε και επάνω σε κάποια σημεία του Κοκκινοπηλού.

Τα έλατα, κυρίως καταλαμβάνουν δυτικές πλαγιές πάνω σε ασβεστόλιθους και τα πεύκα είναι το κύριο είδος το οποίο αναπτύσσεται σ' αυτήν την περιοχή και τα πεύκα καταλαμβάνουν κυρίως τις ράχες. Έχουμε όμως περιπτώσεις πεύκα σε νότιες πλαγιές να ενώνονται με δρύς, όπως είναι στη περίπτωση του Μοναστηριού Κανάλων. Αυτή η ζώνη όπως είπαμε φτάνει μέχρι τα 1.400 - 1.500 μέτρα. Είναι αυτή η πράσινη και η κιτρινή ζώνη.

Πάνω από εκεί, πάνω από τα 1.500 ή 1.400 έχουμε ένα άλλο δάσος, το δάσος των ψυχροβίων κωνοφόρων και σε μας εδώ στον Ολυμπο κυριαρχεί το δασοπονικό είδος "Πύνους Χελντράιχη", που εμείς εδώ στα χωριά μας το λέμε "Ρόμπολο". Αυτό το ρόμπολο θα το συναντήσουμε πάνω από την Καρυά, στη θέση Μπεχτέσι, εκεί δυστυχώς όμως το 1987 έγινε μια πυρκαγιά από κεραυνό και κατέστρεψε τρεις δασοσυστάδες όμορφου δάσους από ρόμπολο.

Αυτό το ρόμπολο θα το συναντήσουμε και στη περιοχή από το Λιτόχωρο πηγαίνοντας προς το καταφύγιο του Ζολώτα, πάνω από τον Άγιο Διονύσιο. Είπαμε αυτό αναπτύσσεται περίπου από τα 1.400 μέτρα και επάνω. Θα το συναντήσουμε μέχρι εκεί στο καταφύγιο του Ζολώτα, θα το συναντήσουμε στα 2.100 όπου βρίσκεται το καταφύγιο και από εκεί και πάνω θα το συναντήσουμε ακόμη πιο πάνω, αλλά όχι πλέον υπό μορφή δάσους, αλλά υπό μορφή μερικώς δασοσκεπών δάσους, δηλαδή τα δέντρα δεν είναι το ένα κοντά στο άλλο, αλλά αραιωμένα.

Εκεί θα παρατηρήσουμε και το εξής φαινόμενο. Όλα αυτά τα δέντρα του "Πύνους Χελντράιχη", είναι δέντρα τα οποία δεν αναπτύσσονται προς τα επάνω, αλλά έχουν μιὰ δρεπανοειδή όψη. Δηλαδή πηγαίνει ο κορμός προς τα κάτω όπως είναι η κλίση του εδάφους και εκεί ακριβώς που είναι η κορυφή πηγαίνει προς τα επάνω. Αυτό το φαινόμενο είναι πάρα πολύ έντονο, ακριβώς πάνω από το, όταν κανείς κάνει ορειβασία και πάει πάνω από το καταφύγιο του Ζολώτα. Έχουν μιὰ δρεπανοειδή μορφή. Αυτό βέβαια οφείλεται στα πολλά χιόνια που διαρκούν πάρα πολλούς μήνες σ' εκείνη την περιοχή.

Από εκεί και πάνω. Εν τω μεταξύ θα σας πώ και το εξής, ότι όλες αυτές οι βλαστήσεις, δηλαδή αρχίζουμε αειφύλλα - πλατύφυλλα, δρύς, οξιά, έλατο, μαύρη πεύκη, ρόμπολο, δεν υπάρχουν στη δυτική πλευρά του Ολύμπου. Στη δυτική πλευρά του Ολύμπου έχουμε μόνο και μόνο πουρνάρια. Μόνο κοντά, από το Σπαρμό λίγο παραπάνω θα δούμε κάποια διάσπαρτα άτομα δρυός και αυτά όλα όπως είπαμε προηγουμένως οφείλονται σε πυρκαγιές και στη μεγάλη βόσκηση κυρίως των αιγών.

Ερχόμαστε τώρα στην έξω δασική ζώνη πάνω από τα δάση μας. Αυτή η ζώνη καταλαμβάνει αυτό το έντονο κόκκινο χρώμα, το οποίον είναι πάνω από τα 2.000 μέτρα. Εκεί πλέον δεν μπορούν να ζήσουν δεντρώδη είδη και ούτε θαμνώδη είδη, απ' αυτά που ξέρουμε και εκεί ζούν μόνο πόες.

Έχουμε δηλαδή τα λιβαδικά οικοσυστήματα. Αυτά τα λιβαδικά οικοσυστήματα τα χωρίζουμε σε πέντε κατηγορίες: Η πρώτη κατηγορία είναι τα λιβάδια με χιονοστρώσεις. Αυτά σχηματίζονται σε αβαθείς κοιλάδες, εκεί επάνω στον Ολυμπο σε κάποιες κοιλάδες μαζεύεται το χιόνι για πολλούς μήνες και εκεί έχουμε αυτά τα λιβάδια.

Έχουμε επίσης μιὰ άλλη κατηγορία λιβαδικού οικοσυστήματος τους χλωόδους βάλτους. Είναι τα λιβάδια σε ήπιες πλαγιές που είναι επάνω στις κορυφές του Ολύμπου.

Έχουμε τους Αλπικούς λιθόνες όπως σας μίλησε κι ο κύριος Καθηγητής, οι ασβεστόλιθοι στις κορυφές του Ολύμπου σχηματίζονται σε ασβεστολιθικούς πύργους οι οποίοι θριματίζονται και κάνουν αυτούς τους αλπικούς λιθόνες. Πάνω στους αλπικούς λιθόνες φύονται φυτά ποώδους βλαστήσεως και απ' αυτά τουλάχιστον πέντε είναι ενδημικά του Ολύμπου. Απ' ότι λένε οι μελετητές του Γενικού Διαχειριστικού Σχεδίου, τα ενδημικά είδη στον Ολυμπο είναι δώδεκα.

Επίσης έχουμε και φυτά τα οποία αναπτύσσονται στους οικισμούς βράχων, εκεί έχουμε τα περισσότερα είναι ενδημικά είδη. Για την πανίδα του Ολύμπου έχω στηριχθεί στη μελέτη της πενταμελούς ομάδας, έχω στηριχθεί στη μελέτη του βιολόγου Ολλανδού, ο οποίος είναι εδώ μέσα στην αίθουσά μας του Μπέρναμ Αλμαν, ο οποίος μένει στην Ραψάνη. Και επίσης έχω στηριχθεί και σε μαρτυρίες πολλών κατοίκων των χωριών Κοκκινοπηλού, Καρυάς, Καλυβίων, Πυθίου.

Όπως μας λέει ο Μπέρναμ Αλμαν ασυνήθης βιότοπος άγριας ζωής είναι ο Ολυμπος και αποτελείται από πλούσια ποικιλία αρπακτικών πτηνών. Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν κατά την περίοδο του 1980 και μας λέει τα εξής, ότι ο γυπαετός μπαρμπάντος είναι σπάνιο είδος της Ευρώπης, στην Ελλάδα δεν πρέπει να ζούν άνω των 20 ζευγαριών. Μόνο ένα ζευγάρι κατοικεί στον Ολυμπο και επισκέπτεται το φαράγγι των Τεμπών. Μέχρι το 1980 ζούσε και δεύτερο ζευγάρι όπως μας λέει ο ερευνητής στον Κάτω Ολυμπο.

Ενα άλλο σπάνιο είδος είναι ο Ασπροπάρης και μας λέει ότι μόνο 3 ζευγάρια είναι γνωστά στα Τέμπη. Ενα άλλο είδος είναι το όρνεο αριθμούν 17 μέλη από το '84 και εδώ έχουν υποστεί μείωση. Στο παρελθόν ήταν πολυάριθμο είδος, αλλά ελαττώθηκε από δηλητηριώδη δολώματα. Μας αναφέρει ένα άλλο είδος τον Μαυρόγυπα, παροικία στον Ολυμπο με 7 άτομα. Μας αναφέρει τον Φιδαστό, το Σαΐνι, τον Χρυσαστό, τον Σταυραετό και τον Μπούφο, κατοικεί λέει πλησίον στη Ραψάνη.

Βέβαια, ο κύριος Αλμαν έχει περιφράξει μία περιοχή μεταξύ Ραψάνης και κοιλάδας των Τεμπών για να περισώσει αυτά τουλάχιστον τα όρνεα, να τα περισώσει από την εξαφάνισή τους, έχει περιφράξει κι εκεί ρίχνει νεκρά σώματα από ζώα.

(αλλαγή κασσέτας)

(κασέτα Νο 5)

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Στη χαμηλή ζώνη εκείνο που μας εντυπωσιάζει πολύ είναι το εξής, ότι ρώτησα κατοίκους του Κοκκινοπηλού και του Πυθίου και μου είπαν ότι μέχρι το 1962 στον Ολυμπο υπήρχε ελάφι και μάλιστα μου λένε ότι πολλοί κάτοικοι, πάρα πολλοί κάτοικοι έχουν δει αγέλη ελαφιών το 1939, κατέβηκαν λέει από τον Ολυμπο ελάφια. Μέχρι το 1962 από πάρα πολλούς βοσκούς που ρώτησα, μου είπαν ότι μέχρι το 1962 βλέπαν. Από το 1962 και εδώ κανείς μα κανείς δεν είδε ελάφι.

Επίσης μας λένε αυτοί οι κάτοικοι ότι οι παπούδες τους, τους διηγούνταν για ότι έβλεπαν αρκούδα στον Ολυμπο. Τα πτηνά τα οποία υπάρχουν στη χαμηλή ζώνη του Λιτοχώρου είναι η πεδινή πέρδικα, τα ορτύκια, κίτσες, τσίχλες, μπούφος, κουκουβάγια, καρακάξα, σπουργίτι, τσαλαπετινός, τουρλί, δρυοκολάπτης και λοιπά. Ο αετός, γυπαετός, σαΐνι και σταυραετός, είναι παραπάνω. Από τα θηλαστικά έχουμε τον λύκο, τον ασβό, την αλεπού, το λαγό, το σκατζόχοιρο, τη χελώνα, την αγριόγατα. Παραπάνω έχουμε τον σκίουρο, το ζαρκάδι, αγριογούρουνο.

Αγριογούρουνα εγώ στον Ολυμπο δεν έχω δει παρ' ότι επί μία δεκαετία μελετούσα τα βουνά του Ολύμπου, έχω δει όμως πάρα πολλά αγριογούρουνα στο Κίσαβο και στο Μαυροβούνιο. Ίσως, όχι ίσως, είναι γνωστό γιατί. Διότι τόσο Κίσαβο όσο και στο Μαυροβούνι έχουμε εκτεταμένα δάση από δρύ.

Αξιζει να σημειωθεί ότι στον Ολυμπο, στη θέση Καζάνια είναι εδώ επάνω, εδώ είναι ο Μύτικας και εδώ κάτω είναι τα Καζάνια. Αυτή η φωτογραφία πάρθηκε από τη θέση Ξηρολάκκοι και όπως λένε οι βοσκοί εκεί είναι μια πολύ δύσβατη περιοχή, την οποία μπορούν εύκολα να περάσουν αυτά τα αγριοκάτσικα, τα οποία

λίγα, έστω και λίγα η πενταμελής ομάδα μας λέει ότι δεν είναι πάνω από τριάντα ζευγάρια. Οι βοσκοί εκεί που ρώτησα μου λένε μπορεί να είναι και πενήντα. Βέβαια εμείς θα ακούσουμε τους μελετητές. Δεν είναι λένε πάνω από 30 ζευγάρια αγριοκάτσικο, τα οποία έχουν το καταφύγιό τους εδώ μέσα, στα Καζάνια.

Αυτά είχα να πώ και σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εμείς ευχαριστούμε τον συνάδελφο τον κύριο Καλαμπό για την εισήγησή του γύρω απ' όλα αυτά τα θέματα τα οποία απ' ότι φαίνεται ζει ο ίδιος σ' αυτά τα 10 χρόνια και μελετάει εκεί στον Ολυμπο. Θα προχωρήσουμε με τον Δασολόγο κύριο Χατζηρβασάνη, ο οποίος θα αναπτύξει την εισήγηση σύνθεση στοιχείων πανίδας και χρήσεων γής για μιá σωστότερη οργάνωση της προστασίας του Ολύμπου.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (11)

ΘΕΜΑ: "Σύνθεση στοιχείων πανίδας και χρήσεων γής για μιá σωστότερη οργάνωση της προστασίας του Ολύμπου."

ΧΑΤΖΗΡΒΑΣΑΝΗΣ: Λοιπόν, λέγομαι Χατζηρβασάνης, είμαι δασολόγος, αλλά πριν ακόμα γίνω ακόμη δασολόγος ήμουν ορειβάτης. Εχω πάει πολλές φορές στον Ολυμπο πρώτα σαν ορειβάτης, αργότερα όταν ειδικεύτηκα σε προστατευόμενες περιοχές σε άγρια πανίδα ξαναπήγα και είχα την ευκαιρία να έχω δικές μου παρατηρήσεις για τα περισσότερα ζώα που θα σας πω αργότερα.

Επειδή για τον Ολυμπο έχει γίνει μια καταγραφή πανίδας από την Μυρσίνη Μαλακού, η οποία κατά ένα μέρος ενσωματώθηκε στο διαχειριστικό του Δασαρχείου Κατερίνης που αναφέρθηκε προηγουμένως. Δεν θα αναφερθώ πάρα πολύ στα ζώα, πιά πολύ θέλω να συνδιάσω τις εμπειρίες που έχω από τον Ολυμπο, οι οποίες είναι τόσο ορειβατικές, έχουν να κάνουν με αναψυχή όσο και με άγρια ζωή.

Γιατί όταν οργανώνουμε τη διαχείριση μιáς προστατευόμενης περιοχής και ειδικά μιáς περιοχής που έχει την αίγλη του Ολύμπου από τη μια βέβαια σκεπτόμαστε αυτά που θέλουμε εμείς να καταφέρουμε, αυτά που ζητάμε εμείς απ' αυτήν την περιοχή, πολλά όμως απ' αυτά τα πράγματα έχουν κάποιες δικές τους απαιτήσεις και εάν θέλουμε να τα κρατήσουμε πρέπει να τις έχουμε υπόψη μας στη κάθε κίνηση που κάνουμε.

Αυτός λοιπόν είναι ο Ολυμπος. Εχει ανθρώπους, έχει άγρια ζωή. Τι είναι αυτό που τον κάνει να ξεχωρίζει; Από τη δική μου άποψη είναι η ιδιαίτερη γεωλογική ιστορία που φαίνεται στο ανάγλυφο σήμερα και στη ξεχωριστή του θέση. Είναι ένα βουνό που διαφέρει απ' όλα τα γύρω του. Υπάρχουν και άλλα ασβεστολιθικά βουνά και άλλα βουνά με γκρεμούς και άλλα βουνά με πεύκα, αλλά κανένα στη συγκεκριμένη θέση.

Αυτή η απομόνωσή του έκανε να ξεπηδήσουν τα ζώα που βρέθηκαν εκεί και απομονώθηκαν από τα όμοιά τους των άλλων περιοχών της Ελλάδας να εξελιχθούν διαφορετικά, πολλές φορές να φτιάξουν ποικιλίες που δεν υπάρχουν αλλού, αυτό είναι πολύ φανερό στα λουλούδια. Λένε ότι και το αγριόγιδο ίσως είναι μιá σχεδόν ενδημική μορφή, αλλά αυτό δεν είναι αποδεδειγμένο.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι η ποικιλία βιοτόπων, από δάση μέχρι γκρεμούς, από μεσογειακούς θαμνώτοπους, δάση, αλπική ζώνη, όλα σε μια πολύ μικρή περιοχή και αυτό έχει σαν συνέπεια μιá ανάλογη ποικιλία σε άγρια ζώα και φυτά. Θα μιλήσω πιά πολύ για ζώα γιατί γι' αυτά ξέρω καλύτερα.

Επίσης ένα άλλο χαρακτηριστικό, ένα άλλο πράγμα που κάνει τον Ολυμπο να ξεχωρίζει είναι η ανθρώπινη ιστορία εκεί. Η μυθολογία, οι παραδόσεις και βέβαια η ιδιαίτερη αισθητική του. Όσοι έχουν περπατήσει στον Ολυμπο ή όσοι

λίγα, έστω και λίγα η πενταμελής ομάδα μας λέει ότι δεν είναι πάνω από τριάντα ζευγάρια. Οι βοσκοί εκεί που ρώτησα μου λένε μπορεί να είναι και πενήντα. Βέβαια εμείς θα ακούσουμε τους μελετητές. Δεν είναι λένε πάνω από 30 ζευγάρια αγριοκάτσικο, τα οποία έχουν το καταφύγιό τους εδώ μέσα, στα Καζάνια.

Αυτά είχα να πώ και σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εμείς ευχαριστούμε τον συνάδελφο τον κύριο Καλαμπό για την εισήγησή του γύρω απ' όλα αυτά τα θέματα τα οποία απ' ότι φαίνεται ζει ο ίδιος σ' αυτά τα 10 χρόνια και μελετάει εκεί στον Ολυμπο. Θα προχωρήσουμε με τον Δασολόγο κύριο Χατζηρβασάνη, ο οποίος θα αναπτύξει την εισήγηση σύνθεση στοιχείων πανίδας και χρήσεων γής για μιá σωστότερη οργάνωση της προστασίας του Ολύμπου.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (11)

ΘΕΜΑ: "Σύνθεση στοιχείων πανίδας και χρήσεων γής για μιá σωστότερη οργάνωση της προστασίας του Ολύμπου."

ΧΑΤΖΗΡΒΑΣΑΝΗΣ: Λοιπόν, λέγομαι Χατζηρβασάνης, είμαι δασολόγος, αλλά πριν ακόμα γίνω ακόμη δασολόγος ήμουν ορειβάτης. Εχω πάει πολλές φορές στον Ολυμπο πρώτα σαν ορειβάτης, αργότερα όταν ειδικεύτηκα σε προστατευόμενες περιοχές σε άγρια πανίδα ξαναπήγα και είχα την ευκαιρία να έχω δικές μου παρατηρήσεις για τα περισσότερα ζώα που θα σας πω αργότερα.

Επειδή για τον Ολυμπο έχει γίνει μια καταγραφή πανίδας από την Μυρσίνη Μαλακού, η οποία κατά ένα μέρος ενσωματώθηκε στο διαχειριστικό του Δασαρχείου Κατερίνης που αναφέρθηκε προηγουμένως. Δεν θα αναφερθώ πάρα πολύ στα ζώα, πιά πολύ θέλω να συνδιάσω τις εμπειρίες που έχω από τον Ολυμπο, οι οποίες είναι τόσο ορειβατικές, έχουν να κάνουν με αναψυχή όσο και με άγρια ζωή.

Γιατί όταν οργανώνουμε τη διαχείριση μιáς προστατευόμενης περιοχής και ειδικά μιáς περιοχής που έχει την αίγλη του Ολύμπου από τη μια βέβαια σκεπτόμαστε αυτά που θέλουμε εμείς να καταφέρουμε, αυτά που ζητάμε εμείς απ' αυτήν την περιοχή, πολλά όμως απ' αυτά τα πράγματα έχουν κάποιες δικές τους απαιτήσεις και εάν θέλουμε να τα κρατήσουμε πρέπει να τις έχουμε υπόψη μας στη κάθε κίνηση που κάνουμε.

Αυτός λοιπόν είναι ο Ολυμπος. Εχει ανθρώπους, έχει άγρια ζωή. Τι είναι αυτό που τον κάνει να ξεχωρίζει; Από τη δική μου άποψη είναι η ιδιαίτερη γεωλογική ιστορία που φαίνεται στο ανάγλυφο σήμερα και στη ξεχωριστή του θέση. Είναι ένα βουνό που διαφέρει απ' όλα τα γύρω του. Υπάρχουν και άλλα ασβεστολιθικά βουνά και άλλα βουνά με γκρεμούς και άλλα βουνά με πεύκα, αλλά κανένα στη συγκεκριμένη θέση.

Αυτή η απομόνωσή του έκανε να ξεπηδήσουν τα ζώα που βρέθηκαν εκεί και απομονώθηκαν από τα όμοιά τους των άλλων περιοχών της Ελλάδας να εξελιχθούν διαφορετικά, πολλές φορές να φτιάξουν ποικιλίες που δεν υπάρχουν αλλού, αυτό είναι πολύ φανερό στα λουλούδια. Λένε ότι και το αγριόγιδο ίσως είναι μιá σχεδόν ενδημική μορφή, αλλά αυτό δεν είναι αποδεδειγμένο.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι η ποικιλία βιοτόπων, από δάση μέχρι γκρεμούς, από μεσογειακούς θαμνώτοπους, δάση, αλπική ζώνη, όλα σε μια πολύ μικρή περιοχή και αυτό έχει σαν συνέπεια μιá ανάλογη ποικιλία σε άγρια ζώα και φυτά. Θα μιλήσω πιά πολύ για ζώα γιατί γι' αυτά ξέρω καλύτερα.

Επίσης ένα άλλο χαρακτηριστικό, ένα άλλο πράγμα που κάνει τον Ολυμπο να ξεχωρίζει είναι η ανθρώπινη ιστορία εκεί. Η μυθολογία, οι παραδόσεις και βέβαια η ιδιαίτερη αισθητική του. Όσοι έχουν περπατήσει στον Ολυμπο ή όσοι

έχουνε περάσει αρκετά κοντά του το ξέρουν αυτό. Όμως ο Ολυμπος δεν είναι αυτόρκης. Για μας είναι αυτόρκης, εμείς τον βλέπουμε σαν κάτι ξεχωριστό, αλλά δεν λειτουργεί σαν κάτι ξεχωριστό.

Ο Ολυμπος λειτουργεί σαν ένα μέρος μίας ευρύτερης περιοχής, τουλάχιστον όσον αφορά τα ζώα, είναι ο Ολυμπος, είναι ο Κάτω Ολυμπος, τα Τέμπε, το δέλτα του Πηνειού, ο Κίσσαβος και τα βουνά που βρίσκονται δυτικά από τον Ολυμπο. Όλα αυτά λειτουργούν σαν μια ενότητα σε γενικές γραμμές, για διάφορους λόγους. Τα στοιχεία που ενωποιούν αυτή την περιοχή είναι η παραδοσιακή κτηνοτροφία που βρίσκεται εδώ και έχει να κάνει με πολλά ζώα που ζούν πάνω στον Ολυμπο.

Ενα άλλο στοιχείο είναι οι απόκρυμνες ζώνες του Ολύμπου και της Οσσας Τεμπών που έχουν μεγάλη σημασία σαν καταφύγια άγριας ζωής. Είναι η ζώνη των δασών που αρχίζει από τα Πιέρια και κατεβαίνει τις ανατολικές πλαγιές του Ολύμπου, Κάτω Ολύμπου, Κίσσαβου και φτάνει μέχρι το Πήλιο, η οποία λειτουργεί σαν διάδρομος για πολλά ζώα και η ίδια διαδρομή αλλά πιο χαμηλά, πλάι στα βουνά και κατά μήκος της παραλίας είναι και μεταναστευτικός δρόμος για τα πουλιά. Για πολλά απ' αυτά υπάρχει και μία στάση, στο δέλτα, στην εκβολή του Πηνειού.

Παρακάτω θα μιλήσω για διάφορα χαρακτηριστικά ζώα της περιοχής, αλλά από τα οποία περιορίζονται σ' ένα μικρό κομμάτι της ζώνης αυτής κι άλλα χρησιμοποιούν όλη την ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου, όλη αυτή που φαίνεται εκεί και για διάφορες χρήσεις γής, αλλά πολύ γενικά, δεν θα μπώ σε λεπτομέρειες, σε μεταλλεία και τέτοια, μόνο σε χρήσεις που πραγματικά έχουνε επηρεάσει το χώρο αυτό.

Αυτή είναι η περιοχή που θα φαίνεται στους επόμενους χάρτες, το πράσινο είναι ο Εθνικός Δρυμός και οι μαύρες γραμμές είναι ράχες. Ο Ολυμπος γενικά έχει ακτινωτή διάταξη, αυτό του δίνει όγκο, του δίνει βάθος, υπάρχουν δηλαδή σημεία του βουνού τα οποία απέχουν πολύ από ανθρώπινες εγκαταστάσεις και λειτουργούν έτσι καλύτερα σαν καταφύγια άγριας ζωής. Ενα χαρακτηριστικό του Δρυμού είναι ότι βρίσκεται ολόκληρος στην ανατολική πλευρά του βουνού, το μεγαλύτερο μέρος του είναι δάσος και τέλος πάντων δεν θα μπώ σε λεπτομέρειες.

Τα δάση είναι μία ζώνη όπως είπα πριν που απλώνεται στην ανατολική πλευρά του βουνού. Το μεγαλύτερο μέρος του βουνού είναι μέσα σε δάσος. Ενας χαρακτηριστικός βιότοπος του βουνού του Ολύμπου είναι οι ορθοπλαγιές. Ολόκληρος ο Ολυμπος είναι τραχύς και δύσκολος να περπατηθεί, αλλά ορισμένα σημεία είναι πιο απότομα ακόμα, φτιάχνουν ορθοπλαγιές, οι ορθοπλαγιές λειτουργούν σαν καταφύγια, γιατί οι άνθρωποι δεν μπορούν να πάνε εκεί να κυκλοφορήσουν να τις χρησιμοποιήσουν, δεν μπορούν να επέμβουν και έχουν μεγάλη σημασία για διάφορα ζώα, για διάφορα αρπακτικά πουλιά κυρίως που φωλιάζουν εκεί.

Απόκρυμνες χαράδρες είναι καταφύγια και για θηλαστικά όπως το ζαρκάδι, το αγριόγιδο. Αυτό φαίνεται στο επόμενο, στο πρώτο ζώο που αναφέρουμε το αγριόγιδο, το αγριόγιδο συμπίπτει περίπου. Η περιοχή που χρησιμοποιεί είναι οι πιο απόκρυμνες περιοχές του Ολύμπου, κυρίως κοντά στις κορυφές. Από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα αρχές αυτού του δικού μας αιώνα που λέει ότι ίσως το αγριόγιδο αυτό να είναι μία ποικιλία του βαλκανικού υπό είδους που βρίσκεται μόνο στον Ολυμπο, όμως αυτό δεν έχει αποδειχθεί ακόμη, γιατί κανένας δεν έπιασε αγριόγιδο που να μην το φάει κι έτσι το ερώτημα παραμένει.

Χρησιμοποιεί πολύ την βόρεια περιοχή του Ολύμπου, η ψηλότερη κορυφή ο Μύτικας είναι εδώ. Εδώ είναι περιοχές που πάνε δρόμοι, αλλά επειδή έχει και

βράχια λίγο πιο πάνω χρησιμοποιεί αυτά σαν καταφύγιο. Ο μόνος κίνδυνος για το αγριόγιδο σήμερα, το οποίο προστατεύεται αλλά και κυνηγιέται σε όλα τα μέρη που υπάρχει, υπάρχει σε 11 βουνά σε όλη την Ελλάδα, από τον Παρνασσό που υπήρχε στις αρχές του αιώνα εξαφανίστηκε. Παντού υπάρχει σε μικρούς πληθυσμούς λιγότερο από 100 ζώα συνήθως σε κάθε βουνό και ο κυριώτερος κίνδυνος γι' αυτό είναι το λαθροκυνήγι. Δεν επιτρέπεται επίσημα το κυνήγι, αλλά και δεν ελέγχεται, γιατί συνήθως οι κυνηγοί είναι ντόπιοι, ξέρουν τη περιοχή, είναι διατεθειμένοι να περπατήσουν και βέβαια οι δρόμοι που ανοίγονται του ευνοούν.

Τα δασόβια φυτοφάγα είναι το ζαρκάδι κι αγριογούρουνο εδώ πέρα και χρησιμοποιούν τα δάση της ανατολικής πλευράς, εκτός από πιθανότατα γιατί τα στοιχεία μου δεν είναι, δεν έχω κάνει μελέτη στη περιοχή, οι χάρτες είναι κατά προσέγγιση η εξαπλωση. Εδώ στα βόρεια επειδή δεν υπάρχουν πυκνά δάση και η περιοχή έχει πολλούς δρόμους υλοτομείται αρκετά, έχει κοπάδια, έχει πολύ κίνηση ανθρώπων, πιθανότατα δεν φτάνουν εκεί, παρ' όλο που πιθανώς περνούν και επικοινωνούν με τα Πιέρια.

Το αγριογούρουνο δεν κινδυνεύει σήμερα στην Ελλάδα και δεν προστατεύεται. Το ζαρκάδι όμως μειώνεται συνεχώς, έχει μειωθεί σε πολλά βουνά, έχει εξαφανιστεί από τη νότια Ελλάδα, Πελοπόννησο και Στερεά μέχρι Παρνασσό, γιατί το πρόβλημά του είναι ότι στα σημεία που μειώνεται πάρα πολύ, που εξαφανίζεται δύσκολα ξαναμπάνει, είναι πολύ στατικό. Έχει σταθερότητα στο τόπο του.

Μια άλλη κατηγορία που συνδέεται με τα δάση είναι οι δρυοκολάπτες. Ο μαύρος δρυοκολάπτης η μαυροτσικλιτάρη προστατεύεται επίσης, συνδέεται πιο πολύ με ανοικτά δάση, δάση που έχουνε πολλά ανοίγματα, πολλά ξέφωτα, αραιά δέντρα και μεγάλα δέντρα πεσμένα κάτω ξερά. Αυτό γίνεται κυρίως κατά μήκος του δασοόριου. Στο παρακάτω δάσος δεν είναι τόσο, δεν συνηθίζει να πηγαίνει παρ' όλο που υπάρχει και εκεί.

Πάντως η σημαντική περιοχή για το μαύρο δρυοκολάπτη είναι το δασοόριο, είναι όρια δάσους και αλλαγή ζώνης. Και εκείνο που τον επηρεάζει περισσότερο είναι η δασική εκμετάλλευση, η οποία τείνει να εξαφανίσει στοιχεία μη παραγωγικά όπως είναι τα νεκρά δέντρα και να φτιάξει πυκνό δάσος πολύ παραγωγικό σε ξύλο το οποίο δεν είναι κατάλληλο για το δρυοκολάπτη αυτό. Βέβαια η δασική εκμετάλλευση επηρεάζει και τους υπόλοιπους δρυοκολάπτες με τον ίδιο τρόπο αν και σε μικρότερο βαθμό.

Αντίθετα υπάρχουνε είδη τα οποία συνδέονται με ανοικτές εκτάσεις. Πολλά αρπακτικά, ο χρυσαετός ας πούμε, ο οποίος μειώνεται σήμερα στην Ελλάδα, σε άλλες χώρες επανεισάγεται, Κεντρική Ευρώπη ας πούμε. Εδώ έχουμε ακόμη αρκετούς χρυσαετούς, όμως λιγοστεύουν συνεχώς ειδικά στα νότια. Χρειάζεται ειδικά μεγάλες εκτάσεις για κυνήγι χωρίς δάσος και κυνηγάει κυρίως τα μεσαία μικρά ζώα, λαγούς, πέρδικες, μικρά ζαρκάδια, την αγριόγιδα. Συνδέεται πιο πολύ μ' αυτά και με αρνάκια βέβαια ή κατσίκια, γι' αυτό και δεν χρησιμοποιεί τόσο τα δάση όσο τη περιοχή των κορυφών και την δυτική περιοχή του Ολύμπου.

Επειδή θέλει εκτάσεις μακριά από τους ανθρώπους δεν χρησιμοποιεί πεδινές εκτάσεις τόσο. Επηρεάζεται πολύ από ανθρώπινες δραστηριότητες σε μέρη όπου υπάρχουν πάρα πολλοί άνθρωποι, σε μέρη που τον κυνηγούν, τον σκοτώνουν τσοπάνιδες για να μην τους τρώει τα ζώα, ή που σκορπίζονται δηλητηριασμένα δολώματα, φόλες για λύκους, αλεπούδες, ο χρυσαετός τρώει και ψοφίμια, μπορεί να φάει και μιά φόλα, ή να φάει ένα ζώο νεκρό το οποίο έχει στρυχνίνη επάνω. Επίσης επηρεάζεται από το λαθροκυνήγι λαγού και πέρδικας γιατί είναι η τροφή του, είναι η βασική του τροφή, μια από τις βασικές του

τροφές.

Ο Ολυμπος έχει μία ιδιαίτερη θέση στην Ευρώπη σχετικά με τους γύπες. Είναι ένα από τα δύο μέρη στην Ευρώπη μαζί με τα βουνά του Εβρου όπου υπάρχουν και τα 4 είδη γύπα που υπάρχουν στην Ευρώπη. Ο γύπας που συνδέεται περισσότερο με τον Ολυμπο είναι ο γυπαετός. Θέλει όπως και ο χρυσαετός απομονωμένες περιοχές, δεν βασίζεται μόνο σε ψοφίμια, δεν είναι εξαρτημένος μάλλον από την κτηνοτροφία, ψάχνει και για αγριόγιδο. Καμιά φορά λένε ότι μπορεί να σκοτώσει και ζώα για να φάει.

Συνδέεται περισσότερο με ανοικτές εκτάσεις και αρκετά ζώα που να του προμηθεύουν ψοφίμια είτε ήμερα, είτε άγρια. Επειδή όμως το μοναδικό ζώο που είναι διαθέσιμο αυτή τη στιγμή στον Ολυμπο είναι το αγριόγιδο, βασίζεται σίγουρα και στην κτηνοτροφία και η μείωση της κτηνοτροφίας δεν είναι καλό σημάδι για το γυπαετό. Ούτε όμως και για τον Μαυρόγυπα, ο οποίος δεν ανεβαίνει στις κορυφές του βουνού, χρησιμοποιεί όμως την κτηνοτροφική έκταση του δυτικού Ολύμπου και του νότιου, η οποία επεκτείνεται όμως και στον Κάτω Ολυμπο, στο Κίσαβο και στα βουνά δυτικά του Ολύμπου, Τύρναβο μέχρι και τα Χάσια.

Οι γύπες μπορούν να ταξιδέψουν πολύ μεγάλες αποστάσεις για να ψάξουν για τροφή κι έτσι δεν δένονται τόσο, ειδικά ο μαυρόγυπας και ο άλλος μεγάλος γύπας το όρνεο δεν συνδέονται τόσο με τον Ολυμπο τον ίδιο σαν βιότοπο, όσο με την κτηνοτροφία που υπάρχει γύρω από τον Ολυμπο. Ειδικότερα όμως ο μαυρόγυπας σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του Μπέρναμ Αλμαν που αναφέρθηκε και προηγουμένως χρειάζεται τα δάση στα νοτιοανατολικά του Ολύμπου προς Λεπτοκαρυά μεριά για να φωλιάσει.

Ο Ολύμπος είναι ένα από τα δύο μέρη, μια από τις δύο κυριώτερες αποικίες του είδους στα Βαλκάνια και μια από τις κυριώτερες σε όλη τη Μεσόγειο. Βέβαια τώρα τελευταία, μέσα στα τελευταία τρία - τέσσερα χρόνια οι γύπες μειώθηκαν ξαφνικά κανείς δεν ξέρει από τι, αλλά πιθανότατα από φόλες. Όλοι οι γύπες επειδή τρώνε ψοφίμια, επηρεάζονται από τα δηλητήρια που μπαίνουν παράνομα για να σκοτώσουν τους λύκους, οι οποίοι επίσης τρέφονται από τα ψοφίμια, τους λύκους και τις αλεπούδες.

Ένα βασικό λοιπόν στοιχείο του Ολύμπου δεν είναι ο ίδιος ο βιότοπος είναι η βόσκηση, η παραδοσιακή κτηνοτροφία, αυτή που δεν γίνεται σε σταύλους, αυτή που δεν προστατεύει τα ζώα απόλυτα, έτσι που πολλά ψοφάνε στο ύπαιθρο και χρησιμοποιούνται από την άγρια ζωή της περιοχής. Την άγρια ζωή που εμείς ιεραρχούμε αρκετά ψηλά, τη θεωρούμε κάτι αρκετά σπουδαίο. Μας αρέσει να βλέπουμε πολλά απ' αυτά τα ζώα αλλά δεν σκεφτόμαστε πολλές φορές τι χρειάζονται αυτά.

Οι γύπες και οι λύκοι, είναι γνωστά ζώα, είναι θρυλικά ζώα, είναι δεμένα με τις παραδόσεις, αλλά δεν μπορούν να κάνουν χωρίς την κτηνοτροφία και η κτηνοτροφία αυτή τη στιγμή δεν βρίσκεται μέσα στο Δρυμό όπου έχει απαγορευτεί από πολύ παλιά, βρίσκεται σε μία ζώνη κατά μήκος των πρόποδων του βουνού προς τη μεριά του Λιτόχωρου και στη νότια και δυτική πλευρά. Υπάρχει και κάποιο κοπάδι στην Πετρόστρουγκα, υπόλειμμα κάποιας παλιότερης εποχής ίσως. Η κτηνοτροφία μειώνεται αυτή τη στιγμή ίσως όχι από τις απαγορεύσεις, τα αίτια είναι μάλλον κοινωνικά και η υπερβολική μείωσή της σίγουρα θα έχει συνέπειες σ' αυτά τα ζώα.

Μία άλλη μορφή εκμετάλλευσης που επηρεάζει την άγρια ζωή στον Ολυμπο είναι η υλοτομία, η δασική εκμετάλλευση. Η δασική εκμετάλλευση έτσι όπως γίνεται σήμερα, στην Ελλάδα τουλάχιστον γιατί δεν έχω εμπειρία από άλλες περιοχές είναι .. όπως μαθαίνουμε και στο Πανεπιστήμιο, δηλαδή έχει σκοπό να διατηρήσει επ' άπειρον το κεφάλαιο, αλλά μόνο σχετικά με το ξύλο, η κύρια

παραγωγή είναι το ξύλο, δεν είναι ούτε η αναψυχή, ούτε η αισθητική τοπίου, ούτε η άγρια ζωή, ούτε οι φυσικές λειτουργίες, είναι το ξύλο.

Και βέβαια κινείται προς αυτήν την κατεύθυνση. Ανοίγουν δρόμους οι οποίοι μένουν αφύλακτοι και χρησιμοποιούνται από λαθροκυνηγούς γιατί δεν υπάρχει αρκετός έλεγχος. Επίσης η διαχείριση ως προς ξύλο, για παραγωγή ξύλου εξαφανίζει τα στοιχεία που δεν είναι παραγωγικά για το ξύλο, δηλαδή τα ξερά δέντρα, τα ξέφωτα, τους καρποφόρους θάμνους που δεν παράγουν ξύλο, τα είδη που δεν είναι καλά για ξύλο, όλα αυτά μειώνονται σταδιακά και αυτό είναι κακό για την ποικιλία του δάσους. Άρα είναι κακό γιατί μειώνει την ποικιλία του βιώσιμου, της δομής του δάσους, άρα και την ποικιλία των ζώων που ζούν εκεί πέρα. Την ποικιλία του τοπίου.

Σήμερα δασική εκμετάλλευση στον Ολυμπο γίνεται στα βόρεια Ξερολάκκοι και πιο βόρεια προς τα Πιέρια και στα νότια προς Λεπτοκαρυά μεριά όπου δεν ξέρω τι ακριβώς, ξέρω ότι ανοίγονται δρόμοι αλλά δεν ξέρω τι υλοτομία γίνεται, γι' αυτό και το ερωτηματικό. Εδώ υπάρχει ένα πρόβλημα, γιατί είναι η περιοχή που είναι συμβατική για τους γύπες. Ανοίγονται δρόμοι αυτή τη στιγμή εδώ και οι δρόμοι αυτοί μένουν αφύλακτοι. Επίσης εδώ, αυτή η περιοχή όπου ανοίγονται δρόμοι είναι πολύ κοντά με την περιοχή με τα αγριόγίδα.

Μιά ξεχωριστή εκμετάλλευση στον Ολυμπο και πολύ βασική, είναι η αναψυχή, είναι οι επισκέπτες που πάνε όχι για να πάρουν κάτι υλικό, πάνε για να πάρουν ευχαρίστηση. Ημουν κι εγώ επί χρόνια ένας απ' αυτούς και είμαι ακόμα. Οι περισσότεροι κινούνται στον άξονα όπως ειπώθηκε και προηγούμενα, στον άξονα του Ενιπέα. Ανεβαίνουν από το Λιτόχωρο, υπάρχει ο δρόμος και τα περισσότερα μονοπάτια που είναι σε χρήση κινούνται σ' αυτόν τον άξονα, μέσα στον Ενιπέα ή στις διπλανές ράχες, Πετρόστρουγκα.

Υπάρχει ένα μονοπάτι από την άλλη πλευρά αντιδιαμετρικά από Βρυσσοπούλες και ένα που χρησιμοποιείται ελάχιστα και δεν είναι καλό μονοπάτι είναι από τα βόρεια, από Καζάνια. Υπάρχουν κι άλλοι δρόμοι, αυτοί δεν είναι όλοι οι δρόμοι που βρίσκονται εκεί πέρα απλώς σημειώνω μόνο αυτούς που χρησιμοποιούνται για προσπέλαση, για να πλησιάσουν άνθρωποι στο βουνό να περπατήσουν.

Ένα πρόβλημα του Ολύμπου και ίσως καλό μακροπρόθεσμα είναι ότι είναι δυσπρόσιτος, δεν περπατιέται εύκολα, γι' αυτό και δεν υπάρχουν πολλά μονοπάτια σε άλλα σημεία εδώ μέσα ας πούμε. Υπάρχουν παλιά μονοπάτια, αχρησιμοποίητα σήμερα, μερικά από τα οποία σταματούν σε κάποιο σημείο όπως αυτό, γιατί πήγαιναν σε βοσκότοπους, δεν πήγαιναν στις κορυφές. Αυτό εμποδίζει βέβαια και τα πολύ βιαστικά σχέδια αξιοποίησης, δηλαδή δίνει χρόνο κατά κάποιο τρόπο να σκεφτούμε πριν κάνουμε κάτι, γιατί ακριβώς είναι δύσκολο να κάνουμε κάτι και κοστίζει πολύ.

Στη περίπτωση που αυτά τα μονοπάτια έχουν πρόβλημα από το πολύ πάτημα, υπάρχουν και εναλλακτικά μονοπάτια που θα μπορούσαν να καθαριστούν, να χρησιμοποιηθούν. Γιατί σήμερα χρησιμοποιείται κυρίως αυτό το μονοπάτι και ορισμένα καταφύγια και επειδή η προσέγγιση στον Ολυμπο δεν είναι παντού το ίδιο καλά οργανωμένη, υπάρχει και πρόβλημα σκουπιδιών. Μιλώ από προσωπική εμπειρία. Στο Λιτόχωρο, στο Οροπέδιο και ίσως στις Βρυσσοπούλες, έχω δει στο χιονοδρομικό πολλά σκουπίδια πριν από χρόνια.

Ανεβαίνοντας στο βουνό ένας επισκέπτης πως αντιλαμβάνεται το βουνό; Ορίζω εδώ την έννοια της οπτικής ενότητας, ίσως να υπάρχει και πριν από μένα, δεν είμαι και πολύ διαβασμένος σ' αυτά, αλλά εγώ ορίζω σαν οπτική ενότητα το βουνό όπως το αντιλαμβάνεται ένας επισκέπτης ανεβαίνοντας από μια συγκεκριμένη πλευρά. Βλέπει ένα μέρος του βουνού ενιαίο γύρω του, δεν βλέπει όλο το βουνό και αυτό είναι μία ενότητα κατά μήκος της συγκεκριμένης

διαδρομής ανάβασης.

Τέτοιες ενότητες είναι: Ο Ενιπέας, γι' αυτούς τους περισσότερους που ανεβαίνουν. Είναι το Ξηρολάκκοι, το ρέμα του Παππά που δεν χρησιμοποιείται τόσο πολύ και ευτυχώς είναι έξω μέχρι στιγμής από σχέδια αξιοποίησης και έξω από εντατική χρήση. Η περιοχή που είναι πάνω από το Δίον, που είναι ανάμεσα στον Ενιπέα και στο Παππά ρέμα και τα δάση του νότου, τα νοτιοανατολικά δάση. Δεν ασχολούμαι με την υπόλοιπη πλευρά του Ολύμπου γιατί δεν ανεβαίνει τόσος πολύς κόσμος από εκεί.

Η σημασία της έννοιας αυτής, της οπτικής ενότητας είναι κυρίως αισθητική, έχει και οικολογικές προεκτάσεις, αλλά σημασία έχει ότι ένας δρόμος, ένα έργο που γίνεται σ' ένα σημείο μιας ενότητας επηρεάζει όλη την ενότητα, δηλαδή ένας δρόμος που θα γίνει εδώ, θα είναι ορατός και από απέναντι. Δηλαδή πριν γίνει κάποιο έργο το οποίο θα έχει φανερή επίδραση στο περιβάλλον θα πρέπει να σκεφτόμαστε και τις αισθητικές συνέπειες για μία ολόκληρη πλευρά του βουνού. Δηλαδή κάτι που θα έχει μακροπρόθεσμα οικονομικές επιπτώσεις.

(αλλαγή κασέτας)

ΧΑΤΖΗΡΒΑΣΑΝΗΣ: Άλλο στοιχείο που είναι σημαντικό για τον επισκέπτη είναι η επαφή του με άγρια ζώα. Τέτοια επαφή γίνεται κυρίως κοντά στις κορυφές, επειδή εκεί υπάρχει καλύτερη ορατότητα, εδώ με αγριόγιδο και στις γειτονικές περιοχές με αρπακτικά, και εδώ βέβαια με αρπακτικά. Αυτό δεν αφορά τον γνώστη, αφορά τον μέσο επισκέπτη, ο οποίος θα δει μόνο τα πολύ φανερά ζώα. Αυτά ήταν τα στοιχεία.

Τώρα τι θα μπορούσε να γίνει με τον Ολυμπο; Ποιοί είναι οι στόχοι μας; Ο Ολυμπος αυτή τη στιγμή έχει κάποια εκμετάλλευση και η εκμετάλλευσή του είναι κυρίως εκμετάλλευση αναψυχής. Πάνε επισκέπτες, δεν είναι η παραγωγή ξύλου που έχει σημασία. Είναι η παραγωγή, ας πούμε η προσφορά ευχαρίστησης, μύθου, όπως θέλει το λέει ο καθένας, προσωπικής ικανοποίησης. Αυτή βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο φυσικό περιβάλλον, οπότε ένας στόχος είναι η διατήρηση των φυσικών λειτουργιών. Δεν μπορούμε να έχουμε γύρες στον Ολυμπο αν δεν φροντίσουμε αυτά που χρειάζονται οι γύρες για να ζήσουν, την ομαδική κτηνοτροφία.

Όμως δεν μπορούμε να έχουμε και τουριστική ανάπτυξη χωρίς καμία πρόβλεψη, δεν μπορούν να πηγαίνουν οπουδήποτε οι επισκέπτες να κάνουν οτιδήποτε και ν' αφήνουν ότι απομένει. Πρέπει να φροντίσουμε ώστε το βουνό να παραμείνει. Αυτά τα δύο μπορούν να συμβιβαστούν; Εγώ πιστεύω ότι μπορούν γιατί οι ζώνες οι οποίες χρησιμοποιούνται από την άγρια ζωή και από τους επισκέπτες είναι λίγο πολύ διαχωρισμένες. Οι επισκέπτες χρησιμοποιούν αυτή τη ζώνη, τον Ενιπέα κυρίως. Η άγρια ζωή χρησιμοποιεί κυρίως την περιοχή έξω από τον Ενιπέα. Τα βράχια στο βόρεια, τα βοσκοτόπια στα δυτικά, τα δάση μέσα στο Μαυρόλοφο τα δάση που δεν παίρνουν μονοπάτια.

Ένας στόχος επίσης είναι η διατήρηση της αισθητικής του τοπίου που έχει σημασία για τους επισκέπτες. Δηλαδή οι δρόμοι σε μεγάλο βαθμό και εδώ δεν θα θίξω το θέμα, δεν θα το θίξω καθόλου, ούτε καν για να το πώ. Δεν έχει σημασία λοιπόν μόνο τι θα κάνουμε πάνω στον Ολυμπο, αλλά και τι θα κάνουμε και γύρω στον Ολυμπο. Δηλαδή πρέπει να φροντίσουμε τα βοσκοτόπια, την ομαδική κτηνοτροφία, η οποία είναι σημαντική και για τους γύρες και για το λύκο.

Πρέπει να προσέξουμε τα καταφύγια της άγριας ζωής που είναι τα βράχια, οι γκρεμοί, είναι οι γκρεμοί κοντά στα Τέμπεη και στην Οσσα με τα στοιχεία του Μπέλ Χάρμαν και οι γκρεμοί πάνω στον Ολυμπο, στις κορυφές, στη βόρεια

πλευρά κοντά στο Λιτόχωρο. Ένα σημείο επίσης πολύ ευαίσθητο είναι η μετανάστευση η οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εκβολή του Πηνειού η οποία αυτή τη στιγμή εκχερσώνεται για να χτιστεί, για να καλλιεργηθεί βέβαια, αλλά ο μεγάλος κίνδυνος είναι το κτίσιμο αυτή τη στιγμή, τα εξοχικά.

Δύο άλλα προβλήματα που εξαρτώνται κυρίως από τον έλεγχο είναι τα δηλητηριασμένα δολώματα, οι φόλες δηλαδή και το λαθροκυνήγι, τα οποία επηρεάζουν κυρίως τους γύπες, όχι τόσο το λύκο, ούτε την αλεπού για την οποία προορίζονται. Δεν προτείνω ολοκληρωμένες λύσεις, απλώς νομίζω ότι υπάρχουν κάποιες ζώνες τις οποίες δεν πρέπει να φτιαχτούν δρόμοι για να διατηρηθούν τα στοιχεία που ανέφερα παραπάνω. Δηλαδή να προστατευθεί η αισθητική και οι φυσικές λειτουργίες.

Αυτές οι ζώνες είναι η βόρεια πλευρά του βουνού, από τα Καζάνια, Παππαρέμα μέχρι και την Αρμπα όπου δεν πρέπει να συνεχιστεί ο δρόμος που ετοιμάζεται αυτή τη στιγμή από το Δίο. Τα νοτιοανατολικά δάση ή τουλάχιστον μία ζώνη τους που είναι σημαντική για τους γύπες και η περιοχή πάνω από το χιονοδρομικό στις Βρυσοπούλες, που αν φτιαχτεί δρόμος εκεί προσφέρει πολύ εύκολη πρόσβαση στο επάνω μέρος του Ενιπέα.

Επίσης μία οργάνωση προσπέλασης για την οποία δεν θα πώ τίποτα σχεδόν εδώ, απλώς ότι υπάρχουν κάποια μέρη στα οποία είναι δίκαιο να μπορεί να φτάνει ο καθένας με το αυτοκίνητό του, αλλά υπάρχουν και κάποια άλλα μέρη τα οποία αν τα κάνουμε έτσι ώστε να μπορεί ο καθένας να πηγαίνει με το αυτοκίνητο καταστρέφονται για τους άλλους που είναι διατεθειμένοι να πάνε χωρίς αυτοκίνητο. Υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις στα μονοπάτια, μπορεί να γίνει μία κλιμάκωση της προσπέλασης.

Το θέμα είναι οργάνωση του Ολυμπου για ποιούς; Για ποιόν; Θέλουμε έναν Ολυμπο, έναν Εθνικό Δρυμό όπου δεν θα μπορεί να μπει κανένας, αλλά όπου όλη η γύρω περιοχή θα αφεθεί στη τύχη της; ή έναν Ολυμπο όπου θα μπορεί να πηγαίνει ο καθένας και κανείς δεν ξέρει τι θα απογίνει στο τέλος; Εγώ προσφέρω το ερέθισμα δεν προτείνω λύσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Βέβαια ο κύριος συνάδελφος υπερέβη το χρόνο αλλά δεν μπορούσαμε να διακόψουμε απότομα μία τέτοια εργασία σκιτσογραφημένη και τόσο παραστατική. Ευχαριστούμε λοιπόν το κύριο Χατζηβασάνη για την παρουσίασή του και προχωράμε τώρα στην εργασία των συναδελφισσών Κονιτσιώτου και Παπουτσή, την οποία βέβαια θα παρουσιάσει η κυρία Ελένη Παπουτσή - Κωστοπούλου.

ΠΑΠΟΥΤΣΗ - ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Η Ελλάδα είναι περισσότερο γνωστή σαν χώρα του ήλιου και της θάλασσας, χωρίς αμφιβολία όμως είναι ταυτόχρονα και χώρα των βουνών. Πράγματι, λίγες χώρες έχουν ψηλά βουνά, τόσο κοντά στη θάλασσα. Γνωστότερο και υψηλότερο ο χιλιοτραγουδισμένος Ολυμπος. Ο Ολυμπος ο μέγας, ο λαμπρός, ο πολύδεντρος όπως αναφέρεται στην Ιλιάδα που προκάλεσε το δέος στους Αρχαίους προγόνους μας, που θεώρησαν ότι δεν μπορεί παρά εκεί να είναι η μεγαλόπρεπη κατοικία των δώδεκα θεών του και ο θρόνος τους Δία.

Σίγουρα δεν είναι τόσο η περίπλοκη γεωλογική ιστορία των 200 εκατομμυρίων χρόνων του, που τον έκανε γνωστό σε όλον τον κόσμο, όσο η υπερφυσική του επίδραση στη πολιτιστική εξέλιξη των πρώτων κατοίκων της περιοχής που δημιούργησαν τους μαγευτικούς θρύλους με τους Θεούς, τις μούσες και τις νύμφες. Και σήμερα, τι απομένει από την υπερφυσική επίδραση του μυθικού βουνού στους ανθρώπους; Ίσως το δέος να είναι μόνο μία αφηρημένη έννοια για τον σύγχρονο άνθρωπο, που το μόνο Θεό που προσκυνάει είναι το κέρδος. Αλλά ας μην συνεχίσουμε με απαισιόδοξες σκέψεις.

Στόχος μας είναι με την εισήγηση αυτή, να κάνουμε γνωστούς κάποιους

ανεκτίμητους θησαυρούς του γενετικού υλικού, που φυλάει ο Ολυμπος, να επισημάνουμε τους κινδύνους που τους απειλούν και να συμβάλουμε όσο μπορούμε, στην ευαισθητοποίηση του σημερινού ανθρώπου, ώστε να μπορέσει ν' αντιληφθεί το περιβάλλον, όπως και ο ποιητής μας Οδυσσέας Ελύτης το ορίζει. Τοπίο, λέει ο ποιητής, δεν είναι όπως το αντιλαμβάνονται μερικοί, κάποιο απλό σύνολο γής, φυτών και υδάτων, είναι η προβολή της ψυχής ενός λαού πάνω στην γη.

Η ανάγκη προστασίας των φυτικών και ζωτικών ειδών, έγινε κατανοητή από πολύ παλιά, από τον 12ο π.Χ. αιώνα. Στην Αίγυπτο λαμβάνονταν μέτρα για την προστασία της άγριας ζωής, όπως και στην Ινδία, στη Κίνα και αργότερα στην εποχή των Ασδέκων, των Μάγια και των Ινκας. Στη σύγχρονη εποχή η κίνηση για την διαφύλαξη παρθένων εκτάσεων και την ανακήρυξη Εθνικών Δρυμών και Πάρκων, άρχισε το 1972 στις ΗΠΑ, με την ίδρυση του Εθνικού Πάρκου Yellowstone.

Στη χώρα μας, η πρώτη περιοχή που ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός ήταν ο Ολυμπος το 1938, με σκοπό να προστατευθεί αυστηρά, με ειδικό καθεστώς, ο μοναδικός φυσικός πλούτος και τα οικολογικά χαρακτηριστικά του. Κατά την ημερίδα που οργανώθηκε πριν 5 χρόνια στο Λιτόχωρο, για τα 50χρονα αυτής της ανακήρυξης, αναφερόταν σε ενημερωτικό φυλλάδιο των αρμόδιων υπηρεσιών, ότι θα πρέπει να επεκταθεί ο Δρυμός στα 170.000 στρέμματα, καθώς και ο πυρήνας του Δρυμού πέρα από τα αρχικά 40.000 στρέμματα, ώστε να συμπεριλάβει εκτάσεις που χρειάζονταν αυστηρή προστασία.

Δυστυχώς μέχρι σήμερα, όχι μόνο δεν έχει εκδοθεί το αναγκαίο Προεδρικό Διάταγμα που να κάνει πράξη αυτήν την πρόταση, αλλά λείπει και η στοιχειώδης προστασία του Δρυμού και ενώ οι αρμόδιοι ολιγωρούν, οι κίνδυνοι καταστροφής του Ολύμπου πολλαπλασιάζονται, καθώς ιδιώτες επενδυτές, πίσω από το κάλυμμα της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, ενδιαφέρονται για την δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου στον Ολυμπο, με πρόσβαση από τη χαράδρα του Ενιπέα, που βρίσκεται στο πυρήνα του Δρυμού.

Ισως χρειάζεται εδώ, να ξαναθυμήσουμε το σκοπό της ανακήρυξης του Ολύμπου ως Εθνικού Δρυμού, που είναι η διατήρηση στο βεληνεκές του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, δηλαδή της άγριας χλωρίδας, της πανίδας και του φυσικού τοπίου, καθώς και των πολιτιστικών και άλλων αξιών της και να τονίσουμε ότι σήμερα, η εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού δεν είναι απλώς καθήκον, αλλά ζωτική ανάγκη και η παράβλεψη του δεν είναι απλώς αμέλεια, αλλά εγκληματική πράξη κατά της φυσικής εξέλιξης της ζωής.

Διεθνείς Οργανισμοί, οικολογικές οργανώσεις και μεμονωμένοι ειδικοί επιστήμονες, εδώ και αρκετές δεκαετίες επισημαίνουν τους κινδύνους και προτείνουν μέτρα αποφυγής της καταστροφής των φυσικών πηγών. Θα αναφέρουμε μόνο σποραδικά μερικές περιπτώσεις, γιατί μας ενδιαφέρει όλους σήμερα.

Σε μιá έκδοση του Αμερικανικού Συμβουλίου Φυσικών Πηγών το 1957 αναφέρεται ότι ενώ στα πρώτα 200 χρόνια μετά την ανακάλυψη της Αμερικής η άγρια φύση της χώρας άλλαξε πολύ λίγο, στο διάστημα των τελευταίων 300 ετών εξαφανίστηκαν 5 είδη θηλαστικών, 15 είδη πτηνών και έφτασαν στα όρια εξαφάνισης πάνω από 24 είδη θηλαστικών και 33 είδη Αμερικανικών πτηνών.

Σε διεθνές συνέδριο γεωργικής έρευνας για το περιβάλλον που έγινε στην έδρα του ΟΗΕ τον Απρίλιο του '92, τονίστηκε ότι ενώ η παραγωγή τροφίμων θα πρέπει ν' αυξάνεται με τέτοιο ρυθμό ώστε να καλύψει τις ανάγκες διπλάσιου πληθυσμού από το σημερινό αμέσως τα επόμενα 40 χρόνια, θα πρέπει παράλληλα να διαφυλακτούν, οι εκτάσεις άγριας ζωής, τα δάση και οι άλλες φυσικές πηγές, που θα στηρίξουν τις μελλοντικές γενιές.

Δυστυχώς όμως, όταν οι επιστημονικές διαπιστώσεις συγκρούονται με οικονομικά συμφέροντα παραμένουν στα χαρτιά και η σημασία τους υποβαθμίζεται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της στάθμης υποβάθμισης των κινδύνων καταστροφής του περιβάλλοντος κάτω από οικονομικές πιέσεις είναι το αποτέλεσμα της διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη που έγινε στο Ρίο τον Ιούνιο του '92. Παρά το θετικό γεγονός, ότι υπογράφηκαν σημαντικές συμβάσεις, δεν επιτεύχθηκε συμφωνία για την διάθεση ποσοστού 0,7% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος από μέρους των ανεπτυγμένων κρατών για την ανάπτυξη, ούτε συμφωνία για την προστασία των τροπικών δασών.

Είναι καιρός επιτέλους να αντιληφθούμε όλοι και πρώτοι όσοι παίρνουν τις αποφάσεις ότι οι επισημάνσεις, οι προτάσεις και τα πορίσματα των διάφορων οργανισμών και επιτροπών για τις καταστροφές του περιβάλλοντος και τους κινδύνους που το απειλούν, που μας απειλούν δεν μπορεί να μένουν άλλο στα χαρτιά. Είναι καιρός ο αυτοαποκαλούμενος Homo Sapiens να συνειδητοποιήσει ότι δεν είναι τίποτα άλλο από ένα βιολογικό φαινόμενο μέσα στη φυσική σκηνή όπως είπε ο Τζώρτζ Τάμπλετον εδώ και 50 χρόνια.

Η εφιαλτική εικόνα του κόσμου που προβλέπουν διάφοροι επιστήμονες για το τέλος μόλις του αιώνα μας ίσως να μην είναι απλώς μία απαισιόδοξη αντίληψη, γιατί ιδιαίτερα κατά το δεύτερο μισό του αιώνα μας, ενώ οι καταστροφές του περιβάλλοντος ακολουθούν γεωμετρική πρόοδο, τα μέτρα προστασίας του ανεπαρκή και άτολμα δεν ξεφεύγουν από την καταναλωτική σκέψη και το κερδοσκοπικό πνεύμα του σημερινού ανθρώπου και τις περισσότερες φορές παραμένουν ανεφάρμοστα. Αρκεί ν' αναφέρουμε ότι ενώ το 1950 οι δασικές εκτάσεις κάλυπταν το 1/3 της χερσαίας επιφάνειας της γής, το 1980 περιορίστηκαν στο 1/5 και το 2000 υπολογίζεται ότι μόλις θα καλύπτουν το 1/6.

Σε πρόσφατη δήλωσή της η κυρία Νίκη Γουλανδρή αναφέρει ότι κάθε μια ώρα που περνάει καταστρέφονται 4 φυτικά είδη σε όλο το πλανήτη. Δηλαδή μέχρι το 2015 θα έχουν καταστραφεί 1.000.000 φυτά. Ενώ έως σήμερα έχουν καταστραφεί 6 δισεκατομμύρια στρέμματα δασών σε όλο το πλανήτη που σημαίνει 45 φορές της έκταση της Ελλάδας.

Στη χώρα μας ενώ κινδυνεύουν από εξαφάνιση άμεσα 113 είδη πτηνών, 8 είδη θηλαστικών και πολλαπλάσια είδη φυτών, το ποσοστό των προστατευόμενων περιοχών καλύπτει μόλις το 0,75% της συνολικής έκτασης, ενώ στη Φιλανδία το ίδιο ποσοστό είναι 8,4%. Η σύγκριση ας μας βάλλει σε σκέψεις.

Όταν πριν 155 χρόνια άρχισαν οι καθαρά φυσιογνωστικές έρευνες στον Ολυμπο από ειδικούς επιστήμονες κανείς δεν φανταζόταν το θησαυρό που έκρυβε το Θεϊκό βουνό. Ο πρώτος που άρχισε τις μελέτες στον Ολυμπο ήταν ο Γάλλος βοτανολόγος Βοσέ Λουά το 1836, ακολούθησαν βέβαια πλήθος άλλων ερευνητών, γνωστότεροι από τους οποίους είναι ο Χείντριχ, Ορφανίδης, ο Γιαπούλης και ο Στρήντ ο οποίος έγραψε και την πιο ολοκληρωμένη μελέτη τελευταία. Στα τέλη της δεκαετίας του 1930 ο αριθμός των γνωστών φυτικών ειδών του Ολύμπου έφτασε τα 850 και μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί πάνω από 1700 είδη και οι μελέτες συνεχίζονται.

Η σημαντική διαφοροποίηση στο κλίμα και στο ανάγλυφο της περιοχής σε συνδιασμό με το πολύμορφο γεωλογικό υπόβαθρο και έδαφος δημιουργούν στον Ολυμπο ποικιλία βιοτόπων με χαρακτηριστικούς τύπους βλάστησης και συχνά με μοναδικά είδη φυτών. Έχουν βρεθεί 23 ενδημικά φυτά και περίπου 80 είδη που συναντιούνται μόνο στη Βαλκανική, τα περισσότερα απ' αυτά στην αλπική ζώνη του βουνού.

Βέβαια δεν θα αναφερθούμε στο σύνολο της χλωρίδας του Ολύμπου και στη θαυμαστή σχέση ιδιομορφίας που χαρακτηρίζει τις διάφορες μορφές ζωής

κάθε βιότοπου γιατί αυτό ξεπερνάει και τις ειδικές γνώσεις και το χρόνο που βέβαια διαθέτουμε. Από τη σκοπιά μας, του γεωπόνου βελτιωτή φυτών, θέλουμε να επισημάνουμε την ύπαρξη στον Ολυμπο πολυάριθμων αυτοφυών φυτών πρόγονων των καλλιεργούμενων και την ανάγκη διατήρησης του υλικού αυτού.

Εκτιμούμε ότι τα είδη με κτηνοτροφικό ενδιαφέρον ξεπερνούν τα 200 όπως παρατίθενται και σε παράρτημα που υπάρχει στο τέλος της εισήγησης και βέβαια είναι πολύ περισσότερα αυτά που συνολικά ενδιαφέρουν τους βελτιωτές, όπως είναι τα δασικά, θάμνοι, αρωματικά, φαρμακευτικά, μελισσοκομικά, διακοσμητικά.

Στο Ινστιτούτο κτηνοτροφικών φυτών και βοσκών της Λάρισας διατηρούμε για αξιολόγηση και χρήση σε βελτιωτικά προγράμματα, μεταξύ των άλλων και 32 δείγματα από 9 φυτικά είδη αυτοφυών φυτών του Ολύμπου με κτηνοτροφική αξία, τα οποία έχουν συλλεγεί στην περίοδο '82 - '86 μέσα σ' ένα πλαίσιο προγράμματος συλλογής γεννητικού υλικού απ' όλη την Ελλάδα που έγινε σε συνεργασία με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας, το γνωστό FAO.

Τα αυτοφυή ή άγρια φυτά, δηλαδή φυτά που εξελίχθηκαν φυσικά, χωρίς καμιά ανθρώπινη επέμβαση χαρακτηρίζονται από πλούσια γεννητική παραλλακτικότητα και είναι πολύτιμα όχι μόνο για την αξία τους αυτή καθ' αυτή και τη σημασία τους στη διατήρηση της ισορροπίας μέσα στο βιότοπο που αναπτύσσονται, αλλά και γιατί παρέχουν πολύτιμο υλικό στους βελτιωτές και γενετιστές.

Οι τελευταίοι, με κατευθυνόμενες διασταυρώσεις, ή μηχανική μεταφορά γονιδίων, που είναι οι καθοριστές των κληρονομούμενων χαρακτηριστικών, πετυχαίνουν να δημιουργήσουν νέα φυτά, με ανασυνδυασμένη κληρονομική ύλη και μετά από επιλογή και αξιολόγηση ως προς τα επιθυμητά χαρακτηριστικά, να δώσουν νέες βελτιωμένες ποικιλίες για καλλιέργεια, ικανές να λύσουν επισιτιστικά, ή οικονομικά προβλήματα, σημερινά ή μελλοντικά.

Αρκεί ν' αναφέρουμε ένα μόνο παράδειγμα. Πριν 20 περίπου χρόνια ένας Αμερικανός Γεωπόνος αναγνώρισε σε κάποιους λόφους του Μεξικού ένα άγριο φυτό φασολιού. Γνωρίζοντας ότι τα γονίδια που περιείχε αυτός ο πρόγονος του καλλιεργούμενου κοινού φασολιού, θα μπορούσε να έχουν ανεκτίμητη αξία για τις μελλοντικές γενιές, μάζεψε μία χούφτα από τους σπόρους αυτού του φυτού.

Σήμερα, ορισμένα απ' αυτά τα γονίδια του άγριου φυτού έχουν μεταφερθεί σε βελτιωμένες ποικιλίες φασολιών και προσφέρουν φυσική προστασία ενάντια σ' ένα σημαντικό εχθρό της καλλιέργειας το έντομο βρούχο που καταστρέφει περίπου το 25% στην Αφρική και το 15% στη Λατινική Αμερική από τα αποθηκευμένα φασόλια. Επομένως, είναι φανερή η επιτακτική ανάγκη προστασίας του πολύτιμου αυτού αυτοφυούς υλικού.

Παρ' ότι ο κίνδυνος, να περιοριστεί η δραστικά φυτική γεννητική παραλλακτικότητα, έχει επισημανθεί από τη δεκαετία του 1930 και πολλά ινστιτούτα γεωργικής έρευνας ξεκίνησαν τη δημιουργία συλλογών γεννητικού καλλιεργούμενων και άγριων φυτικών ειδών. Μόνο στη δεκαετία του 1970 μπήκε σε εφαρμογή σε παγκόσμιο επίπεδο η οργάνωση της προστασίας του υλικού αυτού κάτω από τη συντονιστική προσπάθεια του FAO.

Έτσι το 1974, δημιουργήθηκε ένας αυτόνομος επιστημονικός οργανισμός, το Διεθνές Συμβούλιο Γεωφυτικές Γεννητικές Πηγές ο IBBJA, με κύριο έργο να προωθήσει και να συντονίσει ένα διεθνές δίκτυο τραπεζών γεννητικού υλικού, που θα έχουν ως έργο τη συλλογή, διατήρηση, τακτοποίηση, αξιολόγηση και χρήση του φυτικού γεννητικού υλικού κι έτσι να συμβάλει, στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και στην ευημερία όλων των ανθρώπων.

Οι τράπεζες γεννητικού υλικού μπορεί να είναι εθνικές, περιφερειακές, ή διεθνείς και κάθε μία να διατηρεί μία ή περισσότερες από τις εξής συλλογές: Συλλογή βάσης, ενεργό συλλογή, ή συλλογή εργασίας.

Στη χώρα μας η τράπεζα γεννητικού υλικού ιδρύθηκε το 1981 στην Θεσ/νίκη σαν υπηρεσία αρχικά του Υπουργείου Γεωργίας και σήμερα σαν υπηρεσία του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας και διατηρεί σήμερα περίπου 7.000 δείγματα σπόρων από 180 φυτικά είδη καλλιεργούμενα ή άγρια.

Η διατήρηση του φυτικού γεννητικού υλικού στις τράπεζες ή σε τεχνητές φυτείες υπαίθρου είναι βιοτόποι διατήρησης εκτός φυσικού περιβάλλοντος, δηλαδή ινστιτούτου-διατήρησης όπως λέμε και είναι περισσότερο κατάλληλη για προστασία τοπικών και παλιών ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτών, που είναι σχεδόν ομοιογενής γεννητικώς και που έτσι κι αλλιώς δεν καλλιεργούνται πλέον.

Για τα άγρια όμως φυτικά είδη, που αποτελούν ενεργά συστατικά του γεωτόπου στον οποίον αναπτύσσονται, πέρα από τη διατήρησή τους σε τράπεζες γεννητικού υλικού, την καλύτερη εγγύηση για την εξασφάλιση της γεννητικής τους παραλλακτικότητας και της εξέλιξής τους, κάτω από τη δράση της φυσικής επιλογής, προσφέρει η διατήρησή τους στο φυσικό τους περιβάλλον, δηλαδή η ινσίτου-διατήρηση.

Το έργο της διατήρησης των άγριων φυτικών ειδών στις τράπεζες γεννητικού υλικού παρά την εξαιρετικά μεγάλη σημασία του δεν διασφαλίζει απόλυτα το υλικό αυτό από την εξαφάνιση, αφ' ενός γιατί πάντα υπάρχουν κίνδυνοι καταστροφής των συλλογών αυτών από διάφορα αίτια όπως είναι διακοπή λειτουργίας ψυκτικών θαλάμων, φωτιές, σεισμοί και λοιπά, αλλά κυρίως γιατί το υλικό αυτό έχει τη γεννητική δομή της εποχής που συλλέχθηκε και δεν έχει τη δυνατότητα φυσικής εξέλιξής του έξω από το φυσικό του περιβάλλον.

Η ινσίτου λοιπόν διατήρηση των άγριων φυτικών ειδών σε προστατευόμενους βιότοπους αποτελεί πάγια θέση του διεθνούς συμβουλίου για φυτικές γεννητικές πηγές και ήταν και από τα κύρια συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η ομάδα εργασίας για την διατήρηση και ανταλλαγή κτηνοτροφικών φυτών που συνήλθε στη Λάρισα στο Ινστιτούτο Κτηνοτροφικών φυτών του 1984.

Η εντός του φυσικού περιβάλλοντος διατήρηση περιλαμβάνει βέβαια διάφορες δραστηριότητες σχετικές με τους μελετούμενους φυτικούς πληθυσμούς, όπως είναι οικογεωγραφικές έρευνες, περιβαλλοντικές αναλύσεις της περιοχής, ταξινομικές μελέτες, εκπαιδευτικές δραστηριότητες και ακόμη ενημέρωση των γύρω κατοίκων από την προστατευόμενη περιοχή και εξασφάλιση της συνεργασίας τους.

Βέβαια όλες αυτές οι δραστηριότητες προϋποθέτουν κατ' αρχήν την διορατικότητα και τη θέληση της πολιτείας να προστατεύσει άμεσα και αποτελεσματικά τους Εθνικούς Δρυμούς και τους άλλους βιότοπους και στη συνέχεια το συντονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών για την εκπλήρωση αυτού του σοβαρού σκοπού. Η προστατευόμενη περιοχή του Αμπρούζο στα Απέννινα της Ιταλίας αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα σωστής διαχείρισης και πρώτυπο μίμησης για πολλές χώρες.

Το 1922 που ανακηρύχθηκε προστατευόμενη περιοχή είχε πυρήνα 5000 στρεμμάτων και ελάχιστους επισκέπτες. Μετά 20 χρόνια που άρχισε η ορθολογική διαχείριση της περιοχής και η προβολή της, μετά από 20 χρόνια, σήμερα ο πυρήνας κατέχει 400.000 στρέμματα, η περιφερειακή προστατευόμενη ζώνη 600.000 στρέμματα και οι επισκέπτες έχουν φτάσει το ένα εκατομμύριο. Γεγονός που δείχνει ότι μπορεί να επιτευχθούν και η επέκταση της προστατευόμενης περιοχής και η οικονομική ανάπτυξη του τόπου.

Πιστεύουμε ότι ανάλογη οργάνωση και διαχείριση του Ολύμπου θα έχει εξίσου θεαματικά αποτελέσματα. Ειδικότερα προτείνουμε:

1. Εκτός από την επέκταση και οριοθέτηση του πυρήνα του Δρυμού να ληφθούν ουσιαστικά μέτρα απόλυτης προστασίας της περιοχής αυτής και να μην επιτρέπεται η είσοδος αυτή παρά μόνο με γραπτή άδεια για

διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας.

2. Την επέκταση και οριοθέτηση της περιφερειακής ζώνης, με κύριο σκοπό την προστασία της άγριας φύσης, αλλά και την περιβαλλοντική εκπαίδευση και αναψυχή. Η ζώνη αυτή προσφέρεται με τη σωστή οργάνωση και διαχείριση, κατά το παράδειγμα του Αμπρούζο, για ανάπτυξη αγροτουρισμού και διοργάνωση ήπιων δραστηριοτήτων αναψυχής, ορεινή πεζοπορία, ορειβασία και λοιπά, που παράλληλα με την προβολή του πολιτιστικού χαρακτήρα της περιοχής, θα οδηγήσουν στην οικονομική της ανάπτυξη.

Πιστεύουμε ότι οι θεαματικές και πολυδάπανες λύσεις, όπως η δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου, δεν είναι κατ' ανάγκη πιο συμφέρουσες για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Ευτυχώς ακούστηκαν και από άλλους ομιλητές αυτές οι απόψεις. Το αντίθετο θα λέγαμε, γιατί ο περιορισμένος Ελληνικός χειμώνας με τις λίγες χιονοπτώσεις κάνει αυτή τη λύση εκτός από αντιοικολογική και αντιοικονομική.

Είναι κοινή διαπίστωση, ότι η χώρα μας είναι τραγικά καθυστερημένη στον τομέα διαχείρισης των φυσικών πόρων και των προστατευόμενων περιοχών. Τα όποια επιχειρήματα για την κατάσταση αυτή, δεν πείθουν πλέον κανέναν. Τουλάχιστον όσο είναι ακόμα καιρός, ας ενώσουμε τις προσπάθειές μας όλοι, για να παραμείνει ο Ολυμπος για πάντα, απόθεμα της βιόσφαιρας, όπως τον χαρακτήρισε το 1981 η UNESCO.

Αν έχω λίγο χρόνο, να δούμε μερικά μόνο δείγματα από τους θησαυρούς αυτούς του Ολύμπου πολύ γρήγορα γίνεται προβολή slides. Εδώ είναι το πιο φημισμένο ενδημικό φυτό του Ολύμπου Γιάνγκα Χειλντρέχι που συναντιέται από τα 400 μέτρα υψόμετρο μέχρι τα 2.210 μέτρα.

Εδώ είναι ένα ψυχανθές με κτηνοτροφικό και διακοσμητικό ενδιαφέρον, ο Λάουρους Γκρεντιφόρους, συναντιέται στη ζώνη οξιάς και ελάτης. Επίσης ένα ψυχανθές που συναντιέται σε λιβάδια, από τα χαμηλότερα λιβάδια μέχρι την αλπική ζώνη είναι η Κορονή η Λαβάρια.

Εδώ είναι βοσκές της ανώτερης ορεινής ζώνης, κυριαρχούνε διάφορα αγροστώδη και ψυχανθή με κτηνοτροφικό ενδιαφέρον. Ένα από τα ψυχανθή που υπάρχει στο προηγούμενο λιβάδι είναι ο Αστράγαλος Αγκουσιπόλιους, προχωρείστε...

..... κ.λπ.

(αλλαγή κασέτας)

(κασέτα Νο 6)

ΠΑΠΟΥΤΣΗ - ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Πρέπει λοιπόν το περιβάλλον και η ποιότητα της ζωής, να προστατεύονται, για την ανάπτυξη της οικονομίας και ειδικά σε περιοχές όπου μπορούμε να έχουμε ένα νέο μοντέλο τουριστικής εκμετάλλευσης.

Όσον αφορά τις τουριστικές εκμεταλλεύσεις των πλησιέστερων παραλιακών περιοχών στον Ολυμπο, παρουσιάζουν αξιόλογη τουριστική συγκέντρωση. Προκύπτει όμως, ότι είναι απαραίτητες οι ενέργειες και για την τουριστική ανάπτυξη του Ολύμπου, όπου υπάρχουν δάση, ζώα, τοπία, σημαντικοί ιστορικοί χώροι.

Είναι φανερό λοιπόν, ότι στον Ολυμπο μπορούμε να προσκομίσουμε μία φυσική μελέτη, στηριζόμενη στις δυνατότητες του εδάφους και να γίνει ένας χώρος προστατευτικός, σαν φυσικό πάρκο. Η πραγματοποίηση του πάρκου, θ' απευθύνεται στη σωστή χρήση και αξιοποίηση του φυσικού πλούτου, στη συντήρηση των δασών, ιστορικών μνημείων, τοπίων και στην προαγωγή του φυσικού διδακτικού τουρισμού, με αποτέλεσμα την κοινωνική και οικονομική

ανάπτυξη της περιοχής.

Η κατασκευή του φυσικού πάρκου στον Ολυμπο, είναι δυνατή και θα χωρίζεται σε διάφορες ζώνες χρήσεως. Η συντήρηση μέσα από φυσικές και προστατευτικές ζώνες είναι χρήσιμη, για την προστασία του εδάφους, των υδάτων, στη διάκριση φυσικών μοντέλων, στη συντήρηση σπάνιων δέντρων για αισθητικούς λόγους, που αφορά την όψη των τοπίων, επομένως για μιά καλύτερη απόδοση και αξιοποίηση του τουρισμού. Το σύνολο λοιπόν όλων αυτών των φυσικών στοιχείων, μας επιτρέπει στο να σχηματίσουμε φόρμες προστασίας, διαφορετικού βαθμού.

Το φυσικό πάρκο του Ολύμπου λοιπόν, θα προβλέπει ζώνες που θα γίνονται δασικές και ζωοτεχνικές εκμεταλλεύσεις, σίγουρα μιά ζώνη απόλυτης προστασίας, χώρος φυσικού πλούτου, ζώνη προσανατολισμένης προστασίας, χώρος με φυσική βλάστηση, ζώνη γεννητικής προστασίας, ζώνη ιστορικών, αρχαιολογικών και φυσικών μνημείων και οι ενέργειες προστασίας και αξιοποίησης καλλιέργειας στο πάρκο, ζώνες που θα προορίζονται για τη δημόσια εκμετάλλευση, για σκοπούς τουριστικής αναψυχής, για σκοπούς διδακτικούς, επιστημονικούς και σπόρους στο έδαφος μέσω κατασκευών σε αρμονία με το περιβάλλον.

Οι ενέργειες για την προστασία της θήρας, μεθοδολογικά κριτήρια παρακολούθησης και εξέτασης των κοντινών οικισμών όσον αφορά την επέκταση, οδικό σύστημα στο πάρκο, πανοραμικά σημεία, τρόποι και ενέργειες για την στήριξη, συγκράτηση και επαναφορά των μειωνεκτικών οικοσυστημάτων. Στο φυσικό πάρκο θα απαγορεύεται το κυνήγι, η αλλαγή χαρακτηριστικών της φυσικής ομορφιάς, η εγκατάλειψη σκουπιδιών.

Η πρόταση για το φυσικό πάρκο στον Ολυμπο, θα βασίζεται στην εφαρμογή της μεθόδου του Μάρκ Χάργκ, που φέρει τον τίτλο "Η ανάλυσις τοπίων". Η ανάλυσις τοπίων δεν είναι μιά επιστημονική εφεύρεση των ημερών μας, από αιώνες πραγματικά οι αγρότες ολοκλήρου του κόσμου, την έχουν αυθόρμητα εφαρμόσει και εμπλουτίσει με μακροχρόνιες εμπειρίες, γιατί σίγουρα δεν θα βρούμε κτισμένο έναν σταύλο σε ζώνη επικίνδυνη, αλλά ούτε και σπαρτά εν μέρει, που παρουσιάζουν προβλήματα επιφανειακά, υδρολογικά.

Πραγματικά έως ότου η όλη κάλυψις του εδάφους γινόταν με τις παραδοσιακές αγροτικές καλλιέργειες, η κατάσταση δεν είχε ποτέ παρουσιάσει υψηλά οικολογικά προβλήματα. Η εξέλιξη στο περιβάλλον γινόταν με αργό, οργανικό ρυθμό. Ακόμα και στις απρόοπτες μεταβολές, ικανές να παρουσιάσουν στοιχεία τραυματισμού, όπως παράδειγμα η καταστροφή του δάσους, βρισκανε όλο το χρόνο να επουλώσουν τις φυσικές πληγές που του είχαν προκαλέσει. Απ' όλες λοιπόν αυτές τις φυσικές απειλές και από μιά ασύνδετη χρήση του εδάφους από τους φυσικούς ρυθμούς, γεννήθηκε η ανάγκη μιάς μοντέρνας μεθοδολογίας, η ανάλυσις τοπίων.

Επιτέλους ο Μάρκ Χάργκ περιγράφει σ' έναν αυστηρό κατάλογο, κάθε φυσικό στοιχείο, που συνθέτουν τα τοπία και σε έναν ακριβή χάρτη σχηματίζουν έναν πλήρη φυσικό άτλαντα και μιά πλούσια τράπεζα δεδομένων της εξεταζομένης περιοχής. Όλες αυτές λοιπόν οι πληροφορίες έχουν το σκοπό να ξεχωρίσουν συγκεκριμένες καταστάσεις, ανάλογα με τις ιδιότητές τους.

Αναδεικνύονται περιοχές επικίνδυνες, όπου δεν επιτρέπονται ενέργειες για την ανάπτυξη και μάλιστα εάν αφορά την συντήρηση. Περιοχές με προβλήματα αναπτύξεως, αναφέρονται σε χώρους με δυσκολίες, όπου πρέπει να ληφθούν ορισμένα μέτρα, για να γίνει χρήση, ώστε ν' αποφύγουμε ζημιές, που αφορά το περιβάλλον και οικονομικές καταστροφές.

Χώρους φυσικού πλούτου, όπου αξιόλογες οικονομικές, κοινωνικές και περιβάλλοντος αξίες, είναι ικανές για προστασία και συντήρηση, για απεριόριστο

χρόνο. Αυτή η μέθοδος λοιπόν, εφαρμόζεται είτε παραδοσιακά, είτε με Computer, προσφέρει ένα όργανο επιστημονικό, ακριβές και μπορεί ν' αποφύγουμε οικολογικά λάθη, κακούς προορισμούς, χρήσεις αντικοινωνικές, σπατάλη του φυσικού πλούτου. Επιπλέον δε, μας επιτρέπει την συντήρηση και την καλύτερευση της ηθικής αξίας του εδάφους είτε είναι φυσικές, είτε ανθρωπικές.

Αναφερόμενοι τώρα στη λογική εξέλιξη της εργασίας για το φυσικό πάρκο στον Ολυμπο, η φάση των προτάσεων βασίζεται στα εξής σημεία: Στη διασταύρωση του φυσικού πλούτου και στη κατάσταση στήριξης. Οσον αφορά τη διασταύρωση του φυσικού πλούτου και στη κατάσταση στήριξης, αυτό επιτρέπει και μιá πρόταση πλεύσεως για το χώρο.

Βασίζεται επιπλέον σε συστήματα μεταφοράς, κατηγορίες δρόμων, αστικά κέντρα, βλέποντάς τα σαν κέντρα εξυπηρέτησης.

Σπουδαιές καταστάσεις στήριξης, τοποθετούνται πάρκινγκ, κέντρα εξυπηρέτησης, τυπολογίες. Δηλαδή θα υπάρχουν κέντρα χαμηλού επιπέδου, με πόσιμο νερό, σερβίτσια υγιεινής, δημόσιο τηλέφωνο, καλάθια απορριμμάτων. Μεσαίου επιπέδου με επιπλέον ντους και μπάρ. Υψηλού επιπέδου με γραφείο υγείας και ρεστοράν.

Κέντρα Πάρκου. Τα κέντρα πάρκου πάλι θα χωρίζονται σε χαμηλού επιπέδου με ταμπέλες πληροφορίας, διαφημίσεις. Και ανωτάτου επιπέδου όπως επιπλέον με πραγματικά επιστημονικά κέντρα εφοδιασμένα με σάλα, συγκεντρώσεις και μουσείου.

Γίνεται αντιληπτόν λοιπόν, ότι η παρουσία μιás οργανωμένης κατασκευής φυσικού πάρκου στον Ολυμπο, μπορεί να σχηματίσει ποιοτική ανάπτυξη του τουρισμού και αυτό ευνοείται από διάφορους δείκτες. Στο ότι ο Ολυμπος παρουσιάζεται πιό κοντά στις προτιμήσεις του κοινού, απέχει δηλαδή, ελάχιστα από τη θάλασσα. Αυτό δεν συνεπάγεται την στέρηση από τη θάλασσα, δηλαδή δημιουργείται ιδανικός συνδιασμός βουνό και θάλασσα. Συνδέεται με όλη την Ελλάδα, μέσω του άξονα Αθήνα - Θεσ/νίκη που μπορούν να δημιουργηθούν δυνατά τουριστικά ρεύματα, χαρακτηριστικά επιπλέον του κλίματος, που επιτρέπουν την τουριστική εκμετάλλευση όλου του χρόνου.

Ο τουρισμός λοιπόν στον Ολυμπο θα επενδύσει ένα σπουδαίο ρόλο σαν κόμβος κοινωνικής, οικονομικής ανάπτυξης για την γύρω περιοχή. Οι πλησιέστεροι κάτοικοι θα είναι οι προνομιούχοι του πάρκου και οι ίδιοι θα φροντίζουν για τη συντήρηση η οποία είναι παραδοσιακά δεμένη με τον τόπο τους. Το πάρκο λοιπόν θα αποβλέπει και τις καλύτερες δυνατές εγκαταστάσεις φιλοξενίας, για κοινωνικά, τουριστικά γκρουπ, σχολεία, οικογένειες, οργανώσεις ελεύθερου χρόνου και ξένους επίσης. Η πρόταση φυσικού πάρκου θα τοποθετηθεί και σαν σκοπός εξαλλειψεως ανεργίας, επομένως στην απορρόφηση της μετακινήσεως. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε πολύ την κυρία Κωστοπούλου.

Το θέμα των ερωτήσεων τώρα. Λοιπόν, απ' αυτές που έχουμε. Κατ' αρχάς από την κυρία Νομπιλάκη μας ήρθε ένα σημείωμα και λέει διόρθωση στην τοποθέτηση του κυρίου Τσίπηρα. Η κυρία Νομπιλάκη είναι από την Διεύθυνση Ερευνας και Ανάπτυξης του ΕΟΤ. Το διαβάζω όπως ακριβώς ήρθε.

Ο ΕΟΤ δεν είναι ο αρμόδιος φορέας για την χωροταξία και τον καθορισμό χρήσεων γής, αλλά ως υπεύθυνος για την εισήγηση της τουριστικής πολιτικής. Δεν είχε ούτε στο παρελθόν, ούτε τώρα εισηγηθεί την δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου στον Ολυμπο, αυτό είναι και υπογραμμισμένο, αλλά σέβεται τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις που προστατεύουν τον Εθνικό Δρυμό του Ολύμπου.

Τις ερωτήσεις όπως μας ήρθαν με τη σειρά, γιατί απευθύνονται σε πολλούς. Κατ' αρχάς από τον κύριο Μπρούτζο νομίζω, ρωτάτε στην εισήγηση την

προτελευταία, αν κατάλαβα καλά, ή θέλετε να κάνετε και τοποθέτηση.

ΜΠΛΟΥΤΖΟΣ: Πρώτα να ζητήσω την ανοχή του ακροατηρίου, γιατί δεν είχαμε ενημερωθεί για την διενέργεια αυτού του συνεδρίου και το πληροφορηθήκαμε τυχαία και σαν εκπρόσωπος του εργαστηρίου ήθελα να πώ πέντε πράγματα για να απαλύνω τις εντυπώσεις που σχηματίστηκαν..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Λοιπόν, θα σας δώσουμε τρία λεπτά. Είναι αρκετά;

ΜΠΛΟΥΤΖΟΣ: Ευχαριστώ, πιστεύω ότι φτάνουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ωραία, τρία λεπτά για την τοποθέτησή σας.

(αλλαγή κασέτας)

ΜΠΛΟΥΤΖΟΣ: Εν πρώτης όπως είπα, θα ήθελα να ζητήσω την ανοχή των αγαπητών ακροατών, γιατί κατά κάποιον τρόπο έρχομαι απροετοίμαστος, γιατί μόλις προχθές μάθαμε για την διενέργεια του συνεδρίου αυτού, εδώ πέρα στη Λάρισα και δυστυχώς δεν είχαμε ούτε εγώ, ούτε κανένας άλλος συνάδελφος, την δυνατότητα να ετοιμάσουμε κάτι, να εμφανίσουμε κι εμείς εδώ, για το τι γίνεται από πλευράς κλιματικών στοιχείων στον Ολυμπο.

Ο προτελευταίος ομιλητής, ο οποίος ανέγνωσε κάποια έκθεση, πιστεύω ότι δεν θα έπρεπε ν' ασχοληθώ μ' αυτά τα οποία λέγει, από το γεγονός και μόνο, ότι αυτός που τα έγραψε είναι απών και όλες οι αντιρρήσεις που έχω επιγραμματικά αναιρούνται από το γεγονός, ότι εάν κάποιος ήθελε να δει τι κλιματικά στοιχεία επικρατούν στον Ολυμπο, το πιο απλό που θα είχε να κάνει, ήταν να πάρει τα πρακτικά των τελευταίων συνεδρίων της Ελασσόνας, όπου πάνω από 20 εργασίες που αφορούν τα κλιματικά στοιχεία του Ολύμπου, έχουν αναπτυχθεί.

Τις τελευταίες απλώς αναφέρω που θυμάμαι, πάρα πολλοί συνάδελφοι έχουν ασχοληθεί με ήπιες μορφές ενεργείας για αιολικό δυναμικό, για οικονομικά κίνητρα, για οικονομικές συνθήκες οι οποίες υπάρχουν. Ήδη εγώ με κάποιον συνάδελφο, να μην περιαιτολογήσω, δεν έχω μετρήσει μόνο τον άνεμο στη κορυφή του Ολύμπου στα 3.000 μέτρα που είναι στην ελεύθερη ατμόσφαιρα και βεβαίως 150 χιλιόμετρα την ώρα θα υπάρχουνε, έχουμε βρει τι άνεμος επικρατεί στις υπώρειες του Ολύμπου, δίπλα από την Ολυμπιάδα, και εάν η ένταση αυτή του ανέμου και η συχνότητά του επιτρέπει την δημιουργία αιολικών πάρκων.

Αυτά βεβαίως κανένας από εσάς δεν τα ήξερε, δεν είχε ενημερωθεί και βεβαίως δεν μπορώ εγώ μέσα σε τρία λεπτά πλέον να σας ενημερώσω. Αυτό που θέλω να πώ εν κατακλείδι είναι ότι οι εργασίες οι οποίες έχουν αναπτυχθεί στα συνέδρια της Ελασσόνας και έχουν δημοσιευθεί και σε περιοδικά του εσωτερικού και του εξωτερικού, αποδεικνύουν περίτρανα ότι ο Ολυμπος όχι απλώς εργάζεται, αλλά εργάζεται ικανοποιητικότερα, βεβαίως οι συνθήκες παραμονής κάθε χρόνο αλλάζουν, άλλοτε μπορούσαμε να μένουμε τρεις μήνες, άλλοτε δεν μπορούμε.

Αλλά και η έρευνα, εάν ξεκινήσουμε από το τι έγινε το 1965, όπου τότε μας ενδιέφερε η αποστράγγιση των νεφών, μέχρι το τι μας ενδιαφέρει σήμερα, που είναι η μείωση της ακτινοβολίας, αυτό το πράγμα μας επιτρέπει, είτε την συνεχή παρατήρηση και την διαμονή μας επάνω, είτε την εγκατάσταση οργάνων τα οποία επισκεπτόμαστε εκ περιτροπής και μπορούμε και παίρνουμε τις μετρήσεις αυτές.

Πιστεύω ότι μια ενημέρωση και μια πιο καλή ίσως αντιμετώπιση από το Τεχνικό Επιμελητήριο αρκεί, να μάθει και οι φορείς της Λάρισας, δεν μιλάω για τους φορείς της Ελασσόνας γιατί μας ξέρουνε, θα μπορούσανε κάλλιστα να έρθουμε σε επαφή και την εμπειρία μας από τον Ολυμπο, από τις κλιματικές συνθήκες, από το τι επικρατεί αν την μεταφέρουμε και στη Λάρισα και στις άλλες περιοχές, που τους ενδιαφέρει η γνώση αυτών των πραγμάτων. Σας ευχαριστώ

πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μια κι αρχίσαμε με παρεμβάσεις να τελειώνουμε μ' αυτές, ο κύριος Χατζίδης από την Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών Συλλόγων. Τρία λεπτά κύριε Χατζίδη και σε σας για την αποκατάσταση της αλήθειας όσον αφορά το Ορειβατικό καταφύγιο που βρίσκεται μέσα στο χώρο του ΚΕΟΑ.

ΧΑΤΖΙΔΗΣ: Κυρίες, δεσποινίδες και κύριοι, έχω την τιμή να είμαι Πρόεδρος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβατικών Συλλόγων. Από την εισήγηση που διαβάστηκε εδώ, που ήτανε γραμμένη από τον αξιότιμο διοικητή του ΚΕΟΑ, ελέχθη κάτι το οποίο δεν είχε καμία σχέση με την πραγματικότητα. Προφανώς στη στρατιωτική ορολογία ο όρος επιτάσσω χωρίς να ρωτήσω κανέναν βουτιέται σε σοκολάτα και σερβίρεται μας παρεχωρήθη.

Λοιπόν, εμείς δεν παραχωρήσαμε κανένα καταφύγιο σε κανέναν. Ούτε πουλήσαμε τίποτα. Γιατί κι αυτό ελέχθη, ότι το καταφύγιο το αγοράσαμε όταν αγοράσαμε την περιοχή. Την περιοχή μπορεί να την αγόρασανε, το καταφύγιο όμως υπήρχε. Διότι αυτό το καταφύγιο κτίστηκε με νόμο, δεν είναι παράνομο κτίσμα, υπήρχε νόμος ο οποίος έδινε το δικαίωμα στο τότε Ορειβατικό σύνδεσμο που διάδοχος κατάσταση είμαστε εμείς σήμερα να κτίζει καταφύγια πάνω από τα 1000 μέτρα. Τέτοια καταφύγια υπάρχουν 13 ομοσπονδιακά καταφύγια, τα οποία είναι κτισμένα νομιμότητα.

Λοιπόν, δεν μπορεί να λέγονται τέτοιες ανακρίβειες, οι οποίες δημιουργούν άλλες καταστάσεις, διότι υπάρχουν αξιολογότεροι αξιωματικοί, ευγενέστεροι, ωραιότεροι, συνεργάσιμοι οι οποίοι είναι κακώς πληροφορημένοι και οι οποίοι πολλές φορές μας δημιουργούν προβλήματα όπως καθήστε φρόνιμα γιατί θα σας πετάξουμε έξω. Δεν είναι να πούμε φρασεολογία αυτή. Διότι εμείς είμασταν και μας βρήκανε εκεί.

Αρα λοιπόν νομίζω ότι αυτό το πράγμα κάπου πρέπει να φτιαχτεί και ομολογώ ότι οι σχέσεις της ομοσπονδίας μας με τις ειδικές δυνάμεις ήταν, είναι και θα είναι άριστες. Περισσότερο να σας πώ ότι ένα μέρος των στρατιωτών οι οποίοι πηγαίνουν στις ειδικές δυνάμεις προέρχονται από την Ορειβατική οικογένεια είναι οι αναρριχητές μας, οι χιονοδρόμοι μας και τα λοιπά, όλα αυτά τα πράγματα.

Με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να πώ και κάτι άλλο. Επειδή ελέχθη κατά κόρρον να γίνει χιονοδρομικό κέντρο, να μην γίνει χιονοδρομικό κέντρο και υπάρχουν κάποιες διαφωνίες, εμείς έχουμε την μέση λύση. Όπως ξέρετε ένα από τα αγωνίσματα και από τα αθλήματα του χώρου του ορειβατικού του δικού μας είναι το ορειβατικό σκί. Το ορειβατικό σκί να έχετε υπόψη σας ότι είναι σκί το οποίο γίνεται σε παρθένο χιόνι στο ελεύθερο βουνό, δεν υπάρχουν όρια, δεν χρειάζεται χιονοδρομικά κέντρα, δεν χρειάζεται αναβατήρες, δεν χρειάζεται χιονοστρωτήρες, δεν χρειάζεται τίποτα. Δεν προσβάλλει το περιβάλλον και όχι μόνον αυτό, αλλά δίνει την ευκαιρία σε όλους σε όσους έχουν τα κότσια να πάνε και να δείξουν τη λεβεντιά τους πάνω σ' ένα λεβέντικο βουνό, όπως είναι ο Ολυμπος.

Λοιπόν, την λύση αυτήν εμείς την προτείνουμε και βεβαίως να έχετε υπόψιν σας ότι εάν δημιουργηθούν κάποιες συνθήκες ανθρωπινές σ' αυτόν το χώρο, όχι μόνο Έλληνες θα ανεβαίνουν και θα κάνουν στη διάρκεια του χειμώνα διασχίσεις με ορειβατικά σκί, αλλά θα αυξηθεί ο αριθμός των ξένων επισκεπτών οι οποίοι σήμερα αντιμετωπίζουν μιὰ κατάσταση. Πρέπει να στείλουμε τα ονόματά τους, τους αριθμούς τους των διαβατηρίων τους και τα λοιπά, να τους περάσουμε από ακτίνες X, να τους περάσουμε από δεν ξέρω τι και τα λοιπά και να δώσει έγκριση η Μεραρχία για να έρθουν οι άνθρωποι εκεί ν' αφήσουν τα λεφτουδάκια τους.

Λοιπόν, κάπου να διευκολύνουμε την κατάσταση. Ούτε στρατιωτικές εγκαταστάσεις υπάρχουν, ούτε τίποτα. Να απλοποιήσουμε τα πράγματα, να

φτιαχτεί αυτό το καταφύγιο να γίνει σωστό καταφύγιο κι όχι όπως είναι η κατάσταση η σημερινή, η οποία υπάρχει, η οποία λόγο του ερμαφροδιτισμού που υπάρχει, είναι δικός σας, όχι είναι δικό μας, δεν είναι δικό σας, δεν είναι δικό μας, δεν μπαίνει ένα λιθάρι εκεί επάνω και μιὰ πρόκα.

Λοιπόν να φτιαχτεί αυτό το πράγμα και από εκείνη την πλευρά να είναι σίγουρη η Ελασσόνα, ότι θα δημιουργηθεί ένα ρεύμα παρόμοιο μ' εκείνο, που γίνεται το καλοκαίρι από την άλλη πλευρά, από την πλευρά του καταφυγίου Σπήλιος Αγαπητός, για την αποκατάσταση της σωστής ονομασίας το καταφύγιο λέγεται Σπήλιος Αγαπητός και έχουμε τη χαρά να έχουμε διαχειριστή το Κώστα το Ζολώτα, ο οποίος κριθηκε, είναι αξιότατος μαζί με την υπόλοιπη οικογένειά του.

Αυτά και για την αποκατάσταση της πραγματικότητας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε κύριε Χατζίδη. Όπως σας είπαμε αυτήν την εισήγηση, και ο κύριος Παπανίκας που την παρουσίασε, ήταν μιὰ εισήγηση του Στρατού την οποίαν ευθύνη κατά κάποιον τρόπο την είχε η οργανωτική επιτροπή κι ο Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής ο κύριος Λιβέρης, θα κάνει κάποιον αντίλογο θα έλεγα με τον κύριο Χατζίδη.

ΛΙΒΕΡΗΣ: Ναι, προς αποφυγήν παρεξηγήσεων, όσον αφορά την εισήγηση που αναγνώστηκε από τον συνάδελφο τον κύριο Παπανίκα, για να μην δημιουργηθεί κανένα θέμα ή καμία εντύπωση ότι κάποιιοι από το στρατό ή άνθρωποι οι οποίοι μας έδωσαν αυτά τα στοιχεία σαν πληροφορίες σκόπιμα δημιούργησαν ή έχουνε στο μυαλό τους κάποια προβλήματα, κάποια θέματα εσφαλμένα, θέλω να διευκρινίσω τα εξής.

Για την πληρότητα της κουβέντας που κάνουμε εδώ απευθυνθήκαμε στο Στρατό επειδή ζεί τον Ολυμπο τόσα χρόνια εκεί επάνω, όπως κι άλλοι βέβαια, αλλά και ο Στρατός και ζητήσαμε πληροφορίες σχετικά μ' αυτά τα οποία αυτοί παρατηρούνε εκεί. Αυτά για να τα πάρουμε εμείς, να δούμε πως θα μπορούσαμε να τα επεξεργαστούμε για να τα δώσουμε στο συνέδριο σαν πληροφορίες.

Οι άνθρωποι με πολύ μεγάλη ευχαρίστηση, μπήκαν στο κόπο και μας δώσανε αυτά τα στοιχεία τα οποία ακούσατε, σχεδόν σαν συγκροτημένη εισήγηση. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει κάποια πράγματα τα οποία λέγονται μέσα εκεί, ότι εμείς ελέγχουμε 100% την ακρίβειά τους ή δεν σημαίνει ότι μπορούνε ν' αμφισβητηθούν μιὰ και αυτοί οι οποίοι είχανε την ευθύνη να μας τα δώσουνε δεν είναι παρόντες.

Πιστεύω ότι δεν υπήρχε και δεν πρέπει να υπάρχει, τουλάχιστον για τους ανθρώπους που μας δώσανε αυτά τα στοιχεία ο παραμικρός φόβος ή ο παραμικρός ενδοιασμός ότι θέλανε να πούνε ή να βάλουνε κάποιες υποθήκες σε κάποια πράγματα, σε σχέση με τα καθεστώτα τα οποία υπάρχουνε εκεί διότι απ' ότι τουλάχιστον ξέρουμε οι άνθρωποι εκεί δεν είναι οι μόνιμοι που μένουνε όλα αυτά τα χρόνια και πιθανόν να κάνουνε και κάπου κάποιο λάθος, πιθανόν.

Γι' αυτό θέλω να πώ το εξής, ότι με επιείκεια να το δείτε αυτό το θέμα και μ' επιείκεια να δείτε και την ενέργεια τη δική μας η οποία μπορεί αν παρεξηγηθεί να δημιουργήσει και κάποια θέματα, κάποια προβλήματα. Ούτε οι άνθρωποι που μας δώσανε τις πληροφορίες, αλλά ούτε εμείς, προς Θεού, θέλουμε είτε γι' αυτούς, είτε για μας να δημιουργηθεί κάποια παρεξήγηση ή κάποια παρανόηση. Τα λέω αυτά γιατί δεν είναι, για λόγους διαδικαστικούς βέβαια, δεν μπορούσανε να έρθουνε αυτοί να τα παρουσιάσουνε και διότι δεν μπορούμε αυτή τη στιγμή να κάνουμε κάποιο αντίλογο, έτσι; Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει, ευχαριστούμε κύριε Πρόεδρε. Λοιπόν, για να τελειώνουμε κατά κάποιο τρόπο με τις προτάσεις και να πάμε στις ερωτήσεις ο κύριος Νταής αν κατάλαβα καλά έχει να κάνει δυο προτάσεις σε στυλ παρέμβασης, εισηγησης; Ο κύριος Νταής που είναι; Ναι, να σας ακούσουμε

κύριε Νταή, ελάτε. Να τα πείτε καλύτερα εσείς, γιατί εγώ δεν τα βγάζω και τα γράμματά σας. Οχι, θα τα πει ο κύριος Νταής, δεν μπορώ, εγώ δεν βγάζω τα γράμματα, άλλα να λέω; Λοιπόν, πείτε μας κύριε Νταή και την ιδιότητά σας και έχετε κι εσείς τρία λεπτά στη διάθεσή σας.

ΝΤΑΗΣ: Συνταξιούχος είμαι, στην Καλαμπάκα. Μιλάτε για τον Ολυμπο. Αν στον Ολυμπο φτιάξετε δρόμο μέχρι απάνω, πήγε ο Ολυμπος, εχάθηκε. Τον Ολυμπο να τον χαϊρόμαστε σαν φυσικό φαινόμενο. Σαν φυσικό φαινόμενο. Εάν αρχίσουμε τους δρόμους και τα τελεφερικ πήγε ο Ολυμπος, πήγε περίπατο ο Ολυμπος.

Και δεύτερον, εγώ θέλω να πάω στον Ολυμπο, δεν ευκαιρίσα μέχρι τώρα. Πρέπει να το κάνουμε έναν ανάγλυφο χάρτη να τον χαρούν όλοι, και οι γέροι και τα μικρά τα παιδιά, να είναι, να αυτός είναι ο Ολυμπος, γιατί έχει μεγάλη ιστορία, δεν είναι ανάγκη να σας πώ παραπάνω, τα ξέρετε καλύτερα από μένα. Αυτά έχω να πώ, τίποτα άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει, ευχαριστούμε πολύ. Αξιζε το κόπο να έρθει ο κύριος Νταής να μας τα πει κύριε Χατζηλάκο απ' ότι βλέπετε. Λοιπόν, προχωρώ στις ερωτήσεις. Κατ' αρχάς ο Σύλλογος Ορειβατών Λάρισας απευθύνεται προς τον κύριο Καλιαμπό. Είναι ο κύριος Καλιαμπός εδώ;

Λοιπόν, σημειώστε γιατί έχουμε τρεις ερωτήσεις για σας απ' ότι βλέπω εδώ. Λοιπόν, οι δύο ερωτήσεις από το σύλλογο Ορειβατών είναι:

1. Ρωτάμε εάν οι δρόμοι που ανοίγονται στον Πάνω Ολυμπο είναι αρμοδιότητα του δασαρχείου Ελασσόνος και με ποιά διαδικασία και σκοπό;
2. Ποιός τοποθετεί τα δολώματα τα οποία είναι η κύρια αιτία της μείωσης του πληθυσμού των όρνων;

Λοιπόν, οι άλλες ερωτήσεις μάλλον απευθύνονται τόσο προς εσάς, τις σημειώσατε αυτές τις δύο, ή θέλετε...

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Ναι, δύο. Δολώματα και οι δρόμοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Απαντήστε σ' αυτές και να συνεχίσω μετά.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Κατ' αρχήν ποιούς δρόμους εννοούν. Γιατί ανοίγουμε εμείς δρόμους μέσα στα δάση για την εκμετάλλευση των δασών. Αυτούς τους δρόμους εννοούν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Να μην γίνεται διάλογος, απλά μιιά διευκρίνηση.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Είναι ο δρόμος που έγινε πάνω από τα Καλύβια; Το χρόνο που έγινε ο δρόμος αυτός πέρσι ή πρόπερσι, το '84; Εγώ βέβαια δεν ήμουνα στο δασαρχείο Ελασσόνος αλλά απ' ότι έμαθα το ζήτησε ο Κοινοτάρχης της κοινότητας Κοκκινοπηλού να γίνει για την εξυπηρέτηση βοσκοτόπων. Σίγουρα δέχτηκε πάρα πολλές πιέσεις και οπωσδήποτε εκείνα τα χρόνια, τότε, οι υπάλληλοι που έκαναν το δρόμο δεν δεσμεύονταν από κάποια νομοθεσία, διότι για να φτιάχτει ένας δρόμος σ' ένα οποιοδήποτε βουνό χρειάζεται, πρέπει να μην σε δεσμεύει κάποιος νόμος.

Η δεσμευση ήταν μόνο για τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου, ο οποίος Εθνικός Δρυμός Ολύμπου δεν έφτανε μέχρι εκεί επάνω. Ξεκινούσε από το Λιτόχωρο κι έφτανε μέχρι τον Μύτηκα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ναι, τελειώσατε;

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Η δεσμευση του χωριού....

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Άλλο είναι δεσμευση κι άλλο νομοθεσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Να μην κάνετε διάλογο...

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Άλλο δεσμευση, άλλο νομοθεσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ναι, κοιτάξτε να μην βάλουμε τον κύριο Καλιαμπό στο κατηγορητήριο, δεν νομίζω ότι είναι ο απολογητής, ότι θα πρέπει να είναι ο απολογητής για κάποια πράγματα που δεν νομίζω ότι ευθύνεται, απλά δίνει κάποιες εξηγήσεις. Λοιπόν, προχωρείστε και στην άλλη.

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Κάτι θέλω να ρωτήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Πάνω σ' αυτό το συγκεκριμένο; Τέλος πάντων ρωτήστε.

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Μιλάμε για κάποια χρόνια όταν άνοιξε ο δρόμος. Αυτός ο δρόμος έφτανε μέχρι ενός σημείο, αλλά η συνέχισή του έγινε φέτος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μάλιστα.

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Εφτασε κάτω από το Σκολειό το καλοκαίρι το περασμένο...

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Εγινε..

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Αν δεν ισχύει ...Γιατί έγινε αυτή η συνέχιση του δρόμου;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει.

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Δηλαδή κάτω από το Σκολειό σε υψόμετρο 2.500 μέτρων. Γι' αυτό ρωτήσαμε ποιοί πήρανε τις αποφάσεις αυτές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει. Κύριε Καλιαμπέ, μπορείτε να πείτε κάτι;

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Δεν το έχω υπόψη μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Δεν είσαστε κι εσείς ο υπεύθυνος.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Δεν ήμουνα εκεί. Δεν το έχω υπόψη μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Δεν είσαστε και υπεύθυνος. Ωραία.

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Μήπως γνωρίζει για τον άλλον δρόμο πάνω από την Καρυά που πηγαίνει προς το Λυκόρεμα και είναι σταματημένος..

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Εννοείτε μήπως..Μήπως εννοείτε πάνω από στο Μπεχτέση; Στο Μπεχτέση κάναμε δρόμους για να κάνουμε τις αναδασώσεις γιατί όπως ξέρετε κάηκε το 1987 ένα πλούσιο δάσος "Πήνους Χελντράιχι", το ρόμπολο και εκεί κάναμε δρόμους, πρώτον για να εκμεταλλευτούμε τα απρόσητα δάση στη περιοχή και δεύτερον να αναδασώσουμε το περιβάλλον, εκεί επάνω, πάνω από το Μπεχτέση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Λοιπόν, το άλλο. Για τα δολώματα έχετε.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Για τα δολώματα απ' ότι ξέρω, κατ' αρχήν ζητούν πάρα πολλές κοινότητες επειδή οι λύκοι κατασπαράζουν τα πρόβατα και τα γίδια, μας ζητούν και βάζουμε δολώματα για την ελάττωση του λύκου. Αυτό το κάνουμε και στην ελεγχόμενη, αυτό το κάνουμε για το καλό του κυνηγιού. Παραδείγματος χάριν στην ελεγχόμενη κυνηγητική περιοχή βάζουμε δολώματα για να εξοντώσουμε κάποια άγρια ζώα, τα οποία κατασπαράζουν άλλα άγρια ζώα. Επομένως η εξόντωση των θηραμάτων με δολώματα γίνεται εις όφελος των θηραμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μάλιστα. Κοιτάξτε να δείτε τώρα.

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Είναι σοβαρά θέματα αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Σίγουρα είναι σοβαρά, όλα είναι σοβαρά και το συνέδριο είναι σοβαρό, κανείς δεν το αμφισβητεί. Κοιτάξτε ν' αποφύγουμε λίγο το διάλογο γιατί θα πάμε σε μάκρος. Υπάρχουν οι ερωτήσεις, ο κύριος Καλιαμπός. Εντάξει άντε ν' αφήσουμε..

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Είπατε ότι τα δολώματα μπαινούνε για κάποια επιβλαβή θηράματα. Είπατε στην εισήγησή σας ότι η κύρια αιτία της μείωσης του πληθυσμού των όρνων είναι τα δολώματα. Δεν σας ενδιαφέρει ότι τα όρνεα αυτά κάποτε..

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Μας ενδιαφέρει.

ΑΝΑΚΙΔΗΣ: Τι κάνετε τότε;

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Γι' αυτό και ελαττώσαμε τις ποσότητες των δολωμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Λοιπόν.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Αργήσαμε να το κατανοήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει. Προχωρώ παρακάτω. Καθήστε εκεί που είστε γιατί υπάρχουν και άλλες ερωτήσεις. Λοιπόν από τον Γκουντούρα Νίκο.

Μπορεί να γίνει δεντροφύτευση στις δυτικές και τις νότιες πλαγιές του Ολύμπου; Όπως ανέφερε ο κύριος Καλιαμπός θα μπορούσε να υπάρχει μαύρη

πεύκη και έλατο στην ορεινή ζώνη. Απαντήστε σ' αυτήν και υπάρχει κι άλλη μία.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Κοιτάξτε να δείτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Αυτή η ερώτηση ισχύει και για τον κύριο Χατζηβασάνη. Αν θέλει μετά τον κύριο Καλιαμπό ν' απαντήσει.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Παλαιότερα, όταν υπήρχαν αυτά τα δάση, και έχουμε λειψανα απ' αυτά τα δάση, το χώμα ήταν πλούσιο. Ομως καθώς καταστράφηκαν τα δάση της περιοχής, έφυγε όλο το χώμα και δεν έμεινε τίποτα και θα πρέπει για να έχουμε το χώμα που είχαμε εκείνα τα χρόνια, να περάσουν, για να έχουμε ένα εκατοστό εδάφους, θα πρέπει να περάσουν εκατό χρόνια. Συνεπώς μπορούν να γίνουν κάποιες αναδασώσεις μόνο σε σημεία που εμείς κρίνουμε ότι υπάρχει πιθανότητα κάποιο φυτό να προοδεύσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μάλιστα. Η άλλη ερώτηση κύριε Γκουντούρα, θα παρακαλέσω να με βοηθήσετε λίγο, λέτε πως μπορεί να γίνει, μετά δεν την βγάζουμε τη λέξη, αηφορική διαχείριση του Ολύμπου.

ΚΑΛΙΑΜΠΟΣ: Πως μπορεί να γίνει; Θα σας πω δυό απλά πράγματα. Έχουμε δέκα δέντρα σ' ένα δάσος και ξέρουμε από τα τριπανίδια που παίρνουμε, από την αύξηση των δέντρων, ξέρουμε ένα δέντρο παραδείγματος χάριν αυξάνεται κατά 2% επομένως εάν έχουμε μια συστάδα π.χ. 100 κυβικών και έχουμε αύξηση 2% το χρόνο, δεν πρέπει να παίρνουμε πάνω από 2% δηλαδή ότι δίνει αύξηση το δάσος και μάλιστα εμείς ποτέ δεν παίρνουμε το 2% παίρνουμε γύρω στο 1,5 γύρω στο 1%

Αυτές τις μελέτες τις κάνω εγώ και εάν έρθετε στο δασαρχείο και δείτε τις μελέτες αυτές, θα δείτε ότι ενώ η αύξηση είναι 2% και 2,5% ποτέ δεν προτείνω...να παρθεί πάνω από 1,5% ενώ θα μπορούσα να προτείνω και 2,5% αυτό είναι ακριβώς η αηφορία των καρπώσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μάλιστα. Ευχαριστούμε. Για τον κύριο Χατζηβασάνη, αν θέλει αφ' ενός να σημειώσει πάνω σ' αυτές τις δύο και αφ' ετέρου υπάρχει άλλη μια ερώτηση για σας. Ελάτε, σας την διαβάζω. Η δημιουργία ενός πιθανού χιονοδρομικού κέντρου με όλα τα συνεπακόλουθα, τι επιπτώσεις θα είχε στη δυτική πλευρά του Ολύμπου όσον αφορά την πανίδα. Αυτή είναι καθαρά για σας και εάν θέλετε κάτι για τα προηγούμενα.

ΧΑΤΖΗΒΑΣΑΝΗΣ: Αυτό είναι λίγο σχετικό, δηλαδή το χιονοδρομικό αυτό καθ' αυτό δεν έχει ιδιαίτερη επίδραση στη γειτονική πανίδα γιατί ο κόσμος είναι περιορισμένος σε μια περιοχή. Βέβαια αυτή η περιοχή αλλάζει λίγο, δηλαδή κτίζονται κάποια κτίρια, παίρνανε κάποια μηχανήματα που ισοπεδώνουν το έδαφος για να μην υπάρχουν πέτρες.

Κάθε χρόνο περνάει το μηχανήματα και πατάει το χιόνι για να είναι καλύτερο για τους σκιέρ, αυτοί όμως όλοι οι σκιέρ μένουνε μέσα σ' αυτήν την περιοχή μέσα στο χώρο του χιονοδρομικού, σπάνια βγαίνουν παραέξω. Υπάρχουν όμως και κάποιες άλλες επιπτώσεις που είναι έμμεσες, δηλαδή υπάρχει ένας δρόμος που πάει μέχρι το χιονοδρομικό ο οποίος είναι όλο το χειμώνα ανοικτός για τον καθένα και δεν ελέγχεται συνήθως, ειδικά τα βράδια.

Ο καθένας μπορεί να πάει με το αυτοκίνητο και να κάνει βόλτες, χωρίς να δώσει λογαριασμό σε κανέναν, σε μια περιοχή που κατά τα άλλα θα ήταν απλησίαστη για όποιον δεν μπορεί να περπατήσει κάποιες ώρες στο χιόνι. Υπάρχει κάποια αλλαγή στις γειτονικές περιοχές, στους γειτονικούς οικισμούς που αλλάζουν εμφάνιση, αλλά αυτό δεν αφορά την πανίδα φυσικά και βέβαια υπάρχουν και οι άνθρωποι που ξεκινούν με βάση το χιονοδρομικό και κινούνται έξω από το χώρο του αλλά νομίζω ότι αυτοί δεν επηρεάζουν άμεσα την πανίδα.

Η κυριώτερη επίδραση είναι ότι από την αλλοίωση του υπόβαθρου, δηλαδή καταστρέφεται το γρασίδι συνήθως στις αλπικές περιοχές και έχει περισσότερη διάβρωση, πέφτουν οι πυλώνες καμιά φορά, ξέρετε ότι υπάρχουν τέτοια

περιστατικά, κατεβάζουν πιο πολύ λάσπη τα ποτάμια από κάτω, οπότε εξαρτάται τι ποτάμια είναι αυτά και εάν η λάσπη έχει κάτι να χαλάσει εκεί, εάν υπάρχει πέστροφα ας πούμε.

Αλλά νομίζω ότι η κυριώτερη επίδραση είναι η εύκολη προσπέλαση το χειμώνα και όχι μόνο τον χειμώνα όλο το χρόνο. Υπάρχει ένας ασφαλτοστρωμένος συνήθως δρόμος ο οποίος δεν κλείνει ποτέ και γενικά στην Ελλάδα όπου ανοίγονται δρόμοι, ειδικά καλοί δρόμοι υπάρχει και ανθρώπινη κίνηση από ντόπιους κυρίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει. Έχετε να δώσετε απαντήσεις μήπως σ' αυτά που κι ο κύριος Καλιαμπός απάντησε; Θέλετε κάτι επιπλέον;

ΧΑΤΖΗΡΒΑΣΑΝΗΣ: Θυμήστε μου μόνο γιατί..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ναι. Η μία ήταν για την δεντροφύτευση στις δυτικές και στις νότιες πλαγιές του Ολύμπου, αν μπορεί να γίνει. Αν μπορεί να γίνει η δεντροφύτευση στις δυτικές και στις νότιες πλαγιές του Ολύμπου. Εσείς τι λέτε;

ΧΑΤΖΗΡΒΑΣΑΝΗΣ: Σ' αυτό δεν μπορώ να πω πολλά πράγματα γιατί αν και έχω σπουδάσει δασολόγος δεν έχω εξασκήσει το επάγγελμα. Τώρα για τα δηλητηριασμένα δολώματα μπορώ να πω μόνο ότι ένας μεγάλο μέρος τους είναι παράνομα, δεν ελέγχονται από το δασαρχείο.

Το δασαρχείο σίγουρα βάζει μερικά, αλλά πολύ περισσότερα μπαίνουν από ιδιώτες και μάλιστα και με φάρμακα τα οποία είναι πραγματικά επικίνδυνα και είναι απαγορευμένα, όπως είναι η στρυχνίνη, δηλαδή η αμπούλα του κυάνιου σ' ένα κομματάκι κρέας μπορεί να είναι επικίνδυνο για την αλεπού ας πούμε για τον λύκο, όχι όμως για τους γύπες.

Ο γύπας δεν το βλέπει. Ένα ζώο όμως νεκρό το οποίο αλοιφεται με στρυχνίνη, που είναι απαγορευμένη σήμερα, αλλά ξέρω ότι χρησιμοποιείται σε πολλές περιπτώσεις, αυτό είναι επικίνδυνο για τους γύπες. Τα τελευταία τρία χρόνια εξαφανίστηκαν 5 μαυρόγυπες από τον Ολυμπο, από τον πληθυσμό των επτά. Κανείς δεν ξέρει τι έγιναν, ίσως ήταν δολώματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει, ευχαριστώ. Υπάρχει μια ερώτηση του κυρίου Κουντούρα ακόμη, προς τις κυρίες Κονιστιώτου και Παπουτσή. Γιατί δεν κυρήσσουμε μέρος του Ολύμπου σαν μνημείο της φύσης και όλον τον Ολυμπο μέρος υψηλού βαθμού προστασίας; Μπορείτε να δώσετε κάποια απάντηση πάνω σ' αυτό;

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΟΥ: Εγώ θα έλεγα μακάρι να γινόταν κάτι τέτοιο, να κυρήσσουμε τον Ολυμπο ολόκληρο..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Και δική σας πρόταση δηλαδή. Μάλιστα.

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΟΥ: Αλλά τουλάχιστον να περισώσουμε τις περιοχές που είναι πιο επικινδυνότερες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μάλιστα ευχαριστώ. Ναι.

ΠΑΠΟΥΤΣΗ - ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Κι εγώ νομίζω ότι πρέπει να μην είμαστε των άκρων, δηλαδή κάπου να μπορέσουμε να τα κάνουμε μιὰ σύζευξη όλων και από εκεί και πέρα όλοι να μπορέσουμε τον Ολυμπο να τον εκμεταλλευτούμε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Με την καλή έννοια..

ΠΑΠΟΥΤΣΗ - ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ναι. Μπορούν να γίνουν αυτά..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Με την καλή έννοια εκμετάλλευση του Ολύμπου.

ΠΑΠΟΥΤΣΗ - ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει. Ευχαριστώ. Ο κύριος Χατζηλάκος να αναπτύξει την ερώτηση από μόνος του προς την κυρία Κωστοπούλου νομίζω, έ;

ΧΑΤΖΗΛΑΚΟΣ: Ναι, κύριε Πρόεδρε και στον κύριο Πετριδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Πετριδης; Είναι από τους πρωίνους;

ΧΑΤΖΗΛΑΚΟΣ: Είναι από τους πρωίνους εισηγητές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Δεν είναι εδώ ο κύριος Πετρίδης.

ΧΑΤΖΗΛΑΚΟΣ: Καλά. Κύριε Πρόεδρε, έχουν ήδη διαφανεί εδώ ορισμένες τάσεις, βασικά δύο γενικές που και κάθε μία ξεχωριστή θα έχει ενδιαμέσες θέσεις και είναι εύλογο να υπάρξουν διαφωνίες για ένα τέτοιο θέμα. Υπάρχουν όμως και διαφωνίες από ενδεχόμενες παρανοήσεις πράγμα που δεν επιτρέπετε και αυτού αναφέρεται η ερώτηση, παρέμβασή μου.

Το πρωί ομολογώ, όταν ο κύριος Πετρίδης μίλησε για τα αρχαιολογικά πάρκα εζήτησα βέβαια συγνώμη, αλλά δεν κατάλαβα τι είναι τα αρχαιολογικά πάρκα και ζήτησα να μας δώσει μερικές πληροφορίες. Ο κύριος Πετρίδης απαντώντας, βέβαια δεν είναι εδώ απόψε, μας είπε τι δεν είναι αρχαιολογικά πάρκα, αλλά τι είναι πάρκα δεν μας είπε. Εγώ τουλάχιστον δεν ξέρω αυτή τη στιγμή, ύστερα από μία εισήγηση που έγινε και από μία ερώτηση πάνω στο θέμα αυτό...

(αλλαγή κασέτας)

(κασέτα Νο 7)

ΧΑΤΖΗΛΑΚΟΣ: ...το πρώτο ερώτημα που μπορεί να γίνει είναι τα ίδια; Πρόκειται περί άλλων πάρκων; Θα έλεγα λοιπόν απευθυνόμενος πλέον προς το συνέδριο να αποσαφηνίζεται από τον κάθε εισηγητή η πρότασή του.

Βέβαια, προφανώς ο εισηγητής έχει υπόψη του τι ακριβώς είναι το πάρκο, αλλά το ακροατήριο που θα συμφωνήσει, ή θα διαφωνήσει δεν ξέρει τι είναι αυτά τα πάρκα. Λοιπόν, εγώ φεύγω απόψε με την απορία, ότι δεν ξέρω απ' όσα ακούστηκαν μέσα στο συνέδριο, τι είναι αυτά τα πάρκα. Αυτά ήθελα να πώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μάλιστα. Ευχαριστώ. Βέβαια ο κύριος Πετρίδης δεν είναι εδώ για να σας διευκρινήσει τι είναι τα αρχαιολογικά πάρκα, αλλά πιστεύω η κυρία Κωστοπούλου να δώσει μιά απάντηση από τη δική της πλευρά, για το οικολογικό, φυσικό πάρκο. Ελάτε καλύτερα στο μικρόφωνο.

ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Λοιπόν, εγώ προτείνω ένα φυσικό πάρκο, στο οποίο θα περιέχονται ζώνες με δάση, παράδειγμα με σπάνια δέντρα, θα είναι μιά απόλυτη προστασία. Θα είναι μιά άλλη ζώνη που θα υπάρχουν για την προστασία των ζώων, γεννητικής εξελίξεως. Μιά άλλη ζώνη με αρχαιολογικούς χώρους, εγώ δεν έχω προτείνει ένα αρχαιολογικό πάρκο αλλά ένα φυσικό πάρκο που θα υπάρχουν και οι αρχαιολογικές ζώνες.

Λοιπόν, στο οικολογικό γιατί η οικολογία είναι κλάδος της βιολογίας που ασχολείται με τις σχέσεις των οργανισμών και το περιβάλλον. Στο πάρκο αυτό θα υπάρχουν ζώα, φυτά, τα οποία ζούν, δεν είναι μονάδες ανεξάρτητες, δηλαδή ότι δεν υπάρχουν φυτοφάγα ζώα χωρίς βλάστηση, θα υπάρχει ένας συνδυασμός. Όλα αυτά μαζί τα σύνολα της προαρχής που δεν έχουνε, θα μας αποτελούν τα οικοσυστήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Αυτό δηλαδή δίνεται σαν ορισμό, γιατί αν κατάλαβα καλά ο κύριος Χατζηλάκος ρώτησε τι είδος είναι..

ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Στο πάρκο θα υπάρχουν και ζώα και φυτά και δάση και αρχαιολογικοί χώροι, όλα μαζί θα συνδυάζονται.

ΧΑΤΖΗΛΑΚΟΣ: Γενικά πως το φαντάζεται κάποιος ένα πάρκο. Θα είναι 5 στρέμματα; Θα είναι 50; Τι θα είναι αυτό το πάρκο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ναι, επάνω σ' αυτό μπορείτε να το οριοθετήσετε, στην ερώτηση του κυρίου Χατζηλάκου, αν μπορείτε..

ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Το φυσικό πάρκο θα έχει και μιά έκταση, θα τοποθετηθούν όρια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Μάλιστα.

ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ανάλογα με τις ζώνες που θα είναι πιο ενδιαφέρουσες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Ναι, εντάξει. Μπορείτε να συγκεκριμενοποιήσετε κάτι περί εκτάσεως;

ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Εγώ δεν έχω κάνει τώρα μιὰ συγκεκριμένη..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει. Είναι γενικό, εντάξει. Ευχαριστώ. Λοιπόν και για να ολοκληρώσουμε και μιὰ σύντομη παρέμβαση από τον κύριο Γκανάκο. Στα τρία λεπτά κύριε Γκανάκο κι εσείς.

ΓΚΑΝΑΚΟΣ: Ορίστε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Στα τρία λεπτά κι εσείς για ν' αναπτύξετε..

ΓΚΑΝΑΚΟΣ: Ναι, ναι. Εγώ δεν θα σας μιλήσω για πάρκα, θα σας μιλήσω για περιβαλλοντικά κέντρα, δεδομένου ότι είμαι υπεύθυνος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Σήμερα παρήχθηκε πολύ πληροφόρηση και γνώση, όπως θα παραχθεί και αύριο και θα διαιωνισθεί και θα διατηρηθεί. Πως όμως αυτό θα το διατηρήσουμε και θα το μακροβιώσουμε; Αριστα όλα όσα ειπώθηκαν, τεχνολογικά δεδομένα, επιστημονικά, στερούνται όμως μιάς παρουσίας του ανθρώπινου στοιχείου που θα ενημερωθεί, που θα μορφωθεί, που θα γαλουχηθεί. Πως θα διαμορφωθεί η συνειδησή του, η συνείδηση των πληθυσμών και με ποιό εργαλείο;

Το εργαλείο αυτό είναι το εργαλείο της τυπικής εκπαίδευσης, της άτυπης εκπαίδευσης και της δια βίου εκπαίδευσης, της παιδείας και της αγωγής. Είναι η περιβαλλοντική εκπαίδευση, η οικολογική αγωγή, αυτή που συστήθηκε το 1990, με τον νόμο τον αναπτυξιακό του 1992 και στο άρθρο 111., εκεί προβλέφθηκε και συστήθηκε, πρώτον η τοποθέτηση και ο ορισμός υπευθύνων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ανά βαθμίδα και ανά νομό και δεύτερον η σύσταση και οργάνωση των περιφημων περιβαλλοντικών και οικολογικών κέντρων.

Τι είναι αυτά; Αυτά είναι κέντρα, σχολεία δηλαδή, έξω από την πόλη, μέσα στο δάσος σε ανάλογο υψόμετρο, σε εγκαταστάσεις που έχουν κοιτώνες, στους οποίους θα είναι εύκολη η πρόσβαση των μαθητών κάθε βαθμίδας και εκεί θα γίνονται μελέτες σχετικά με το δάσος, με το γύρω περιβάλλον. Ο νόμος αυτός είναι σαφής, είναι προσδιοριστικός, η περιβαλλοντική εκπαίδευσή είναι αναγκαιότητα για την διαμόρφωση της συνειδησης, του ήθους και της ηθικής. Είναι, που μόνον με κατάλληλη αγωγή που θα παρέχετε απ' αυτό το οργανωμένο, το υπεύθυνο και επιστημονικά και μεθοδολογικά συστημένο κέντρο.

Πρόταση τέτοια συγκεκριμένη, έχω υποβάλει και προς το Πανεπιστήμιο, στο Παιδαγωγικό τμήμα του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης και προς το Υπουργείο Παιδείας. Το Παιδαγωγικό τμήμα του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης έχει κάνει κάποια ενέργεια τέτοια, είναι η μοναδική στον Ελλαδικό χώρο, έχει συστήσει το περιβαλλοντικό κέντρο στο Ζάγκα Γρεβενών, ελπίζω κάτι ανάλογο να επεκταθεί και σε άλλους νομούς και σε άλλες τοποθεσίες.

Η πρότασή μου για το νομό Λάρισας ήταν για τις κατασκηνώσεις του Υπουργείου Παιδείας της Κρανέας Ολύμπου και του Κοκκινοπηλού. Μακάρι να γίνει κάτι τέτοιο, είναι πολύ βατές σε πρόσβαση, μακάρι να καταργηθούν και οι άλλες κατασκηνώσεις του Πλαταμώνα και που πραγματικά έγινε κατάχρηση ως προς αυτό το 1986, που εκεί τοποθετούνται τα παιδιά μέσα σε συρματοπλέγματα, γιατί εντεύθεν και εντεύθεν υπάρχουν οι επικίνδυνοι δρόμοι. Αυτά, ως προς τη σύσταση του περιβαλλοντικού κέντρου, που θέλει πολύ συζήτηση και επιστημονική τοποθέτηση.

Το δεύτερο που ήθελα να θίξω είναι ως προς το πολιτιστικό μέρος. Παρατηρούμε κάθε χρόνο να οργανώνεται στο νομό Κατερίνης - Πιερίας, το φεστιβάλ Ολύμπου. Εμείς σαν κάτοικοι της Κρανέας Ολύμπου και σαν φορέας, πολιτιστικός φορέας, σύλλογος Κρανέας Ολύμπου, προτείναμε την ένταξη αυτών, όλες οι δικές μας πολιτιστικές εκδηλώσεις να ενταχθούν στο φεστιβάλ Ολύμπου.

Απευθυνθήκαμε λοιπόν προς τη συντονιστική επιτροπή του φεστιβάλ Ολύμπου και προς το Υπουργείο Πολιτισμού και με το εξής έγγραφο, μετά από σειρά ετών παρακολούθηση των πολιτιστικών εκδηλώσεων του φεστιβάλ Ολύμπου και του πολιτικού επιπέδου του, κάναμε την απλή σκέψη ότι μπορούμε να προτείνουμε την επέκταση, διάδοσή των και στο υπόλοιπο μέρος του Ολύμπου χώρου στο νομό Λάρισας, στη συντονιστική επιτροπή της Νομαρχίας.

Η πρότασίς μας αυτή έγινε πρώτα στο Νομάρχη Λάρισας και ενώ λάβαμε την καταφατική απάντησή του, προβαίνουμε στην υποβολή της πρότασης σε σας. Ο πολιτιστικός σύλλογος Κρανιάς Ολύμπου είναι ένας κ.λ.π. και λοιπά δραστήριος σύλλογος. Λέω για το Θεσσαλικό θέατρο που έκανε πρεμιέρα πάντοτε στο υπαίθριο πέτρινο θέατρο της Κρανιάς Ολύμπου των 700 θέσεων και ζητούμε και ευελπιστούμε ότι θα δεχθείτε το αίτημά μας, για συνεργασία με άμβλυση τυχαιών εμποδίων, για το καλό της πολιτιστικής ανύψωσης του τόπου μας, αλλά δεν λάβαμε καμία απάντηση εκ μέρους των φορέων της Κατερίνης και εκ μέρους του Υπουργείου Πολιτισμού.

Οι προτάσεις μου, δύο λοιπόν, είναι η μία για τη σύσταση περιβαλλοντικού κέντρου και η άλλη για ανάπτυξη, ή προέκταση των πολιτιστικών εκδηλώσεων του φεστιβάλ Ολύμπου, όχι μόνο για το νομό Πιερίας, γιατί δεν είναι νομός Πιερίας μόνο ο Ολυμπος, αλλά και στο νομό Λάρισας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει.

ΓΙΑΝΑΚΟΣ: Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Κι εμείς ευχαριστούμε. Και θα τελειώσουμε με τον κύριο Χατζήνα ο οποίος μας ζήτησε να κάνει κι αυτός μιά σύντομη..

ΧΑΤΖΗΝΑΣ: Απάντηση περισσότερο. Επειδή νομίζω ότι οι φίλοι του Ορειβατικού συλλόγου Λάρισας δικαιούνται μιάν απάντηση γι' αυτό το απαράδεκτο όντως φαινόμενο των δρόμων πάνω στον Ολυμπο και επειδή έτυχε να παρακολουθήσω τα χρόνια που συμμετείχα πιά ενεργά και τώρα συμμετέχω, αλλά αυτό είναι άλλο θέμα. Λοιπόν, ο κύριος Καλιαμπός βέβαια, εντάξει μπορεί να δικαιολογείται, είναι καινούργιος στο δασαρχείο της Ελασσόνας και ίσως - ίσως και παλιός να ήτανε, δεν θα μπορούσε να δώσει την απάντηση για τις βαρύτερες ευθύνες, που βαρύνουν το δασαρχείο της Ελασσόνας, το οποίο αυτό βέβαια δεν έρει τις βαρύτερες επίσης ευθύνες του Κοινοτάρχη, που πίεσε και πέτυχε αυτόν τον δρόμο. Ομως δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι η υπηρεσία που μελέτησε και επέβλεψε το δρόμο, είναι το δασαρχείο Ελασσόνας, όπως επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο άλλος δρόμος, για τον οποίον δεν τον ήξερε ο κύριος Καλιαμπός, από Καρυά που σταματάει στους βράχους, έγινε και με πρωτοβουλία του δασαρχείου Ελασσόνας, χωρίς να ζητηθεί από κανέναν άλλον για την όποια εκμετάλλευση.

Προσωπικά έχω κοντραριστεί πάμπολες φορές με τους αγαπητούς κατά τα άλλα δασικούς γι' αυτό το θέμα. Με χαρά άκουσα σε κατ' ιδίαν κουβέντα σήμερα με τον κύριο Οικονόμου ότι υπάρχει σκέψη, δυνατότητα λέει ακόμη και να καταργηθεί ο δρόμος, αλλά έστω σκέψη να φυτευτεί και να αμβλυθεί τουλάχιστον αισθητικά το απαράδεκτο φαινόμενο. Αυτά προς αποκατάσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ): Εντάξει. Ευχαριστούμε κύριε Χατζήνα. Λοιπόν, το Προεδρείο κατ' αρχάς ευχαριστεί και συγχαίρει τους εισηγητές για τις εμπειριστατωμένες εισηγήσεις και όλους εσάς που είχατε την υπομονή να παρακολουθήσετε αυτές τις εισηγήσεις. Η συνέχεια αύριο. Ευχαριστούμε.

ΤΕΛΟΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ - ΠΡΩΤΗΣ ΜΕΡΑΣ
